

Nedeljska priloga prinaša:

Glas slovenskih otrok
Silentium
Kovač
Storija o pridni muc
O sodobnem filmu
Vstajenje mladine

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Historična naloga mladine
Opozicija in politični rezultat
Velika beseda optimizma
Delo Jadranske straže
Materinski dan
Žene zahtevajo volilno pravico

Št. 22

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v nedeljo, dne 12. maja 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto 1

Historična naloga mladine

Ljubljana pozdravlja danes v svoji sredi jugoslovansko akademsko omladino, ki je prišla v slovensko prestolnico, da tu na temelju večno žive jugoslovanske misli ustanovi enotno organizacijo vsega jugoslovanskega visokošolskega dijaštva.

Bolj ko kdajkoli je ta organizacija potrebna danes, ko živimo na zatonu stare dobe in ko moramo začeti ustvarjati novo dobo. Samo mladina s svojim zanosom in s svojim svežim poletom nam more ustvariti to novo dobo. Toda tudi samo omladina, ki je organizirana, ki v tesno strnjenih vrstah koraka za svojim ciljem, ki osvaja ne le s svojim ognjem in prepričanjem, temveč tudi s svojo discipliniranoostjo. Temelj te zavoljo narodovega napredka prostovoljno prevzete discipline pa je organizacija, ki jo danes ustanovi v Ljubljani akademska omladina.

Biti neomahljiv čuvár enotnosti jugoslovanskega naroda, v složenem delu zbrati vse sile za en skupni cilj, za požrtvovalno in neomahljivo delo v korist narodne celote, to je visoki cilj nove osrednje organizacije našega dijaštva in v tem tudi njegovo veliko historično poslanstvo. Zato pa je tudi treba temu cilju podrediti vse druge ozire in vse druge interese, da bo dala osrednja organizacija našega dijaštva vsej javnosti svetel primer, kako treba služiti narodu.

Nujno potrebujemo ta svetli vzgled, ker iztrosile so se že sile generacije, ki je ustvarila naše osvobojenje in zato doni po vsej deželi klic po novih ljudeh, po preodriteljih našega javnega življenja. Te preodritelje pa nam mora dati sedanja generacija našega dijaštva, ki porojena v zarji naše mlade svobode ni obtežena od predsodkov prejšnje dobe in katere pogled ne bega nazaj v že za vedno odtekle čase.

Z ustanovitvijo svoje osrednje organizacije prevzema današnja akademska omladina dediščino od prejšnje generacije, in sicer z zgodovinsko nalogo, da to dediščino očisti od vseh privlak, ki jih je nanesla vojna doba in da se zopet zasveti na njej blesek vidovdanske zarje.

Močna mora biti zato naša omladina in v boju za ideale, utrditi svoje značaje tako, da noben njen član ne bo omahnil, kadar bo prevzel odgovorno mesto. Celih mož potrebuje naš narod, ki bodo vedno zvesto izpolnili svojo dolžnost, ki jih ne bo premotilo ne gmotno blagostanje in ne zapeljiva omamnost oblasti. Potrebujemo mož, ki se vedno zavedajo svoje odgovornosti do celote in ki smatrajo za svoj največji uspeh, da morejo tudi po deset in desetletnem delu v javnosti vsakomur pogumno pogledati v oči, ker so ostali zvesti svojim idealom.

Potrebujemo mož, ki so nepopustljivi in brezkompromisni, kadar gre za osnovna načela jugoslovanske misli, ki ne kolebajo, kadar gre za temeljne interese naroda in države, ki pa vendar omogočajo sodelovanje vseh, ki so dobre volje, a ki so tudi kritični do sebe samih.

Slabi graditelji so tisti, ki se boje kritike, ker dobro delo je le tisto, ki prenese preizkušnjo. Zlasti pa mora biti kritična mladina, da brez ožira na vse zmote časa najde ono pravo, ki edino vodi narod k napredku.

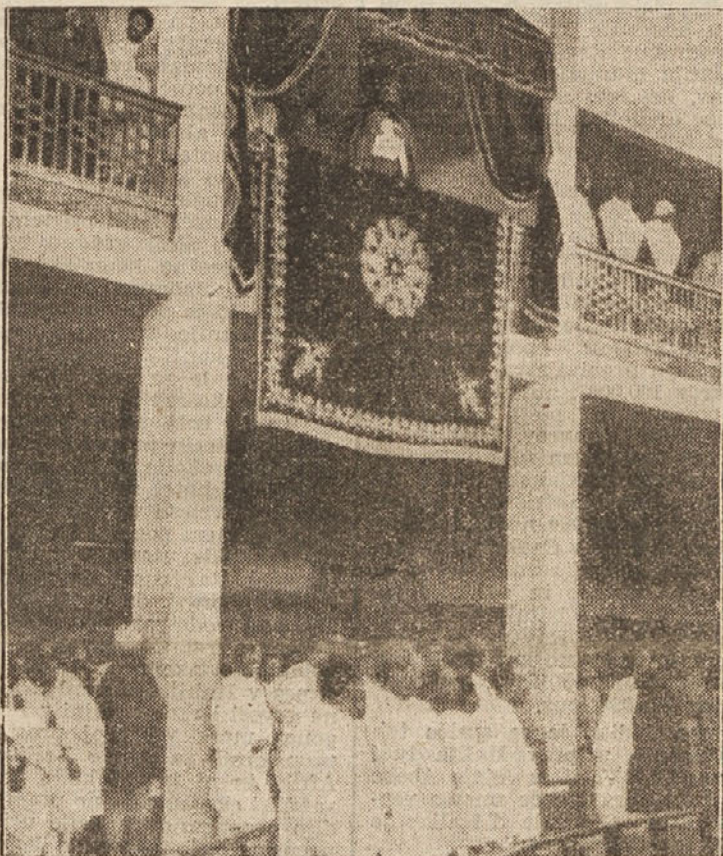
Kar je prejšnja generacija začela, to mora sedanja dovršiti. Na temeljih, ki jih je dala naša narodna svoboda je treba zgraditi ponosno palačo nove Jugoslavije. One Jugoslavije, ki bo dala vsem njenim sinovom to, kar potrebujejo, da bodo potem še bolj povezani v skupnosti in da bodo njeni tem zvestejši čuvarji. Jugoslavijo, ki bo združevala vse posebnosti vseh svojih delov, a obenem s temi posebnostmi potencirala svojo silo. Jugoslavija, ki bo rešila tudi socialni problem vsega jugoslovanskega naroda, ker bo v duhu čiste jugoslovanske ideje ustvarila jugoslovanski kolektiv.

Dograditev nove Jugoslavije je zgodovinska naloga jugoslovanske omladine, ki se zbira danes v Ljubljani in da bo ta mladina to svojo nalogo tudi izpolnila, v to verujemo in v tej veri ji naše in vsega naroda iskrene pozdrave!

Odmev abesinskega protesta

Italija bo zahtevala mandat nad Abesinijo

Vojna je neizogibna — „Pri-
jateljski“ protest velesil v
Rimu — Angleži obsojajo Italijo

Abesinski cesar Aile Selasje navdušuje Abesince

Prva radio-prenosna slika abesinskega parlamenta, posneta med govorom abesinskega cesarja o nalogah in dolžnostih Abesincev. — Govor smo objavili 10. t. m.

Pariz, 11. maja. AA. Tukajšnje izdanje »Newyork Herald« poroča iz Rima, da bo Italija preprečila morebitno pritožbo Abesinije pri Društvu narodov s tem, da bo zahtevala mandat za Abesinijo, češ, da obstojajo v tej državi še takšne ustanove, kakor je suženjstvo, ki ga je treba iz splošnih človeških ozirov ukiniti.

Odmev v Angliji

London, 11. maja. AA. Poročila rimskih dopisnikov londonskih listov, da je Italija pripravljena pretvoriti abesinsko vprašanje v evropsko, atero in izjava abesinskega cesarja dopisniku »Daily Telegraph« v Addis Abebi, da bo prisiljen proglašiti splošno mobilizacijo, če Italija ne preneha s svojimi vojaškimi pripravami, so napravila v londonskih političnih in diplomatskih krogih globok vtis.

Diplomatski urednik »Daily Telegraph« obsoja vojaške priprave Italije tik pred sestankom Društva narodov in pravi:

Ce pride med Italijo in Abesinijo do prave vojne, bo težko prepričati svet, zlasti pa Veliko Britanijo, da je Italija nedolžna, ko je opetovano odklonila razpravo o abesinskem vprašanju pred Društvom narodov. To stališče Rima je po mnenju londonskih krogov kaj nesrečno in bi utegnilo škodovati avtoriteti ženevske ustanove, ki se je v zadnjem času tako lepo popravila zaradi tesnega in prijateljskega sodelovanja med Veliko Britanijo, Francijo in Italijo.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

V Bukarešti vlada prijateljska atmosfera

Razgovori Jevtića z romunskim kraljem

Beograd, 11. maja b. Vsi današnji listi podčrtavajo razgovore, ki jih je imel romunski kralj s predsednikom naše kraljevske vlade g. Jevtićem. Dejstvo je, da obračajo vsi politični krogi največjo pozornost osebnosti našega zunanjega ministra. Pri večerajšnji s ečani reviji je padlo v oči predvsem to, da je romunski kralj pri večerajšnji reviji najprej prisloplil k jugoslovanskemu zunanjemu ministru gosp. Jevtiću in se z njim prijateljsko rokoval. Sploh vlada v Bukarešti prijateljska atmosfera v vseh krogih in nadejajo se, da bo konferenca končala z ečnostjo in soglasnostjo vseh zastopnikov Balkanskega sporazuma.

Konferenca bo morda končala delo že noč

Bukarešta, 11. maja b. V poučenih krogih se izjavlja, da obstoja možnost, da se zasedanje stalnega sveta držav Balkanskega sporazuma konča že noč.

Jevtić bo koncem maja odpotoval v Ankaru?

Ankara, 11. maja. K. Po še nepotrjenih vesteh bo jugoslovanski zunanji minister g. Bogoljub Jevtić v zadnjem tednu tega meseca odpotoval v Ankaru, kjer bo imel zelo važne razgovore z merodajnimi turškimi krogi.

Bukarešta, 11. maja b. Včeraj opoldne so bili vsi delegati držav Balkanskega sporazuma goslje romunskega kralja Karola. Popoldne se je pričela konferenca stalnega sveta držav Balkanskega sporazuma, ki ji je predsedoval romunski zunanji minister Titulescu. O poteku te seje ni bilo nikakega uradnega komuniqueja, vendar se je moglo doznati, da se je že na prvi seji začelo razpravljati o podonavskem paktu ter o sodelovanju v vprašanih Srednje Evrope. V tem pogledu sta iznesla svoje stališče jugoslovanski zunanji minister g. Jevtić in romunski zunanji minister g. Titulescu. S polnim razumevanjem sta se turški zunanji minister Ruždi Aras ter grški zunanji minister Maksimos pridružila izvajanjem svojih kolegov, glede bodočih razgovorov in sklepov, ki se bodo v tem pravcu sprejeli. Diskusija o vprašanju podonavskega pakta se včeraj ni zaključila, ampak se bo nadaljevala še danes ves dan.

Kakor smo doznali, bo svet držav Balkanskega sporazuma izdal uradno poročilo o vseh razgovorih in sklepih šele na koncu svojih posvetovanj. Ob tej priliki bodo iznešeni tudi vsi sklepi, ki bodo obvezni za vse članice držav Balkanskega sporazuma. Romunski listi se bavijo obširno z bukareško konferenco in podčr-

tujejo dva momenta, ki sta vodilna pri tej konferenci. Prvi moment so mednarodna vprašanja, ki se tičejo pred vsem odločitve glede oboroževanja Madjarske, Bolgarije, Nemčije in Avstrije. Te odločitve so padle, kakor znano, na konferenci velesil v Stresi. V zvezi s sestankom v Stresi so se vršili tudi važni sestanki v Benetkah in Parizu. Pred durmi je tudi podonavska konferenca, ki se bo vršila po eni verziji v Rimu, po drugi pa v Benetkah, in se bo na njej razpravljalo o vprašanih, tičejočih se držav Srednje Evrope, ter bo bukareška konferenca že vnaprej zavzela svoje stališče, ki bo merodajno tudi za to konferenco. Drugi moment, ki bo prav tako važen za sklepe bukareškega sestanka in ki ga podčrtujejo današnji romunski listi, pa so ekonomska vprašanja, ki se tičejo predvsem mednarodnega prometa in plasiranja blaga na svetovnih tržiščih. Tu so vse države balkanskega sporazuma enako zainteresirane.

Novinarje svetovnih listov, ki so zbrani v Bukarešti — med njimi je samo ameriških 14 — zanimajo v prvi vrsti sklepi, ki bodo padli v mednarodnih političnih vprašanih. Svojim listom poročajo sieherno podrobnosti, ki jo morejo ujeti od posameznih predstavnikov balkanskih držav.

Kdo je izvoljen za poslanca?

Tolmačenje volilnega zakona

Beograd, 11. maja. Volitve za narodno skupščino dne 5. maja t. l. so se vršile po določbah zakona o volitvah narodnih poslancev v narodno skupščino z dne 10. septembra 1931 z izpremembami in dopolnitvami z dne 25. septembra 1931 in dne 24. marca 1933.

Zakonske določbe, po katerih so se vršile volitve 5. maja, so v svojem bistvu precej slične določbam, po katerih so se vršile volitve 8. novembra 1931. Razlika je le v tem, da so izpremembe in dopolnitve iz leta 1931 v marsičem ublažile pogoje za postavljanje državnih kandidatnih list in da se je povečalo število narodnih poslancev.

Glavna karakteristika zakona o volitvah narodnih poslancev je ta, da nove določbe omogočajo, da se pri volitvah dobi narodna skupščina, ki bo sposobna za delo, ker se listi, ki dobi relativno večino v državi, prisodijo tri petine mandatov.

Ta zakon torej favorizira tisto državno listo, ki dobi v vsej državi relativno večino glasov, in ne, kakor nekateri pogrešno mislijo, vladno listo.

Se neumestnejša in neutemeljenejša je domneva, da je sedanja vlada izdelala ta zakon zase, ker je bil ta zakon sprejet že leta 1931, izpremembe in dopolnitve je pa izglasovala razpuščena narodna skupščina leta 1933., to je mnogo prej, kakor se je sestavila sedanja vlada.

Po drugi strani je popolnoma razumljivo, da je predpisano postavljanje državnih kandidatnih list. Ta določba je popolnoma v skladu z ustavnimi določbami, po katerih ni dovoljeno strankarsko grupiranje na verski, plemenski ali pokrajinski osnovi.

Po določbah tega zakona je odrejeno, da vsak upravni srez v kraljevini voli po enega poslanca, vsak večji srez pa po dva. Mesto Beograd z Zemunom in Pančevim voli 5 poslancev, Zagreb 4, Ljubljana in Sarajevo po 2, ostala banovinska mesta pa po enega. Po členu 4. volilnega zakona se mandati razdele po banovinah na vsak upravni srez. Danes je največje važnosti vedeti, kako se vrši razdelitev mandatov, oziroma kateri kandidati so izvoljeni v narodno skupščino in kateri ne.

Za razdelitev mandatov sta odločilni dve stvari: 1. koliko je katera državna lista dobila glasov v vsej državi, in 2. koliko je katera lista dobila glasov po posameznih volilnih okrožjih.

Za posamezne sreske kandidate je pa velike važnosti tudi to, ali so v svojih srezih dobili absolutno večino ali ne.

Državna kandidatna lista, ki je dobila največje število glasov (relativno večino) v vsej državi, dobi 3 petine mandatov, to je 221. Ta lista dobi po tri petine v vseh banovinskih, oziroma v vseh volilnih okrožjih v državi.

Te tri petine mandatov se prisodijo najprej tistim kandidatom na najmočnejši listi, ki so v svojih srezih dobili absolutno večino, in sicer po vrsti po številu dobljenih glasov. Če se s tem ne izčrpajo omenjene tri petine mandatov, se ostali mandati podeli rednim srezom oziroma mestom, ki so jih dobili vsi kandidati v dotični volilni enoti, vezani na najmočnejšo državno listo. Ti mandati se prisodijo tistim kandidatom v dotični volilni enoti, ki so med vsemi kandidati, vezani na to listo, dobili relativno večino (čl. 51., odst. 6.).

Med tem ko je za prisojo treh petin man-

datov odločilno, koliko je katera lista dobila glasov v vsej državi, je za razdelitev ostanka dveh petin (147) mandatov odločilno, koliko je katera državna lista dobila glasov v posameznih volilnih okrožjih. Državna lista, ki je v vsej državi dobila relativno večino, to je tudi tri petine mandatov sodelujejo tudi pri razdelitvi teh dveh petin mandatov samo v tistih volilnih okrožjih, kjer je dobila več glasov kakor vse druge liste skupaj (absolutno večino glasov). Ti mandati od dveh petin se prisodijo najprej onim kandidatom, ki imajo absolutno večino v samem srezu, pod pogojem seveda, da ta srez še ni dobil mandata. Nato se do potrebnega števila in glede na število vseh glasov za posamezne liste v okrožju določi po d' Hontovem sistemu, koliko mandatov katera lista še dobi, in se ti mandati po d' Hontovem količniku prisodijo srezom z največjim številom glasov, ki niso še do-

bili mandata, in sicer kandidatom teh srezov, ki so zase najmočnejši v srezu.

Popolnoma pogrešno je mnenje, da lahko nekateri srez dobi po dva ali štiri mandate, drugi srez pa da ostanejo brez njih. Popolnoma razumljivo, da to ne gre, ker bi se s tem izigral sreski sistem, ki je temelj tega zakona in čigar glavna vršina je, da ima vsak srez dobiti svojega poslanca.

Mesta se po čl. 61., odst. 8., smatrajo za srez in veljajo zanje zato iste določbe. Sedeži banovin in mesta, ki volijo poslance, lahko torej dobe takisto samo po en mandatu, oziroma toliko mandatov, kolikor volijo poslancev po zakonu.

Sicer pa drugačno tolmačenje volilnega zakona ne samo ne bi bilo v skladu z duhom tega zakona, temveč bi obenem nasprotovalo čl. 4. tega zakona, ki izrečno pravi, da mora vsak srez imeti svojega poslanca.

Potrebnost je pripomniti tudi to, da v skladu s čl. 6., odst. 1., liste državne kandidatne liste, ki niso zbrale 50.000 glasov v vsej državi, sploh ne sodelujejo pri razdelitvi mandatov, oziroma ne dobe niti enega mandata.

Odmev abesinske protestne note:

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Italija mobilizira ...

Rim, 11. maja (pr.)

Italijansko časopisje nadaljuje s poročili o oboroževanju Abesinije. Iz vseh mogočih virov navaja podrobne številke o najnovejšem vtihoapljanju municije iz skoro vseh evropskih držav. Pri tem se najraje sklicuje na navedbe angleških listov, ki v zadnjem času kar tekmujejo, kdo bo prinesel senzacionalnejše vesti.

Kaj pa Italija? Ta seveda tudi ne drži križem rok. Uradno se še vedno zatrjuje, da je v Vzhodni Afriki do sedaj izkrcanih samo 40.000 povsem oboroženih in za vsako »eventualnost«¹ pripravljenih mož. Zanimivo pa je, da ni nihče demantiral vesti »Morningpost«, ki pravi, da je trenutno zbranih v Somaliji in Eritreji — poleg rekrutiranega avtohtonega prebivalstva (»ascari«) še najmanj okrog 100.000 italijanskih vojakov, ki jim pomaga pri zgolj tehničnem delu še okrog 15.000 delavcev. Listi so te vesti prinesli celo na prvem mestu. Zadnji mobilizacijski ukrepi italijanske vlade pa so izključno in samo v »afriške«² namene spravili pod orožje še 200.000 novih vojakov iz vrst sabaudske divizije v Cagliari na Sardiniji, nadalje dveh divizij »črnih srajc«, in sicer »divizije 23. marca«³ in »divizije 28. oktobra«, zraven pa še 4 bataljone »črnih srajc«⁴ od Palerma, Cunea, Ravene in Forlija. Pod orožjem so trenutno kar štirje celni letniki (od letnika 1911 do 1914), kar znaša skupno okrog 700.000 mož.

Alli se moremo čuditi, če se spričo teh velikanskih vojaških priprav Italije tudi Abesinija oborožuje? Vesti iz Addis Abebe je sicer težje kontrolirati, a če smemo verjeti dopisniku lista »Giornale d'Italia«⁵ je tudi Abesinija že mobilizirala.

Nekaj pa ob čitanju teh »senzacionalnih«⁶ vesti iz italijanskega vira vendar ne smemo prezreti, 20. maja bo v Ženevi zasedal svet DN, ki se bo med drugim pečal tudi z abesinsko pritožbo na DN. Razumljivo je tedaj, če skuša italijansko časopisje s svojimi tendencioznimi poročili že vnaprej ustvariti za Italijo ugodno razpoloženje v ženevskih krogih, obenem pa opravičiti svoje obsežne »varnostne mere«, ki nedvomno presegajo okvir italijanskih defenzivnih potreb v Vzhodni Afriki, in to tudi v primeru, da so italijanska poročila o agresivnih namelih Abesinije popolnoma resnična.

Protest abesinske vlade zaradi ostrega govora državnega podtajnika za kolonial-

ne zadeve Lessone v parlamentu je tu napravil zelo mučen vtis in to tembolj, ker nas le še nekaj dni loči od razprave v Ženevi.

Med tem pa je tudi senator Schanzer predložil senatu svoje dolgo poročilo k proračunu kolonialnega ministrstva. Schanzer se v tem poročilu obširno peča z abesinskim vprašanjem in ostro napada nepopustljivost abesinske vlade, ki »napram Italiji ni hotela pristati niti na eno samo gospodarsko koncesijo, med tem ko se je napram drugim narodom tudi zelo oddaljeval«⁷ (Schanzer misli pri tem Japonsko) izkazala bolj širokogrudno, saj jim je prepuščala obsežne komplekse zelo rodovitne zemlje... Schanzer zaključuje svoje dolgo poročilo, ki je polno ostrih napadov na naslov Abesinije, s temi-le značilnimi besedami: »V konfliktu med Italijo in Abesinijo ne gre le za par studecev v puščavi ali pa za kosček suhe in nerodovitne zemlje; tu gre bolj za interese vseh kolonialnih velesil, katerih prestiž bo z odločno in neuklonljivo akcijo Italije samo pridobil.«⁸

Tako bi hotel tudi Schanzer vplivati na zadržanje velesil v abesinskem vprašanju... V zaključnem poglavju, pod naslovom »Italija v Afriki«, utemeljuje zgodovinsko upravičenost italijanske kolonialne politike v Afriki in pravi, da je italijanski narod danes pod vodstvom Duceja in prečiščen v fašizmu, zrel za vsako, pa še tako težko kolonialno akcijo... Lahko rečem, da se danes v Italiji o nobeni drugi stvari toliko ne govori kakor o vojni z Abesinijo. Intencija mora ves svoj prosti čas posvetiti propagandi za »sveto italijansko misijo«⁹ v Afriki in ni je več koč, kamor bi glas o »afriški ekspediciji«¹⁰ ne prodr. Po vaseh vodijo propagandno akcijo učitelji, ki dajejo učencem celo naloge o kolonialni politiki Italije, v mestih pa razpravljajo o tem »strokovnjaki«, ki v posebnih tečajih vzgajajo »kolonialno zavest«¹¹ italijanskih državljanov. Razne nacionalne organizacije so ustanovile celo posebne »kolonialne odseke«, ki jim je edina skrb — propaganda italijanske kolonialne politike med najširšimi masami. Tako mobilizira današnja Italija za svoje kolonialne podvige vojaštvo in — duhove...

Vojna je neizogibna

London, 11. maja. Reuter poroča: V Rimu prevladuje vtis, da je vojna z Abesinijo neizogibna. Današnji članek »Giornale d'Italia«¹² o oboroževanju Abesinije je napravil globok vtis. V Rimu trde, da je Abesinija že proglasila mobilizacijo in da lahko že v 20 dneh osredotoči prav izdatne vojaške sile proti sosednjim italijanskim kolonijam. Na meji italijanske Somalije so pospešili gradnjo novega letališča in postavili več novih radijskih postaj.

Prijateljska intervencija velesil v Rimu?

London, 11. maja. Diplomatski urednik »Daily Mail«¹³ trdi v današnji številki, da se vrši med Londonom in Parizom izmenjava misli o prijateljskem koraku v Rimu zaradi italijanskih vojnih priprav v Vzhodni Afriki. V tej prijateljski intervenciji bi francoski in angleška vlada prosili italijansko, naj skrbno prouči vse resne posledice, ki bi mogle nastati zaradi oborožene akcije Italije v Abesiniji. Angleška in francoska vlada želita sporočiti Italiji, da si nikakor ne želita takega položaja, da bi ne mogli preprečiti obsodbe Italije s strani Društva narodov.

Clankar piše dalje, da želi zlasti francoska vlada omogočiti na prihodnjem sestanku sveta Društva narodov ustanovitve posebnega odbora, ki naj bi med Italijo in Abesinijo posredoval. Če pa tega ne bo mogoče doseči, je že zdaj gotovo, da bo Abesinija zahtevala izvedbo člena 15. pakta o Društvu narodov, ki govori o ureditvi sporov, kadar se nasprotne stranke ne morejo zediniti. Angleška in francoska vlada sta mnenja, da razprava v tem primeru ne bi mogla ostati v mejah, ki bi bile združljive z ugledom Italije in s sodelovanjem med

tremi zapadnimi državami v Evropi. Tekom sedanje izmenjave misli med Londonom in Parizom predlaga angleška vlada tudi to, naj bi se obenem s prijateljsko intervencijo v Rimu, stavili tudi konkretni predlogi za ureditev italijanskega spora z Abesinijo. Končno hosta London in Pariz opozorila vlado v Rimu, da italijansko-abesinski spor radi prejšnjih mednarodnih pogodb in sedanega splošnega položaja nikakor ne more biti stvar same Italije.

Dopust in nagrade vojakom letnika 1911, ki se poroče

Rim, 11. maja. (pr.) Vojno ministrstvo je danes odredilo, da imajo oni vpoklicanci letnika 1911, ki se poroče, pravico do triletnskega dopusta in 500 lir nagrade. Tako hoče tudi vojno ministrstvo po svoje pripomoči k »demografski bilki«, ki naj pripomore k povečanju italijanskega naroda. Obenem pa želi s tem vojno ministrstvo nagraditi vse one, ki jih je domovina pozvala, da branijo njene interese v daljni Afriki, jim pa vojaška služba jemlje možnost, da se poroče.

Novi tanki

Pariz, 11. maja. AA. V Maubeugeu delajo poizkuse z novim hermetično zaprtim tankom. Dočim so dosedanj tip modernih tankov ostajali v vodi največ četrt ure brez poškodb, bodo nove oblike tega vojnega orožja ostale lahko pod vodo 3 ure.

Danes bo v Grčiji ukinjeno obsedno stanje

Atene, 11. maja b. V teku današnjega dneva se pričakuje, da bo vlada g. Tsaldarisa ukinila obsedno stanje v vsej državi. Kakor smo že poročali, stoji Grčija pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo razpisane na dan 9. junija. Zahteva opozicije je bila, da vlada še pred volitvami odpravi obsedno stanje, ker sicer ne bo sodelovala pri volitvah. Vladi g. Tsaldarisa je mnogo na tem, da pri junijskih volitvah nastopi tudi opozicija in bo v teku naslednjih dni skušala izdati tudi vse druge naredbe, s katerimi bo poskušala pomiriti grški narod, da se bo mogel polnoštevilno udeležiti volitev. Vlada g. Tsaldarisa si je v svesti popolne zmage pri volitvah.

Imenovanja, napredovanja in upokojitve

Beograd, 11. maja b. Za vršilca dolžnosti komandanta ladje »Orao«¹⁴ je postavljen poročnik bojnega broda Oskar Jeglič, za vršilca dolžnosti poveljnika podmornice »Smeli«¹⁵ je postavljen poročnik bojnega broda I. klase Josip Černi, za vršilca dolžnosti poveljnika I. bataljona železniškega polka je postavljen inženjerski kapetan I. klase gosp. Globočnik Drago.

Beograd, 11. maja b. V 6. položajno skupino je napredoval učitelj Razpotnik Franc v Grižah (Celje).

Upokojeni so sledeči učitelji: Ivana Vidmar, Vuzenica, Vrečar Rajko, Zalec, Miklič Marija, Gomilsko, Farkaš Marija, Maribor, Demšar Ivan, Ljubljana, Sepregi Karol, Martijanci, Krainer Josip, Stara cerkev.

Drugi dan razprave proti dr. Grčinu in tovarišem

Včeraj je državni tožilec prečital obtožnico proti drju Nikiću

Ostijek, 10. maja. — Danes po 8. se je nadaljevala razprava proti drju Grčinu in tovarišem.

Predsednik g. Povržanović je ugotovil, da so navzoči vsi obtoženci razen drja Jevremovića in Mlinarića, in sporočil, da dr. Nikola Nikić ni dolžan prisostvovati čitanju prve obtožnice, ker po njej on niti ni obtožen. Nato je dobil besedo drž. tožilec g. dr. Maurović, ki je začel čitati obtožnico dalje.

Po odmoru je drž. tožilec predlagal, da se pri nadaljnjem čitanju prve obtožnice prečita tudi obtožnica proti drju Nikiću, ker se ta del obtožnice nanaša tudi na njega. Ker je bil predlog drž. tožilca sprejet, je nehal čitati utemeljevanje prve obtožnice in je najprej prečital oni del obtožnice proti dr. Nikiću, v katerem je prizadet tudi dr. Nikić.

Za tem je prečital obtožbo proti dr. Nikiću.

Popoldne je drž. tožilec nadalje čital obtožnico proti dr. Nikoli Nikiću in ostalim obtožencem.

Ob 19. je predsednik razpravo prekinil. Razprava se nadaljuje jutri. Pričetek ob 7.30.

Borzna poročila

Curih, dne 11. maja. Beograd 7,02, Pariz 20,38, London 15,02, Newyork 309,375, Bruselj 52,30, Milan 25,475, Madrid 42,225, Amsterdam 209,25, Dunaj 58, Stockholm 77,45, Oslo 75,45, Kopenhagen 67,65, Pragi 12,90, Varšava 58,325, Atene 2,30, Corigrad 2,48, Bukarešta 3,05, Helsingfors 6,63, Buenos-Aires 79,25.

Vremenska napoved

Jasno, po vsej kraljevini toplejše. Danajša vremenska napoved za jutri: Pretežno jasno, toplo, nagnjenje k nevihtam, nobene nevarnosti mraza.

ČENJENE NASLOVNIKE, ki prejema »GLAS NARODA«, prosimo:

one, ki so naročnino že poravnali:

naj pridobijo listu še novih naročnikov in naj jim izrečejo spodajo naročilnico in izročijo priloženo položnico.

one, ki postanejo naročniki:

naj po priloženi položnici nakažejo naročnino (Din 20.— mesečno)

naj izpolnijo spodnjo naročilnico in jo v odprti kuverti pošljejo »kot tiskovino«¹⁶ (znamka 25 par) naši upravi

one, ki lista ne bodo naročili:

naj nam vrnejo današnjo številko, sicer jih bomo smatrali za naročnika

Iskreno pozdravljeni

UPRAVA.

tu odrezite

Upravi dnevnika

»GLAS NARODA«

Ljubljana

Prosimo, da mi pošiljate »Glas naroda«¹⁷ na spodnji naslov. Naročnino (mesečno Din 20.—) bom plačeval mesečno — četrtletno — sem nakazal.

Ime in poklic:

Poklic:

Kraj:

Pošta:

Velika beseda

Ljubljana, 11. maja.

Snoči je imel Fran Terseglav v Ljubljanskem klubu predavanje, ki visoko presega formalnih prireditev. Dal nam je briljantno obrusjen esej najglobljih misli in pogledov najširšega obzorja z duhovitostjo, ki označuje le najmočnejše potence. Govoril je o Evropi in njeni usodi. Z aktualni naslov sam in pa seveda tudi predavateljeva osebnost sta privabila v Ljubljanski klub najodličnejše občinstvo, da je predsednik dr. Windischer lahko pozdravil podbana dr. Pirkmajerja, češkoslovaškega konzula Ševčika, ministra Mohoriča, markantna zastopnika naših francoskanov p. dr. Angelika Tominea in p. dr. Romana Tominea. Zastopnike univerze prof. Krala, Osvalda in Rebeka, senatorja Gregorina in druge najuglednejše zastopnike naše inteligence.

Predavatelj je razložil usodo Evrope s takozvano »complexio oppositorum« slavnega kardinala Nikolaja Kuzanca. Ta »complexio oppositorum« je najznačilnejša kakovost evropske duše, namreč dejstvo, da je vse dejansko bitje sestavljeno iz dveh polarnih nasprotij, ki se med njima v največji napetosti in borbi giblje življenje. Enkrat prevladuje ena skrajnost, nato se uveljavlja njej nasprotna, v obeh slučajih pa opazimo stremenje, ki z obeh nasprotij ležečih si točk stremi k sredini, kjer se nahaja sinteza. To je živa enota obeh nasprotij.

Iz te trditve je z največjim razmahom duha predavatelj izvajal vso zgodovino Evrope in vsa stremjenja ter boje njene zgodovine, končno pa je prišel na podlagi vseh premis, kako je Evropa po krvi svojih ras, po svoji geofizični strukturi, po svojih političnih oblikah, po številnih samosvojskih tipih svojih narodnih kultur, po svoji religiozni miselnosti in etosu itd. silno diferencirana v največja nasprotja, ne da bi bila kdaj v katerikoli dobi svoje zgodovine izgubila svoje najnotrajnejše enotnosti in neodoljivo težnje po njej, kadar je ta enota ogrožena — da! — čim bolj je le-ta ogrožena, kakor n. pr. danes, s tem večjo silo se uveljavlja težnja po njej.

Nastane namreč vprašanje, kateri je tisti činitelj, ki to edinstveno v prvi vrsti in v največji meri povzroča, tako da se evropska kultura iz vsakega svojega periodičnega zama-

optimizma

ha v eno ali v nasprotno skrajnost uravnovesi in tako obvaruje razpada. Če izvzamemo nemški razisem oziroma instinktivizem današnjega časa in pa ruski marksizem, ki imata idejno oba isti izvor v nemški filozofiji 19. stoletja, predvsem v Heglu, so vsi evropski misleci danes edini, da je ta faktor krščanstvo.

Evropa ni mehanski kolektiv, ampak organska skupnost. Ta bistvena osobitost je, kakor pač vsak ugan, personalnost, to je, da sloni naša politična kultura, naš etos in naše gospodarstvo na osebi, ki je po svoji svobodni volji, disignirani od razuma, avtonomno bitje, ki se torej upira oni skrajnosti, po kateri človek ni persona, ampak individuum, kakor je individuum kakšen družbeni insekt, mravlja, termil, čebela ali korala, kar vede do one standardizacije vsakega posameznika, kakor pravi Američan, ali do kolektivizacije, ki ji je glavni in edini cilj, da se v gospodarskem procesu vsak posameznik najbolj rentira: to je tisti »homo oeconomicus«, ki veliko ne stane in tudi veliko ne velja, skrajnost neevropskega — azijskega panteističnega ali bolj rečeno, pankosmičnega mišljenja. Pač najzgovornejši dokaz, da v čaru, ko mnogi žive v strahu, da nas val iz Azije popolnoma zagrne, evropski duh še krepko živi in deluje na najskrajnejših mejah svojega vpliva.

Mislil torej, da nas čaka, čeprav vidimo komaj še prvi predani svet, sijajna doba neke prosvetljene krščanske ere z veliko širokogrudnostjo in univerzalnostjo duhovnega obzorja tega prekrasnega evropskega človeka, ki je v najodličnejšem smislu, kakor pravi Goethe, človek, ki je »in seinem dunklen Drange, des rechten Weges wohl bewusst«.

Po najpristnejšem aplavzu je bil predsednik dr. Windischer v zadregu, kako bi se zahvalil predavatelju, še bolj se je pa čutil nepregledni množini globokih misli in brezmejnemu obzorju. Poleg tega je pa izrazil najsrčnejše veselje, da je mogoče tako težke stvari povedati v tako krasni obliki v slovenskem jeziku. Mojster Terseglav je ustvaril novo mojstrovino v čast svojega naroda.

Aljaževa akademija

V petek zvečer je bila v filharmonični koncertni dvorani akademija v spomin našega popularnega skladatelja Jakoba Aljaža. Preveč nam je pokojni Aljaž dal, preveč obogatil našo glasbeno literaturo, da bi šli brez hvaležnega spomina mimo njega. Njegovi dve pesmarici, ki ju je izdala družba sv. Mohorja pred vojno sta bogat zaklad, iz katerega črpajo še danes vsi naši pevski zbori. Aljaževa skladbe so sicer preproste, lahke, vendar polne soka in melodijske, in so mnoge pesmi ponarodele.

Na petkovi akademiji, ki jo je priredila Glasbena Matica svojememu častnemu članu, planincu in skladatelju, je kot uvod združeni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice in drž. konservatorija zaigral pod taktirko gosp. prof. M. Škerjanca njegovo kompozicijo preludij in lugo po motivu Hajdrihove »Jadransko morje« in Santlovo »Belokrajinsko balado«, za katero je skladatelj uporabil belokrajinske narodne motive, in sicer »Igraj kolo«, »Al« je trden ta vaša most« in »Zbirajmo lantice«. Obe kompoziciji sta se izvajali prvič in dosegli prav lep uspeh.

Sledil je spominski govor g. prof. Janka Mlakarja. Kot najboljši poznavalec in prijatelj pok. Aljaža nam je opisal njegovo življenje od rojstva do smrti ter poudaril, da je Jakob Aljaž sicer umrl, a bo vendar živel v naših sreih, dokler bo živela slovenska pesem.

Impozantni mešani zbor Glasbene Matice je z vso dovršenostjo, fineso in občutkom zapel pod vodstvom g. ravatelja M. Poliča Aljaževe »Ujetega ptica tožba«, »Sirola« in »Oj zbogom«.

Visokošolci iz vse države v Ljubljani

Ljubljana, 11. maja.

Danes dopoldne so prispeli s tremi posebnimi vlaki akademiki iz Beograda, Zagreba, Subotice in Skoplja, okoli 2000 po številu; med njimi je okoli 400 akademikov in 25 profesorov. Na kolodvoru so tovariše pričakovali člani »Jadrana« in »Edinstva«. Došle goste je pozdravil podpredsednik Centralnega akcijskega odbora g. Verbič Dušan. Za pristrčen sprejem so se zahvalili gospodje Stanković iz Beograda, Buksa iz Skoplja in Ispánović iz Subotice. Vsa množica mladih

ljudi se je uvrstila s priljago v rokah v dolgo povorko ter odšla z godbo Dravske divizije na čelu pred Narodni dom, kjer so reditelji odpremili pozamezne skupine na prenočišča in sicer: dekleta iz Skoplja in Subotice v Arno Narodnega doma, iz Beograda na Tehnično srednjo šolo, iz Zagreba na klasično gimnazijo in meščansko šolo pri Sv. Jakobu; moške: na II. državno realno gimnazijo in na realko iz Zagreba, v Auerspergovu palaču in v Gosposki ulici iz Beograda, iz Skoplja na osnovno šolo na Ledini, iz Subotice na učiteljsko. Priprav-

ljena so še prenočišča: Mestni deklški ficej za dekleta ter osnovne šole na Pruhah, v Spodnji Šiški, na Grabnu in Viču za fantje. Delegati posameznih akcijskih odborov so nastanjeni pri privatnikih, ki so dali na razpolago okoli 60 postelj. — Hrana imajo Beograščani pri Slamiču, Zagrebčani v Delavski zbornici, Skopljani in Subotičani pa v Delavskem domu. Popoldne ob 17 uri se je pripeljala še delegacija Češkoslovaškega študentskega Saveza.

Kakor sodimo po udeležencih, bo kongres nacionalnih akademskih organizacij v resnici spontana in velika manifestacija vseh visokošolcev Jugoslavije, ki bodo dobili s Savezom enotno in edinstveno organizacijo, ki jo tako neobhodno potrebujejo za uveljavljanje svojih teženj in zahtev. Vsekakor moramo to zamisel, ki je padla v novembru leta 1933. v Ljubljani, pozdraviti in visokošolcem želeči vso podporo, moralno in gnušno, naklonjenost zavedne jarnosti in oblastev.

Spored sobotnih popoldanskih in večernih, kakor tudi nedeljskih zborovanj in prireditev smo že objavili v večerajšnji številki našega lista. Pričemo bi še, da se je mestna občina Ljubljanska izkazala zelo uvidevno in montirala na Gradu svetlobni napis: »Čuvajte Jugoslavijo«, na pročelju univerze pa: »Živel kralj Peter II.« Prav tako je šla vodstvu kongresa na roko tudi uprava Narodnega gledališča, ki je dovolila

Naš pravi domači izdelek!

za operno predstavo »Hovanščina« pavšalno ceno 10 Din za sedež. Pa tudi malo-željezniška družba je dala udeležencem na tramvaju gotove ugodnosti.

Veličastna manifestacija naše mladine!

Ljubljana, 11. maja.

Na jesenski kongres Jadranske straže, ki bo v septembru v Ljubljani, se prav vnelo pripravljati tudi naša mladina. Nikjer v državi ni zavzel po mladec Jadranske straže tolikega razmaha kot v Dravski banovini, kjer je na 750 šolah blizu 70.000 mladih stražarjev in čuvaric našega morja. Jeseni bodo pohiteli v tisočih s svojimi prapori v našo belo Ljubljano.

Podmladkarji JS v Ljubljani, Mostah, Zg. Šiški, St. Vidu in na Viču slave pa že noč in jutri dopoldne svoj veliki uvodni praznik za jesenske kongresne dneve. Noč ob 20. prirede vsi ti združeni podmladki v veliki dvorani hotela Unica slavnostno akademijo z izbranim pomorskim spredom. Nastopi nad 850 oseb. Akademijo bo prenašala ljubljanska radio postaja. Čisti dohodek je namenjen mladinskemu skladu PJS za podporo mladine ob izletih na morje in letovanje ob Jadranu. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni. Ta akademija je uvod za nedeljo dopoldne, ko bo v PJS organizirana mladina vseh naštetih osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol prejela ob 11. na Kongresnem trgu svoje prapore. Ves obširni Kongresni trg bodo zasedle ljubljanske in okoliške šole, da bo zbranih nad 10.000 mladih ljudi, ki bodo prisostvovali tej edinstveni manifestaciji mladine za naše morje.

Pa brez zamere

Amerikanci slove kot zelo praktični ljudje in vse njihove iznajdbe so preračunane za potrebe praktičnega življenja. Amerikanci pa niso zadovoljni samo z iznajdbami, ampak skrbijo tudi za to, da se ljudje z raznimi novotarijami in njihovo rabo temeljito seznanijo.

Kdor je kdaj čakal v javni telefonski govornici na zvezo in opazoval ljudi, kako silno so nerodni pri telefoniranju, se ne bo čutil, če bera, da so v nekaterih šolah v Ameriki sklenili učiti že otroke, kako je treba ravnati s telefonskim aparatom, ki je za pouk narejen lahko tudi iz papirja. Pri nas na kaj takega nihče ne misli; zato pa so ljudje pri nas tudi tako štorasti in neokretni v vsakem oziru.

Le postojte enkrat v kakšni veži in od tam opazujte, kako Ljubljanci — pa tudi drugi — hodijo. To, kar vidite, ni hoja, ampak je zgolj prestavljanje nog. Kdor zna hoditi in ne prestavlja samo nog, ta ne bo nikdar trebil ob drugega človeka, ker hodi pazljivo, da se njemu nič ne zgodi, pa tudi drugim ne. Kdor zna hoditi, ne bo spraviljal voznikov na sredi ceste v zadrego, ampak bo hodil po hodnikih in tu zopet ne bo postal in postal in oviral ljudi, ki se jim mudi. Ljubljanci pa vsega tega ne vedo in zato je v Ljubljani hoja res neprijetna.

Ali pa pogledajte našo šolsko mladino, kako zapušča šolska poslopja. Kakor bi vsipal človek na cesto vrečo krompirja ali orehovi! In kako se ta nespretno drobiž nerodno zaletava v ljudi, ki jih slučajno srečajo! Vse te napake bi se dale prav lahko popraviti in tudi odpraviti.

Ali pa pogledajte naša strnišča. Celó v lokalih, kamor zahaja le »boljša« družba, o kateri bi človek mislil, da pač vé, kakšen je »water-closet«, se človeku kar zgabi, če mora poiskati tisti kraj.

Kakor da nihče ne vé, čemu je na zidu pritrjena vrveca ali verižica in čemu je papir! Vse take pomanjkljivosti nam ne delajo po-

sebne časti. Vse to pa bi se dalo tudi lahko odpraviti — samo otrokom je treba to pokazati in jih naučiti, pa bi bilo dobro.

Čudno pa ni, če otroci vsega tega ne vedo, ker tudi odrasli svet vsega tega ne pozna ali pa neče poznati. Zato pa je v Ljubljani — in tudi drugod — toliko brezobzirnosti in surovosti do drugih ljudi kakor je ni zlepa drugod.

Mislimo, da je prav, če smo enkrat povedali tudi to, in upamo, da nam tega nihče ne bo zameril.

Akademija v Del. zbornici

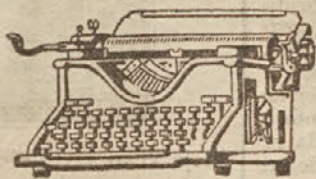
Ljubljana, 11. maja.

Snoči so priredili podmladkarji Jadranske Straže na drž. učiteljski šoli v Ljubljani v gledališki dvorani Del. zbornice akademijo. Med množico prireditev zadnje čase je bila ta akademija naše mladine prav lep in razveseljiv večer. Predvsem se mi zdi važno poudariti, da so bili prireditelji, režiserji in nastopajoči dijaki sami, ki so si tako spored, kakor tudi izvedbo posameznih točk pripravili sami.

Večer podmladkarjev je otvoril učenec četrtega razreda Zupan Slavko, ki se je v pozdravnem govoru dotaknil vprašanja našega morja.

Moč in bodočnost Jugoslavije in našega naroda je na morju. To mora biti prepričanje vsakega Jugoslavana. Žal je pri nas še ukoreninjeno mnenje, da smo pomorska država samo zato, ker imamo lepo in dosti dolgo obalo. Ta obala in morje pa morata postati življenjski pogoj za obstanek in svobodo, za blagostanje in varnost. Zato moramo ta čut in prepričanje za složnost za vsako ceno vzgojiti, da bo to naše prepričanje samo rodilo smeri naše jadranske politike.

Seveda je mladi predavatelj, ki se je izkazal tudi kot dober govornik, žel za svoje misli iskreno priznanje mladega in starega občinstva, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Sledili so igrokazi, deklamacija, rajalni nastopi, nastopil je šolski godalni orkester in mešani zbor, solist violinist in dijakinja s simboličnimi vajami. Ves spored je bil skrbno pripravljen, vsa prireditev je potekala v lepi zapovednosti in iskreni podanosti, ki je ves čas v sijajnem razpoloženju vezala bder in dvorano.

"VSE ZA PISARNO" nudi
A. PRELOČ
LJUBLJANA
telefon 3456

Dnevni dogodki

× Kraljevska banska uprava sporoča: Ker se razširjajo neresnične vesti o poteku volitev v črnomeljškem srezu, izjavlja kraljevska banska uprava v Ljubljani, da so se volitve izvršile v miru in redu. V ponedeljek, dne 6. maja ob 9. uri dopoldne, torej po izvršenih volitvah, pa je prišlo do demonstracij, pri katerih je bila ena oseba ranjena ter je poškodban podlegla. — Kraljevska banska uprava zato opozarja, da se bo proti raznašalcem neresničnih vesti z vso strogostjo po zakonu postopalo.

Volilec sreza Radovljica. Vsem, ki ste odločno vztrajali ne oziraje se na gnusne okoliščine in podtakavanja, pa tudi vsem javnim namestencem, ki ste šli preko groženj in s tem pokazali, da ste pravi Gorenjci, najpriskrbejša zahvala. 5. maj nam je odprl nova pota in nova dela za boljše in lepšo bodočnost! Prepričan sem, da bodo oni, ki so ostali v nedeljo doma, spoznali kaj hitro, da so veliko grešili v škodo dobrobita naše lepe Gorenjske. — Ivan Azman.

Oseba vest. V Beogradu je položil strokovni izpit za specialista za zobne in ustne bolezni g. dr. Janko Kalan, bivši hospitant zobozdravniškega instituta dunajske medicinske klinike. Čestitamo!

× Francoska vlada je tudi letos sklenila podeliti jugoslovanskim profesorjem in dijakom štipendije, da zamorejo z njimi nadaljevati študije tekom šolskega leta 1935-36. v Franciji. Kandidati morajo biti jugoslovanski državljani z diplomskimi izpiti ali s podobnimi spričevali. Prošnje je treba poslati francoskemu poslanstvu po rektoratu tistega vseučilišča, kjer je kandidat študiral. Tu dobi potrebne obrazce in druga pojasnila. Dijaki umetnostne šole lahko predložijo mesto diplome potrdilo upravnika teh šol. Kandidat mora francoski jezik dobro obvladati.

× Državno sodišče za zaščito države je 10. maja t. l. obsodilo Andreja Remana na 10 let ječe in na trajno izgubo častnih pravic zaradi vohunstva v korist neke tuje države.

MALINOVEC

Iz slovečih gorjanskih malin, zajamčeno naraven, odlične kvalitete, priporočljiv zlasti deci in bolnikom, nudi najceneje v posodah od 5 kg dalje domača parna destilacija A. ROJEC, Stična.

× Pisatelj dr. Anton Novačan, dosedanji konzul v Celovcu, je s kraljevskim ukazom z dne 10. aprila imenovan za generalnega konzula v Celovcu. Moje čestitke celjskim grofov prav iskreno čestitam!

× Veliko zanimanje vlada med našim koncertnim občinstvom za klavirski koncert pianista Raoula Koczalskega, ki bo izvajal izljudno le dela Friderika Chopina, katerega 125letnico rojstva obhajamo v letošnjem letu. Doleta nas je izredna prilika, da imamo ravno sedaj priliko slišati več Chopinovih del v prvovrstni izvedbi. Raoul Koczalski je pianist evropske slave, predvsem znan kot igralec Chopinovih del. Nihče naj ne zamudi njegovega koncerta, ki bo v ponedeljek, dne 13. maja ob 20. uri v Filharmonični dvorani.

× Šmarina gora bodi v nedeljo naš cilj! Tam bo odkrita spominska plošča triglavskega župnika Jakobu Aljažu. Spored Aljaževih počastitev na Šmarni gori je naslednji: Ob 9. uri slovesno pritrkavanje, ob 10. uri služba božja s cerkvenim govorom, ob 11. uri odkritje spominske plošče, ob 12. uri koncert Aljaževih skladb za obzidjem pri Šmarogorski cerkvi. Pojo se izključno le Aljaževske skladbe, na koncertu sodelujejo moški zbor Zarje iz Tacna, cerkveni zbor iz Šmartnega pod Šmarno goro, mešani zbor Prosv. društva iz Zg. Pirnič, Slov. vok. kvintet in zbor Glasb. Maticе ljubljanske. Zapelo se bo 14 najrazličnejših Aljaževih zborov. Ob pol 15. uri bo obisk Aljažev rojstne hiše v Zavrhu. Glasbena Matica vabi vse čestilce Jakoba Aljaža v nedeljo na Šmarno goro, ki je brez dvoma najlepša izletna točka ljubljanske okolice. — Pripominjamo tudi, da je postavila ljubljanska Radio-postaja za nedeljo na Šmarni gori posebno kratkovalno oddajno postajo, ki bo prenašala Aljažev proslavo v širni svet.

× Lepa pustolovščina danes nepreklicno zadnjikrat. Sentijski obkleski vprizori drevi zadnjikrat v sezoni izvrstno komedijo »Lepa pustolovščina«. Izvrsten humor prepleta komedijo skozi vse dejanje. Kdor želi prijetnega razvedrila, naj ne zamudi si ogledati te komedije in ne bo mu žal, kajti ga. Bučarjeva v vlogi Babice bo vsakega posetnika spravila v smeh, kakor tudi g. Vizjak s svojim nesrečnim ženinom. Nadalje nastopijo še Klavorova, Čerčičeva, Grgurevičeva ter Hanžič, Moser, Urbič in Milčinski. Predprodaja vstopnic od 10.—12. ure dep. in od 15. do 17. ure popoldne pri dnevnih blagajni v Mestnem domu. Začetek ob 20.15. uri zvečer.

× Članom Učiteljskega pevskega zbora. Izvršni odbor JUU iz Beograda sporoča, da je ministrstvo odobrilo dopuste za čas turneje po Bolgariji. Odlok bo sledil.

× Nov dnevnik. V drugi polovici tega meseca bo začel v Novem Sadu izhajati nov dnevnik »Dan«. Lastnik lista bo inž. Daka Popović, glavno uredništvo pa je prevzel Lazar Atanacković.

× Novo carinarnico bodo zgradili v Koprivnici na račun kaldrminskega fonda. Nova stavba bo veljala 610.000 Din.

× Obsojena poštna uradnica. Kasacijsko sodišče v Beogradu je potrdilo obsodbo poštno uradnice Vukosave Dobrile, ki jo je izreklo okolišno sodišče in s katero je bila uradnica obsojena na 1 mesec zapor, ker je krajsala samolastno v tujino namenjene brzojavke, razliko v pristojbini pa je pridržavala za sebe.

× Naši delavci za tujino. Te dni je odšlo okoli 200 sezonskih delavcev iz Murske Sote v Francijo. Letos pojde v Francijo mnogo manj delavcev kakor druga leta.

× Nenavadno krvav mesec je bil v Zagrebu letošnji april. Tega meseca je namreč bilo v Zagrebu 5 ljudi ubitih, štirje so si sami vzeli življenje, tri osebe so se smrtno ponesrečile in dve sta nenadoma umrli. Torej vsega skupaj 14 tragičnih dogodkov. Mesec april pa ni bil »krvav« samo v Zagrebu, ampak tudi v drugih delih države se je poznala nestanovitnost vremena, ki prav močno vpliva na človeka.

× Medicinske knjige v srbohrvaščini so sklenili izdajati zagrebški zdravniki po posebnem načrtu. Izdajanje bo vodilo zagrebško zdravniško društvo. Doslej so se morali naši medicinci posluževati tujih, večinoma nemških knjig ali pa so sami pisali predavanja in jih pomnoževali.

Avtomobilisti, pozor!

Najboljši bencin, najboljšje 100% amer. avto-olje, vse vrste strojnih olj

Motoroil, Maribor, Kralja Petra trg 4

× Huda toča je napravila zlasti v vinogradih v Belokrajini veliko škodo. Posebno težko so prizadeti vinogradi v Dragatušu in v Vinici. Vinogradi so bili tako zasipani s točo, da so izgledali, kakor da je zapadel sneg.

× Razsvetljena katedrala. Znamenito katedralo sv. Jakoba v Šibeniku bodo ponoči osvetljevali z žarometi, tako da bodo cerkev mogli občudovati tudi tisti potniki, ki se vozijo ponoči s parniki mimo Šibenika.

× Z nožem nad svate. V vasi Kovačevičbrdo pri Karlovcu se je oženil 29letni Luka Kovačević z 19letno Milico Ivančevićo. Na gostijo je povabil okoli 10 domačih fantov, med svate pa se je vrnil tudi nepovabljen neki Marko Gregorič. Ta je gostijo prav kmalu zapustil in šel čakati v gozd na svate, da se bodo peljali mimo na novi dom. Ko se je voz približal, je skočil Gregorič iz zasede in težko ranil z nožem dva svata. Nato je pobegnil v gozd, a orožniki so ga že prišli.

Pišite takoj

po oba brezplačna foto-cenika
Drogerija Gregorič dr. z o. z.
Ljubljana, Prešernova ulica št. 5

Ljubljana

Nočno službo v nedeljo imajo lekarni: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62 in Gartner, Moste, Zaloška cesta.

× Mladci Jadranske Straže narodne šole na Viču priredi v proslavo materinskega dne in dneva Jadranske straže jutri, v nedeljo ob pol 16. v Sokolskem domu akademijo s peštrim sporedom. Sodeluje tudi orkester Sokola Ljubljana III. Ker je čisti dobitek namenjen revni šolski deci, pričakujemo obilno udeležbo.

Vidiš ga, veliki dan

majnik stopil je na plan.

Gora je ozelenela,

njiva žitje je spocela,

drevje v svatovski opravi

trosi cvetje po naravi.

Vseposod je mladoletje,

vseposod je vonj in cvetje.

Kdo do dneve te prespal,

ne da bi se ves jim dal!

Sreca svoja oklenimo,

mlaje z venci okrasimo!

Zdaj nam sije zlati čas,

zdaj nam poje velik glas!

Da popolno bo veselje,

izpolnjene slednje želje,

mize s prtom pogrnimo,

nanj »JAJNINE« postavimo!

Ko bo v skledi jed duhtela,

vsa družina bo vesela.

× Pozno se je spomnil na suknjo brezposelnih natak O. P. iz Kamnika, stanujoč v Ljubljani na Celovski cesti. Čeprav je že pomlad v deželi, se mu je vendar zdelo, da suknja ne bo odveč. Nemara je mislil na bodočnost in je torej videti, da krize še ne bo tako kmalu konec. Zavil je kavarno Union in si privoščil lepo črno suknjo z vsem, kar je bilo v njej. Imel pa je smolo: Suknja mu je bila prevelika in nemara zanj trenutno nekoliko preelegantna. V nebotičniku ga je zadržal stražnik in sta izpregovorila nekaj besed, pa je bilo koj konec. Za vrati pravice je mož priznal, kako je s suknjo. Ker je bilo v njej tudi nekaj listin z lastnikovim imenom, je oblačilo po primeroma kratkem odmoru spet prišlo v roke pravemu lastniku, trgovcu I. Bolhi na Sv. Jakoba trgu 7.

× Primorsko akademsko starešinstvo vabi svoje člane, da se brez izjeme udeležijo zabavnega večera, ki ga priredi Klub jugoslovanskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre danes 11. maja ob 20. uri v prostori restavracije Zvezda. Čisti dobitek prireditve je namenjen izključno za podpore revnim primorskim akademikom, zato je tembolj dolžnost vsakega poedinca da se temu vabilu odzove. — Odbor.

× Med gospodarji in najemniki. Pred zagrebškim sodiščem sta si stala nasproti tožitelj, neki bogati hišni lastnik, in pa revna starka, najemnica, kot obtoženka, češ da ni plačala gospodarju 10 dinarjev odškodnine za neizročeni ključ od stranišča. Ker pa je starica dokazala, da je 10 dinarjev že plačala, še predno je prešla tožbo in poziv na sodišče, jo je sodnik oprostil, hišni lastnik pa je moral poravnati stroške sodnega postopanja v znesku 30 dinarjev.

× Zrtev cestne železnice. V najbolj prometni zagrebški ulici, na Ilici, je prišla v petek popoldne 3letna Zrinka Kerepova pod kolesa cestne železnice. Voz jo je vlekkel s seboj še 40 metrov daleč, da so izpod koles izvlekli le še strahovito razmrcvarjeno trupelce nesrečnega otroka.

× Nov nasip ob Dravi so začeli graditi pri Kuršancu nedaleč od Varaždina. Stroške bodo pokrili s prispevki občine in banovine.

× Šola Nj. Vel. kralja Petra II. Mestna občina sarajevska je prejela od dvorne pisarne obvestilo, da sme nositi prva ljudska šola v Sarajevu naziv »Prva državna narodna osnovna šola Kralja Petra II.«

× Danski izletniki so te dni obiskali Banjaluko in Jajce in nato odšli na Plitvička jezera.

× Čitalnico za kmete bodo otvorili v Šibeniku v nedeljo 12. t. m.

× Pravilnik za katehetske izpite. Minister za prosveto je izdal pravilnik o polaganju izpitov za katehete na ljudskih šolah.

× Začetek razprave o »agrarni aferi«. V ponedeljek 13. t. m. se prične pred sodiščem v Sarajevu razprava o takozvani »agrarni aferi«. Obtoženi so bivši ravnatelji agrarne direkcije v Sarajevu Vladimir Stojić, ravnatelj agrarno-pravnega oddelka pri banski upravi v Banjaluki Ivan Nikolić, štirje srezki načelniki, več uradnikov agrarnega oddelka, dr. Ključenko, inženir iz Zagreba, bivši poslanec Husein Kadić in več veleposestnikov iz Bosne. Obtožnica obsega 65 s strojem napisanih strani. Obtožence bo zagovarjalo okoli 40 odvetnikov.

× Samomor malega vlagatelja. Vsled konkurza »Pančevske kreditne banke« je prišlo več malih vlagateljev ob vse svoje prihranke. Med temi je bil tudi zvonar pravoslavne cerkve v Pančevu Isa Paučki, ki je prišel ob 172.000 Din. Ta izguba je moža tako potrla, da se je obesil.

× Akademija Podmladka Jadranske Straže.

Drevi 11. t. m. ob 20. bo v veliki dvorani hotela Union akademija ljubljanskih podmladkov JS, kjer nastopi okrog 800 učencev in učenek narodnih, mešanskih, srednjih in strokovnih šol. Pokaže nam se godalni orkester drž. učiteljske šole, mladinski zbor II. drž. realne gimnazije, I. dekliške drž. mešanske šole, drž. klasične gimnazije, mestne ženske realne gimnazije, mešani zbor II. drž. realne gimnazije in učiteljske šole. Rajalne nastope bodo izvajale učenke IV. razreda drž. vadnice in dijakinje IV. a razreda drž. učiteljske šole, a čuli bomo tudi mešani zbor ter harmonikarje I. drž. realne gimnazije. Poleg vsega tega bomo videli tudi alegorijo »Buči morje Adrijansko« z državno himno v izvajanju mešanske šole z Viča, a ples v narodnih nošah bo izvajala državna dvoraz-

Peči — peči — peči — peči — peči — peči
Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz
Jugo Lutz d. z o. z., Ljubljana-Šiška.

redna trgovska šola. Dijakinje mestne ženske realne gimnazije bodo pele s spremljevanjem radio orkestra, poleg tega bo pa še več govorov in deklamacij, ki bodo dokazale duha naše mladine za ideje JS. Z akademijo bodo naši mladi jadranski stražarji pripravili razpoloženje za jutrišnje svečanosti, ko bo vprizgo 10.000 podmladkarjev na Kongresnem trgu slovesno razvitih 41 praporov PJS Velike Ljubljane.

× Nezgoda slikarja Mateja Sternena. Po Ljubljani so se zadnje dni razširile vesti, da se je mojster prof. Sternena, ki nam je rešil najvažnejše spomenike naše stare umetnosti i nobogatil s svojimi deli najvišje kvalitete našo moderno umetnost, težko in nevarno ponesrečil. Umetnik je res pred nekaj dnevi pri slikanju v svojem ateljeju nesrečno padel z lestve, da si je zlomil nekaj reber, vendar je pa že spet na nogah in prične v kratkem spet z delom.

Krojaški salon za gospode in dame

SUSNIK JOSIP

obveščam cenj. naročnike, da delam samostojno v Rožni ulici št. 13.

× Inženirska podčastniška šola v Mariboru bo 20. t. m. sprejela nekaj gojencev v starosti od 18 do 21 let, ki so z dobrim uspehom dovršili osnovno šolo. Prošnjo je treba vložiti potom poveljstva vojnega okrožja, ki kandidata predhodno pregleda in oceni njegovo sposobnost za voj. službo.

× France Rupar se je javil sodišču. Včeraj se je javil v pisarni ljubljanske kaznilnice France Rupar in odkritosrečno izpovedal vse podrobnosti o strašni družinski tragediji in priznal, da je on ubil brata. Po umoru brata se je potikal po rakitniških in krimskih gozdovih, končno ga je pa glad pripravil do tega, da se je napotil v Ljubljano in se izročil v roke pravice. — Rupar napravi vtis duševno nekoliko omejenega človeka. Uprava kaznilnice je takoj obvestila državno tožilstvo, da se je ubijalec prijavil. Rupar za enkrat še ni bil zaslišan.

* Vodstvo po Magoličevi razstavi. V nedeljo, dne 12. t. m. ob 11. bo slikar Magolič osebno vodil posetnike po razstavi in jim tolmačil slike. Ker se razstavni čas bliža konec, je pričakovati mnogoštevilnega poseta.

Maribor

ŠIVILJSKE, KROJAŠKE in MODNE potrebščine, nogavice, rokavice, itd v MODNI TRGOVINI ANTON PAS, MARIBOR, Slovenska ulica 4.

△ Kino Union. Od sobote dalje velenapeti kriminalni in pustolovni film »Al Capone« (Zig stramote).

△ Naše žene pri kraljici. Slov. žensko društvo v Mariboru je prejelo obvestilo, da bo Nj. Vel. kraljica-mati Marija sprejela v avdienci naše žene, ki se bodo šle v dneh od 15. do 18. t. m. pokloniti na grob blagopokojnega kralja na Oplenac.

△ Konec Tegetthofovega spomenika. Na Jugoslovanskem trgu so te dni odstranili podstavek, kjer je nekoč stal spomenik slavnega avstrijskega admirala Tegetthofa. Na istem mestu se bo postavila pravoslavna cerkev. Za podstavek se zanimajo šentiljčani, ki ga bodo uporabili, da postavijo ob meji spomenik pokojnemu generalu Maistru. Kip Tegetthofa pa že od prevrata sameva v mariborskem muzeju v družbi drugih slavnih Avstrijcev, tlačiteljev našega naroda.

△ Najdeni predmeti. V aprilu je bilo pri mariborski policiji oddanih več najdenih predmetov, med drugimi tudi: moški klobuk, denarnica s 3 Din gotovine, zlat uhan, pes, sanke, ročna torbica s 25 Din gotovine, ročna rdeča torbica, nalivno pero, denarnica s 109 Din gotovine, pes volčje pasme, električna svetilka, moška čepica, ženski uhan, ženski zlat prstan, dvokolesna torbica, moški plašč, poročni prstan. — Lastniki navedenih izgubljenih predmetov, se naj zgledajo na policiji.

△ Koča na Uršji gori bo od 19. maja dalje stalno oskrbovana.

△ Sport. V nedeljo 12. maja bo ob pol 17. uri na igrišču železničarja ob Tržaški cesti prvenstvena nogometna tekma med ČSK iz Čakovca in SK Železničarjem. Ob 15. uri bo predtekma.

△ Sprejem v podčastniško šolo. Rok vlaganja prošenj za sprejem v inženjsko podčastniško šolo v Mariboru je podaljšan do 15. maja. Informacije daje mestni vojaški urad v Mariboru.

Posteljne odeje, posteljno perilo

v najnovejši izbiri samo pri

Ana Stuhec, Maribor, Stolna ul. 5

△ Mariborska »Lastovica«. Mariborčanom je še gotovo v spominu edino mariborsko dvokolesno letalo »Lastovica«, ki ga je pa pred leti doletela nezgoda, da je postalo za letenje neuporabno. Sedaj pa je lastnik »Lastovice«, znani pionir letalskega sporta v Mariboru g. Moravec letalo temeljito popravil. Polomljeno spodnje krilo je na novo zgradil g. Moravec sam, letalo pa je opremljeno z novim motorjem znamke »Samson« (45 KS) in novim propelerjem, ki ga je napravila tovarna »Ikarus« v Novem Sadu. Upamo, da bo »Lastovica« kmalu zaplula nad našim mestom!

△ Dihurji. Kurnik posestnika Eferla v Jelenicah je te dni obiskal dvonožni dihur. Iz nezaklenjenega kurnika je odnesel 13 kokoši v vrednosti okoli 300 Din. Ljubitelju perutnine pa so že na sledu, ker so nekaj kokoši dobili pri izvozniku perutnine Abtu, kjer jih je tat prodal, ostale pa je najbrže žrtvoval domači uporabi.

△ Po nesreči — smrt. Pred dnevi smo poročali o kolesarski nesreči 65letnega upokojenega policijskega pristava Josipa Svajgerja, ki je na takozvanem klancu »Monte Bello« na cesti, ki vodi proti Kamnici, padel tako nesrečno, da si je prebil lobanjo in si pretresel možgane. Prepeljali so ga v bolnico, kjer pa je v četrtek zvečer podlegel poškodbam. — Pogreb blagega in priljubljenega pokojnika bo v nedeljo ob 16. uri na mestnem pokopališču.

Škofja Loka

Prireditve. Zvočni kino sokolskega društva poda v soboto in nedeljo film »Večni sen«, v prosvetnem društvu pa nastopi v nedeljo zvečer oktet ljubljanskega Zvona. Pomembna prireditve je tudi Materinski dan v Sokolski dvorani ob 16. v režiji br. Horvata in Babiča. Sokolsko telovadišče. Naš Sokol že urejuje svoje veliko letno telovadišče. Tako dobimo poleg drugih sportnih terenov tudi tenis igrišče, kar bo za kraj novost.

12letni junak Milan Kovačič z Radeč

ki je rešil življenje štiriletni deklici izpod koles brzovlaka

H kongresu nacionalne mladine v Ljubljani

Nj. Vel. kralj Peter II.

Plastika iz mavca, prvo delo slušatelja arhitekture Dušana Blagane, ki krasi dvorano na Taboru, kjer zboruje naša nacionalna omladina

Uspehi Toneta Kralja

Ivan Meštrovič in Tone Kralj sta danes umetnika, ki nam s svojima razstavama na Dunaju in v Münchenu delata čast pred vso Evropo. Poročali smo že o slovesnosti, ki je bila z njimi otvorjena Meštrovičeva razstava v Monakovem, in opisali smo tudi otvoritev razstave del Toneta Kralja na Dunaju ter navedli nekaj prvih kritik, danes pa lahko poročamo, da o razstavi niso pisali samo dunajski kritiki z največjo pohvalo, temveč tudi najvplivnejši listi Nemčije. O obeh naših umetnikih poudarjajo najznamenitejši inozemski kritiki, da sta najznačilnejša reprezentanta Jugoslovanstva in umetnika najvišjih kvalit.

»Völkischer Beobachter« je objavil dolgo kritiko, kjer Toneta Kralja imenuje pridigarja že v naslovu. Nadalje pravi kritik, da razstava Toneta Kralja visoko presega vse ostale razstave, kar jih je bilo zadnje čase na Dunaju. Podrobno analizira njegova dela in piše, da Tone Kralj zagrablja za čopič ali dleto le tedaj, kadar nam mora zakričati resnico v obraz. Od kritika tega najvplivnejšega dnevnika Nemčije je Tone Kralj dobil uprav razkošno laskavo pohvalo.

V »Wiener Zeitung« piše dr. Hans Ankwitz-Klehen s ponosom, da se je ta umetnik izšolal na akademiji v Pragi, ter hvali vsako njegovo tehniko posebej s takimi izrazi, kakršne le prav redko čitamo v kritikah razstav najslavnejših mojstrov. O njegovi ženi Mari

Tone Kralj: Judin poljub. Plastika iz hrševskega lesa, ki je pri dunajski kritiki dosegla najpohvalnejše kritike

pravi, da slika neizrečeno fine in graciozne akvarele na svilo ter se udejstvuje tudi kot spretna keramičarka.

Kolaž je posvetil v dunajskem češkem dnevniku »Vidensky Denik« dolg podlistek ter poudarja, da je Tone Kralj predvsem Slovenec v vseh svojih delih, enako laskavo pa govori tudi o njegovi soprogi Mari.

»Volkszeitung« med drugimi hvalami piše, da je Tone Kralj tudi v primeri z evropsko umetnostjo znamenit umetnik ter je potreba za prijatelja umetnosti, da pozna njegova dela. Z vso simpatijo piše tudi o Mari Kraljevi.

»Neue Freie Presse« smo že imeli priliko omeniti v prvem članku, zato pa danes navajamo le še »Neues Wiener Tagblatt«, ki trdi, da Tone Kralj poleg Meštroviča spada k največjim pojavom sodobne jugoslovanske umetnosti. Kritiki je obširno obdelal njegove mojstrovine ter ga imenuje »grossartig«, o njegovi soprogi pa trdi, da briljantno stilizira.

Tudi »Wiener Neueste Nachrichten« so objavile feljton, ki ga je napisal kritik A. R. Pravi, da po razstavah Egger Lienza na Dunaju

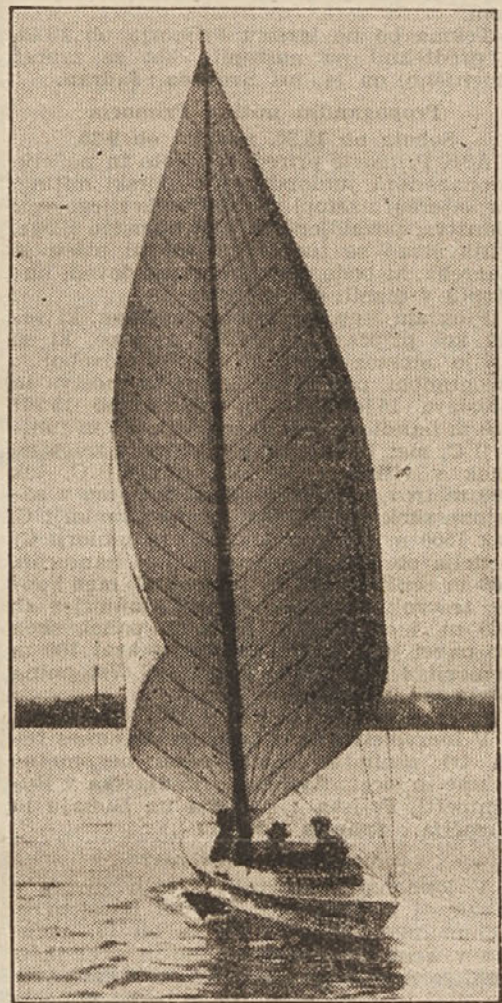
še ni bilo toliko monumentalnosti. Kar odlikuje jugoslovanske narodne pesmi, to so tudi odlike del tega umetnika. Poleg tega kritik tudi poudarja, da je razsodišče internacionalne umetnostne razstave v Benetkah sprejelo dela Toneta Kralja že na tri bodoče razstave, ne da bi bilo Tonetu Kralju »svoja dela« treba predložiti razsodišču, kar morajo storiti vsi drugi umetniki. Prav pohvalno piše kritik tudi o Mari Kraljevi.

»Reichspost« pravi, da je delo Toneta in Mare Kraljeve tako pomembno in zanimivo, da morajo biti Dunajčani hvaležni prirediteljem razstave.

»Neues Wiener Journal« med drugimi umetninami posebno hvali »Judin poljub«, ki ga objavljamo v sliki.

V enakem smislu pišejo tudi drugi manjši listi na Dunaju in po provinci, poleg vsega tega je pa tudi uradni tiskovni urad »Bundes-presse-dienst« izdal najlaskavejšo kritiko. Zadnje dni so pričele izhajati tudi že revije z dolgimi ilustriranimi članki o Tonetu Kralju in njegovi soprogi Mari.

Delo Jadranske straže

Ljubljana, 11. maja.

Jutri pokaže ljubljanski oblastni odbor Jadranske Straže na svojem običnem zboru delo in zares velike uspehe minuloga leta, obenem pa tudi svoja stremjenja za bodočnost. Najbolj jasno se bo pa to delo pokazalo drevi pri akademiji podmladkov v veliki dvorani hotela »Union« ter jutri z ogromno manifestacijo ljubljanskih podmladkov na Kongresnem trgu, ko bo tem svežim in navdušenim mladinskim organizacijam izročeni 41 praporov vpriso 10.000 ljubljanskih podmladkarjev in najodličnejših voditeljev JS iz vse države.

Pod vodstvom predsednika, pomočnika bana g. dr. Pirkmajerja bodo jutri funkcionarji oblastnega odbora poročali o tako razveseljivem napredku, da lahko danes Jadransko Stražo v Sloveniji računamo za organizacijo, ki se je razmahnila s čudovito energijo v organizacijo vsega našega prebivalstva. V okrilju ljubljanskega oblastnega odbora deluje že 35 krajnih odborov in 31 poverjeništev ter ima nad 10.000 odraslih članov, ki z najlepšimi nadami zro na 68.000 podmladkarjev v banovini. Z idejami Jadranske Straže je prežeta že skoro vsa naša učeča se mladina, da lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Med najvažnejšimi akcijami našega oblastnega odbora je Mladinski sklad Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja za PJS dravske banovine, ki je v teku enega leta narasel za 266.372 Din in sedaj razpolaga z imponantno vsoto okroglih 285.000 Din. Ves ta denar, zbran v razveseljivo kratkem času skoraj samo enega leta, je namenjen naši mladini, ki naj iz nje vstane nepremagljiva obramba Jadrana. Omeniti moramo, da oblastni odbor razpolaga še tudi z drugimi fondi, ki se stekajo iz članarine in pa iz prodaje najrazličnejših predmetov vsakdanje potrebe. Proračun za prihodnje leto znaša 100.000 Din. Ta vsota je namenjena predvsem administraciji in kaže s kako velikim aparatom, že posluje naša JS. — Med izdatki je tudi za stroške kongresa 20.000 Din, pri tem pa moramo omeniti, da bo jesenski kongres JS v Ljubljani doslej najmočnejša manifestacija Jugoslavije za naše morje.

Jutrišnji občni zbor nam poda tudi program za nadaljnje delo ljubljanskega oblastnega odbora JS, ki navaja naslednje smernice:

V smislu zaključkov zadnjega kongresa JS v Skoplju skuša Oblastni odbor JS v Ljubljani, da s svojimi delom čimprej doseže tedaj nazna-

čen cilje organizacije. Pri tem je seveda potrebno delovanje vseh sil v področju O. O., ki sam išče načine in pota, ki bi ga čimprej privedla do željenega rezultata. Potrebno je smotreno delo vseh Krajevnih odborov in Poverjeništev in enako tudi vseh podmladkov v banovini.

Težki gospodarski časi so udarili pečat tudi na našo organizacijo in bodoča naša naloga bo, da ograde, ki so v tem poslovnem letu iz kakršnihkoli razlogov v svojem delu popustili, zopet dvignemo in poživimo njih delovanje, ki ga hočemo še razširiti in poglobiti ter namenom organizacije odgovarjajoče dvigniti. Čeravno izkazuje zadnje leto znaten porast organizacije v našem področju, nas to še ne sme zadovoljiti, naj nam bo le pobuda za nadaljnje ustanavljanje agilnih poverjeništev in Krajevnih odborov.

Da bo delovanje organizacije res smotreno, je nujno potrebno — poudarjamo znova — čim tesnejše in čim rednejše sodelovanje ograde z O. O. Predvsem naj nas preveva čut dolžnosti, ki smo jo sprejeli z organiziranjem JS ter zavest, da brez točnega in rednega izpolnjevanja društvenih dolžnosti ne more uspevati društveno življenje.

Čim česji društveni sestavki, združeni s predavanji, naj povežejo članstvo ter ga utrde v veri o potrebi naše organizacije in o koristi, ki jo s tem nudimo narodu in državi. O. O. bo imel v prihodnjem letu pripravljenih niz sklopitnih predavanj, ki bo z njimi lahko poslužil svojim odborom in poverjeništvom. Naj se tega v polni meri poslužujejo.

Izletom na naš Jadran je posvečati največjo pozornost, od katere zavisi zanimanje za naša vprašanja in moč organizacije.

Zanimati nas morajo tudi gospodarska vprašanja, ki so v tesni zvezi s cilji organizacije. Tudi tem hoče organizacija v bodoče nuditi vse svoje sile.

Kot vsa zadnja leta bo O. O. posebno važnost polagal na svoj podmladek, ki se je že doslej razvil baš v Dravski banovini najmočnejše. Vsak zastoj pomeni nazadovanje, zato bo O. O. s pomočjo svoje sekcije PJS vestno skrbel, da se obstoječe stanje v podmladku še dvigne in po možnosti vsa slovenska mladina privede pod prapor JS.

V tesni zvezi s podmladkom je vprašanje našega doma ob Jadranu, ki so mu posvečeni vsi naši napor in ki naj jih s podporo vseh naših ograde v bodočem letu še podvojimo in si tako zagotovimo uresničenje najvišjega cilja. Z domom JS ob našem morju bo dosegel naš Oblastni odbor najvažnejši društveni smoter, brez doma pa zlasti v podmladkih ne moremo napredovati. To bodi memento vsem Krajevnim

odborom in Poverjeništvom, kakor tudi podmladkom, ki nas bodo morali zlasti v tem vprašanju v bodoče uspešneje podpirati.

Sloves prebivalstva Dravske banovine kot odličnih organizatorjev je v teku zadnjih let dovolj potrdila JS v področju O. O. Ljubljana in hoče ga obdržati tudi nadalje s svojim nesebičnim in idealnim delom v zavesti, da bomo Najvišjo oporoko Blagopokojnega Vladarja izpolnili baš s tem, da bomo zvesto in vztrajno čuvali naš Jadran!

Celje

■ **Mestno gledališče.** Ker je moralo pri vprizoritvi Krleževe sijajno uspele drame »Gospoda Glembajevci« v Celju mnogo ljudi oditi brez vstopnic, namerava ljubljanska drama na željo občinstva to dramo ponoviti. Rok za poskusno obvezno rezerviranje vstopnic v knjižarni »Domovina« je do sobote 15. t. m.

■ **Nova šola v Svetini nad Celjem.** Tekom letošnjega leta bodo pričeli graditi novo šolsko poslopje v Svetini nad Celjem. Stalo bo na istem mestu, kakor staro šolsko poslopje. Veljalo bo okrog Din 200.000.—. Tesarska dela so že razpisana in se sprejemajo ponudbe.

■ **Cepljenje proti kozam v okolški občini** bo v četrtek 16. in petek 17. t. m. ob 15. v občinski posvetovalnici na Bregu. Cepljenju so podvrženi tudi vsi obrtni in trgovski vajenci, ki morajo priti isti dan k cepljenju.

■ **Lepo uspel koncert Celjskega pevskega društva.** V četrtek zvečer je priredilo Celjskega doma vokalno-instrumentalni koncert s sodelovanjem koncertne in operne pevke gospe Pavle Lovševne iz Ljubljane, koncertnega pevača g. Avgusta Živka iz Maribora, pianistke gospe Maranke Saneinove in pomožnega orkestra Glasbene Matice v Celju. Koncert se je vršil v spomin pred 10 leti umrlega skladatelja Viktorja Parme. Mešani zbor CPD je s sodelovanjem orkestra GM in sopranistke ge. Lovševne pod vodstvom pevovalke g. Peca Šegule najprej izvajal Vito-ljevo »Pesem«. Po izvajanju te skladbe je sledilo odlikovanje Celjskega pevskega društva, predsednika g. Finka in pevovalke g. Peca Šegule, ki jih je odlikoval blagopokojni kralj. Sreski načelnik g. Vidmar je po lepem nagovoru pripel na prapor CPD red sv. Save IV. stopnje in izročil predsedniku g. Finku red Jugoslovanske krone V. stopnje, pevovalki g. Šeguli pa red Sv. Save V. stopnje. Predsednik CPD g. Fink se je zahvalil s prisrčnim govorom za odlikovanje in vzdiknil Nj. Vel. kralju Petru II. Zbor je na to ob spremljevanju orkestra zapel državno himno. Nato je koncertni pevec g. Živko zapel Flajšmana-Kozine »Metuljčka« in Adamičovo »No-voj je pa svetla noč«. Dodal je še prekmur-sko »Rib'ce po vodi plavajot«. Gospa Lovšev-tova je zapela Parmovo »Poslednjo noč« in Pavčičevo »Veselo pomlad« in dodala arijo iz »Prodane neveste«. Oba solista sta bila burno aklamirana in sta prejela v dar lepe šopke. Po odmoru je sledil Parmov »Povodni mož«, balada za zbor, soli in orkester. Zbor je z orkestrom častno rešil težko nalogo. Sopran-ski solo je dovršeno zapela gospa Lovšetova, tenorski solo pa g. Živko prav zadovoljivo. Koncert je doživel velik uspeh, za kar gre čast neumornemu delu zbora, pevovalke in g. ravnatelja Saneina.

■ **Regulacija Savinje.** V četrtek sta se mu-dila v Celju inspektor hidrotehničnega od-delka ministrstva za zgradbe g. inž. Milan Gagić in inspektor banske uprave gosp. inž. Šturm. V spremstvu narodnega poslanca g. Ivana Prekorška in zastopnikov tehničnega oddelka mestnega poglavarstva in sreskega načelstva gg. inž. Pristovška, inž. Maroka, inž. Murse in inž. Štefanija si je komisija ogledala regulacijska dela na Savinji pri Ire-merju in ugotovila, da dela lepo napredujejo. Pri delih je sedaj zaposlenih 400 delavcev. Odposlanec ministrstva si je v spremstvu navedenih ogledal nato še najvažnejše točke na strugi Savinje, kjer je treba začeti obrambna dela na razdrti nasipih.

■ **Na materinski dan** danes v nedeljo pri-redi Kolo jugoslov. sester v Celju cvetlični dan in obdaritev revnih žen.

Za mamico

Odmevi

O presenetljivem naraščanju prebivalstva v današnji Rusiji piše Wilhelm v Margardt v »Völkischer Beobachter«-ju. Avtor ugotavlja, da je to naraščanje doseglo višek l. 1929., ko je znašal presežek rojstev nad smrtni 3 milijone 800 tisoč duš. Povprečno pa se število prebivalstva poveča za 3 milijone na leto. — Leta 1934. je štela sovjetska Rusija po uradnih podatkih 168 milijonov prebivalcev.

Če bo prebivalstvo Rusije naraščalo v dosedanjem tempu, bo po računih revije »Moskauer Rundschau« razmerje njenega prebivalstva do drugih večjih evropskih držav kazalo leta 1951. to-le zanimivo sliko:

	prebivalcev leta 1951.	prirastek v %
USSR	240 milj.	63
Poljska	39-7 milj.	34
Italija	56-1 milj.	33
Nemčija	69-2 milj.	9
Anglija	48-2 milj.	9
Francija	38-4 milj.	—2
USA	152-7 milj.	29

To pomenja, da bo Rusija sama štela čez 15 let toliko ljudi, kolikor vse večje evropske države skupaj!

Avtor pravi nadalje: »Razmerje podeželskega prebivalstva do mestnega se je v zadnjih šestih letih popolnoma spremenilo. Mesta so po l. 1929. neverjetno narasla; nastale so številne nove industrijske naselbine, ki so vsrkale zelo velik del podeželskega presežka na prebivalstvu. Dočim je bilo leta 1920. v Rusiji samo 11 velikih mest, jih je danes že okrog 70. Vseljevanje v stara mesta je bilo tako veliko, da ga je bilo treba omejiti s posebnimi ukrepi. Po l. 1930. se javlja nova kolonizacija. Razvoj industrije na vzhodu je imel za posledico, da so se v nekaj letih malopomenne vasi spremenile v velika mesta. Tako je skoro čez noč nastalo sredi Kirgiske stepe veličasto Karaganda, središče šele pred kratkim odkritega premogovega revirja.

Skoro 25 milijonov ljudi živi že danes v Sibiriji, v celi ruski Aziji pa okrog 32 milj. Naseljevanje Sibirije je posebno močno v južnih predelih. Računajo, da bo Sibirija v 20 do 30 letih prav tako gosto naseljena kot evropska Rusija. — Naraščanje ruskega prebivalstva v Aziji je v političnem pogledu velikanskega pomena, posebno na daljnem Vzhodu. Neznatno število ruskih naseljencev je predstavljalo že pravo nacionalno nevarnost. Z novo kolonizacijo skuša sovjetska Rusija zmanjšati »rumeno nevarnost«. — Vpružanje prometnih zvez je najbolj preče. A ko se bo ruski državi, zaključuje avtor, posrečilo rešiti še ta problem, kakor hitro bodo razmere v Aziji konsolidirane in bo ruski narod dosegel 250 milijonov duš, bo ta silni faktor, ki ga ima Rusija v milijonih svojega prebivalstva, prišel do polne veljave.

V reviji »Pan-europa«, ki jo izdaja grof R. N. Coudenhove-Kalergi na Dunaju, je v slavnostni številki, ki je izšla o priliki panevropskega kongresa, zapisal voditelj panevropskega gibanja o garanciji varnosti in miru v Evropi: »Zajamčenje miru tiči danes v okolnosti, da ni več nobenega evropskega ravnotežja kakor pred vojno, marveč da obstoji le izolirana velesila proti veliki večini našega planeta in da ta silna premoč ne želi samo miru, marveč časten in enakopraven pristop Nemčije v njeno koalicijo.«

Sport

Državno prvenstvo.

V nedeljo, 12. maja se nadaljujejo nogometne tekme za državno prvenstvo.

V Beogradu:

Jugoslavija : Slavija (Osijek) in Bask : Concordia.

Oba beograjska kluba igrata torej doma, in skoraj ni dvoma, da bodo zmagali domačini v obeh tekmah.

V Zagrebu:

BSK : Gradjanski.

Borba obeh poslednjih v prvenstveni tabeli, bo kljub temu, da po uspešni turneji BSKa po Rumuniji in Bolgariji in slabi letošnji formi Gradjanskega, ni dvoma, da bodo osvojili beograjski obe točki, gotovo zelo ostra in zanimiva.

V Splitu:

Hajduk : Slavija (Sarajevo).

To bo hud dvoboj dveh vročkrvnih nasprotnikov na vročih tleh. Favorit je seveda Hajduk.

Hašk in Primorje pa jutri počivata.

Zaradi zanimivosti, da je namreč mogoče, da ostane Hašk še dalje na čelu tabele, da pa bi mogli stopiti na čelo tabele tako Hajduk in Concordia, kot tudi Bask in Jugoslavija, teoretično celo — obe Slaviji, ponavljamo prvenstveno tabelo:

Hašk	7	4	1	2	12:9	9	(5)
Hajduk	7	3	2	2	20:9	8	(6)
Concordia	7	2	4	1	9:6	8	(6)
Bask	5	3	1	1	15:7	7	(3)
Jugoslavija	5	3	1	1	9:6	7	(3)
Slavija (S.)	8	3	1	4	14:12	7	(9)
Slavija (O.)	8	3	1	4	11:24	7	(9)
Primorje	6	1	1	4	5:18	3	(4)
BSK	3	1	0	2	6:5	2	(4)
Gradjanski	4	1	0	3	4:9	2	(6)

Nogomet v Ljubljani

Tekma za podsavezno prvenstvo:

Ilirija : ŽSK Hermes

Ta zanimiva in važna tekma bo v nedeljo 12. t. m. ob 15.45 uri na Stadionu. Z oziranjem na to, da je Hermes na zadnjem mestu prvenstvene tabele I. razreda in pa da rabi Ilirija, če si hoče osvojiti podsavezno prvenstvo nujno točko, se obeta prav ostra in napeta borba.

V predtekmi nastopita ob 14.30 rezervi obeh klubov.

Prvenstvo II. razreda.

V nedeljo popoldne bosta na igrišču Slovana naslednji prvenstveni tekmi:

Grafika : Slavija (ob 14.30)

in

Slovan : Mars (ob 16.15).

Na igrišču Reke se srečata ob 16. uri

Reka : Mladika.

Na igrišču Hermesa ob 10. dopoldne

Sloga : Korotan.

Na igrišču Primorja pa igrata ob 14. uri

Svoboda : Jadran.

Pri zadnjem tekmovalju je bilo v II. razredu dokaj presenečenje. Nizke zmage rivalov, kakor je bila n. pr. zmaga Jadrana nad Mladiko (1:0) in Marsa nad Svobodo (2:0). Na drugi strani pa nepričakovana zmaga Slovana nad Reko. Reka se je vidno izboljšala, tako da je postala prav nevaren in resen tekmeec za prvo mesto. Pri zadnji tekmi pa je ponovno odpovedala. Mislimo pa, da bo kmalu prebolela krizo.

Tudi Grafika ni več tako zanesljiva kot je bila v jesenskem tekmovalju. Jadran

pa kar vidno popušča; z Marsom je izgubil 4:0, kar je vsekakor previsoko, če pomislimo, da je jeseni igral z njim neodločeno. Nad Mladiko je pa le pičlo zmagal (1:0). Bili smo mnenja, da si bo klub s trenerjem Ermanom opomogel, a dosedaj še nismo opazili tega napredka.

Najbolj zanimiva bo borba med Slovanom in Marsom, ki imata trenutno enako število točk in sta oba kluba v jako dobri formi. Tudi med Svobodo in Jadranom bo zanimiva borba, ker so moči deloma izenačene. Tudi ostale tekme bodo zanimive, če tudi so zmage favoritov (Sloga, Reke, Grafika) skoraj gotove, toda presenečenja niso izključena.

Prijateljska tekma:

Rapid (Maribor) : Primorje.

bo prav zanimivo srečanje dveh borbenih enajstov. Primorje, ki nastopi po štiri-najstodnevem počitku (če izvezememo nedeljsko tekmo s Hermesom) bo lahko v današnji tekmi preizkusilo svoje moštvo za hude borbe, ki jo čakajo še ta mesec s sarajevsko Slavijo in pa s splitskim Hajdukom.

Tekma bo na igrišču Primorja ob 15.45, v predtekmi pa nastopita kot že zgoraj omenjeno, ob 14. uri Svoboda : Jadran.

Propagandni miting Primorja

Sobota ob 15.30, nedelja ob 9.30.

ASK Primorje priredi v soboto in nedeljo propagandni juniorski in seniorski miting, na katerem nastopi veliko število njegovega članstva, povabljeni so tudi člani Sloga. Prijavili so se tudi trije odlični atleti iz Zagreba, ki bodo, ako jim savez dovoli, nastopili v raznih disciplinah.

Program tega zanimivega mitinga, ki velja kot priprava za velike nastope, ki se vršijo meseca maja in junija (dvoboj z Beogradom, prvenstvo države za moštva in proslava 15 letnice) je: sobota, ob 15.30: 100 m handicap, 100 m seniorji, 100 m juniorji C, met krogla, skok v višino z zaletom, skok v višino z zaletom juniorji C, tek 400 metrov, met diska, skok v višino z zaletom, skok v daljavo z zaletom juniorji C, tek 1500 m seniorji, tek 1500 m juniorji C; nedelja ob 9.30 dopoldne: 200 m handicap, 200 m seniorji, 200 m juniorji C, met kopja, troskok seniorjev, troskok juniorjev C, 800 m, met kladiva, skok ob palici, skok ob palici jun. C, tek 5000 m, 4 krat 100 m seniorji, 4 krat 100 m juniorji C. Vstopnina propagandno nizka.

V inozemstvu se bodo odigrale danes tudi tri zanimive mednarodne nogometne tekme in sicer: Avstrija : Madjarska v Budimpešti, Poljska : Avstrija na Dunaju in Nemčija : Španija v Kölnu.

Max Baer redivivus?

V londonskih sportnih krogih govore o možnosti matcha med Maxom Baerjem in Schmelingom. Match naj bi bil 17. avgusta v wembleyskem stadionu, in sicer bi se vršil za naslov prvaka sveta vseh kategorij. Za zdaj je glede sklenitve te borbe samo ta težava, da nemška vlada morda Schmelingu ne bo dovolila tekmovaljevanja z Baerjem, ker je Zid. Schmelingov manager Walter Rottenburg je pa izjavil, da upa, da bo nemška vlada dovolila Schmelingu to borbo, da si po možnosti ponovno pribori naslov svetovnega prvaka v boks.

Kultura

—k Jože Vombegar: »Zlato telec«. Izdala in založila Založba Drama v Ljubljani 1935. Jože Vombegar, ki je pred vsem znan po svojih zvočnih igrinah v radiu, je po svojih prvih dveh stvareh »Vodice« in »Vrnitvi«, ki ju je izdal sam, napisal tretje svoje delo »Zlato telec«, ki nosi podnaslov »satirična veseloigran«. Stvar ima za ozadje spekulativno žiljensko zavarovanje in prikazuje stanovanje majhnega trga, ki vsak zase spekulira za smrtjo. Nit, ki veže te ljudi v njihovi razgibanosti, je neki Šimen, ki postane iz vagabunda delaven človek, vzljubi zemljo, ki mu jo pokloni njegova teta, in se poroči. Če bi primerjali to Vombegarjevo delo z njegovo prvim, bi morali takoj konstatirati, da se je v njem pokazal napredek kar se tiče jezika in izdelave posameznih prizorov, nj ve naivnosti in tudi sentimentalnosti so že pristrizene peruti, kar se pa tiče zgradbe trame in njene dramatične napetosti, pa je Vombegar ostal tam, kjer je bil. Napisal je ljudsko igro brez vsakršnih ujetniških ambicij, brez globljega psihološkega poudarka in, kar v tej igri najbolj udari v oči, brez konflikta, ki jih vsaka drama nujno zahteva. Vombegar ljubi zunanje, ne poseže s svojo ustvarjano silo v globine človeške duševnosti in zato življenje prikazuje le na površini in ne da slutiti sil, ki gonijo človeške usode v njih konec. Priznati pa mu je treba, da ima dramatski talent, ki bi mu če bi pisateljsko delo vzel z vso resnobo, pomagal, da bi morda napisal močno slovensko delo iz knetskega življenja. — in pa, da »Zlato telec« izpolnjuje vrzel v našem ljudskem slovu in tako pomaga uničevati burkasti repertoar na želi. »Zlato telec« uprizarja te dni Narodno gledališče v Ljubljani, vzeto pa je tudi v repertoar mariborskega gledališča. SA.

—k Nevi Chaplinov film bo — kakor poročajo iz Pariza — imel močno politično tendenco. Filma, ki ima naslov »Mase« in je komedija iz strojniškega življenja, ni hotela »vancirati« zaradi njegove tendence nobena filmska družba in je zato moral Chaplin vtakniti vanj do sedaj skoro 1 milijon dolarjev. Film bo Chaplin v New-yorku in nekaterih drugih večjih mestih predvajal v svoji lastni režiji in bo zato imel več dvoran.

—k Jens Peter Jacobson. Pretekle dni je minilo 50 let, odkar je umrl slavnidanski pesnik in pisatelj Jens Peter Jacobson. Njegova dela so prevedena skoro v vse svetovne jezike. Najbolj znan je njegov roman »Gospa Marija Grubbe«.

—k Nova slovenska drama. Tone Seliskar je končal 4 dejansko tragedijo »Zlata riba« iz življenja brezposelnih. Drama bo kmalu izšla tudi v tisku in je motivno vzeta iz Seliskarjeve novele »Zlata riba«, izšle v »Ljubljanskem zvonu«.

—k Zadnja predstava v tej sezoni bo Cesar von Arx-ova igra »Izdaja pri Novari«, repertoar za prihodnjo sezono pa že sestavljajo in bo objavljen koncem junija.

Ljubljanska drama, ki zdaj dokončuje studij Gregorinovega pasijona »V dnevih obiskanja«, začne te dni studirati Vombegarjevo »Zlato telec« izdala založba Drama, ljudsko igro iz malomeščanskega življenja.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti z odgovor 2 Din v znakmah. — Mali oglasi se plačljivi takoj pri naročilu.

HIŠO, prtilično, 3 sobe, kuhinja, prtilikline, 1100 m² vrta, hiša v dobrem stanju, začetkom Rožne doline, prodaja za Din 65.000.— »Posest«, Miklošičeva cesta 4/II.

VILO, pred vojno zidano, v Zg. šiški, 6 minut od tramvaja, 4 dvosobna stanovanja, zaprta veranda, vpeljana elektrika, vodovod, 1000 m² vrta, prodaja za Din 250.000.— »Posest«, Realitetna pisarna, Miklošičeva c. 4. Kupnina se lahko v celoti poravnava s knjižicami Mestne hranilnice ljubljanske.

ENONADSTROPNA HIŠA, l. 1927. novozidana, blizu Karlovskega mosta, v prtiličju lep trgovski lokal z opremo, velika kuhinja, veža, 1 velika stanovanjska soba, skladišče — v I. nadstropju 5 sob, kuhinja, kopalnica, prtilikline, veranda, za hišo 21 m dolgo skladiščno poslopje, s kletjo, pralnico, hlevom, šupo itd. ca. 1300 m² vrta, napredaj za Din 375.000.— pri »Posest«, Realitetna pisarna, Miklošičeva c. 4/II.

ENONADSTROPNA, NOVOZIDANA VILA s 3 stanovanji po 2 sobi, kuhinja, kopalnica, prtilikline, najsolidnejše izdelana 700 m² vrta za Bežigradom, na prodaj za Din 300.000.— pri »Posest«, realitetna pisarna, Miklošičeva cesta 4.

NOVOZIDANA, ENONADSTROPNA VILA začetkom Mirja, 7 sob, prtilikline, krasno urejen vrt, v hiši centralna kurjava, ves komfort, napredaj za Din 400.000.—. Možno je prevzeti nekaj hipoteke. Naslov pri »Posest«, Realitetna pisarna, Miklošičeva c. 4. GOSTILNO na prometni cesti, z 2 sobama, kuhinjo, vrtom, z inventarjem oddaja za mesečnih Din 1400.— »Posest«, Miklošičeva cesta št. 4/II. Potrebna kavčija Din 4200.—. »POSEST«, Realitetna pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4, oddaja v najem: enosobna, dvosobna in trisobna stanovanja v centru mesta v vseh predmestjih, po ugodnih najemninah. Sprejema prijave za oddajo stanovanj brez provizije za oddajalca.

"EKONOM"

R. Z. Z. O. Z. V LJUBLJANI

Kolodvorska ul. 7 (v lastni hiši) - Tel. int. 25-06

DOBAVLJA:

Vse deželne pridelke, kakor pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo i. t. d.

Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ječpren, kašo.

Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, seno in slamo.

Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tom. žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa i. dr.

Glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „ILOVAC“ — KARLOVAC za vse vrste zidne in strešne opeke.

Za mal' d'narja dost' muzke

Plošče — Gramofone

izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo

ELEKTROTON

dr. z. o. z.

PASAŽA NEBOTIČNIKA

Cvetličarna „Split“

sprejema vsa naročila vsakovrstnih šopkov, žalnih in jubilejskih vencev ter vsa v to stroko spadajoča dela Društva imajo popust. Za cenjeni obisk se priporoča

Ivanka Benedik, Ljubljana

Franciškanska ulica št. 8 — nasproti kopališča „Slon“

INSERTIRAJTE V

„GLASU NARODA“!

Dokler traja zaloga

RAZSTAVA

dobro ohranjenih rabljenih

avtomobilov vseh znamk in vseh modelov

„DESA“, Ljubljana

Tyrševa cesta 24 Telefon 22-92

Ugodne cene!

Sprejema tudi vložne knjižice

Slovenske gorice po zadnjem mrazu

Sv. Bolfenk, 10. maja.
Slana, ki je padla v noči 1. in 2. maja t. l., je tudi v naših svetovnoznanih goricah napravila občutno škodo. Najbolj so prizadeti nižinski vinogradi, kjer se ceni škoda do 80%. Srednje lege kažejo 40 do 50%, visoke pa 10—20% pozebe. Južne, jugovzhodne in vzhodne lege so tudi več trpele, kakor nasprotno. Glede sort je bil posebno prizadet šipon (mozler), dočim je rizling najmanj trpel, ker so bila očesa še deloma zavarovana z volno. Tudi muškatalni silvanec in traminec sta kljubovala mrazu, večje neprilike pa je pretrpel burgundec in žlahtnina. Matičjaki so hudo prizadeti, vendar bodo z novimi poganki še izravnavali škodo. Tudi pri poškodovanem žlahtnem trsu bodo deloma še oživela stranska (adventivna) očesa ter obrodila majhno grozdčje, vendar pa je na takih trsih glavna trgatega že minila. Nekateri vinogradniki strokovnjaki so menda leta 1927 ob isti priliki svetovali, naj bi se pozeble mladike z ostrim nožem odrezale tik rozge. Mnogi vinogradniki pa so kar s prsti odtrgavali poparjene mladike. Tisto leto sem napravil ta-le poskus na šiponu: Na 10 trsih iste lege sem pozeble mladike gladko odrezal, na drugih 10 sem jih pustil kakor je narava hotela, na tretjih 10 trsov pa sem poškodovane in po-črnele poganjke odtrgal z roko. Teh 10 trsov je dalo na slabši rezultat. Z odtrganjem pozebljih mladik se je v več primerih rani-tilo tudi stransko oko, ki bi sicer še po-egnalo, trs je dobil večjo rano, ter se je začel z nova solziti, dočim se je gladko odrezani poganjek sicer tudi solzil, toda no-stransko oko je vendar še poglano. Naj-

boljše se je obnesel poskus pri onih trsih, kjer se ni ničesar ukrenilo. Tu ni bilo sol-zenja, ker ni bilo rane, postranska očesa so poglala močnejše in hitreje, pozebli deli so odpadli sami od sebe in tudi zarodek je bil jačji. Tako sem n. pr. naštel pri odtrganih poganjkih samo 30% novih ad-ventivnih mladik s petimi grozdki na 10 trsih, pri odrezanih 42% z osem grozdki, pri neokrnjenih pa 64% z 12 grozdki. Se-veda ni ta poskus merodajen, kaj še obče-veljaven. Pozeba je namreč odvisna od premnogih činiteljev: od lege goric, zem-lje in podtalnih vodnih razmer, raznih sort, bližnje gozdov, voda in gora, raznih podlag, stanja goric glede moči, gnojenja, obdelovanja in starosti prvega pritiska solnčnih žarkov itd.

Toda za vsaki vinarski okoliš bi morali zbirati ob času nesreče slične podatke, da bi si znali v sili pomagati in zapustiti po-tomcem gotove smernice, kakor to že dav-no delajo v drugih državah, kjer je gospo-darska zavest na višku. Tam vodi vsak vinogradnik za svoje gorice večletne za-piske.

Hujše pa so bili prizadeti sadovnjaki, ker ležijo večinoma ob vzhodu goric in v dolinah. Na mnogih krajih je cvetje poru-menelo in odpada. Škoda pa se še ne da natančneje določiti, ker so nerazviti cveti ostali deloma nepoškodovani in kakor pravi-jo strokovnjaki, slana tudi onim cvetom ni mnogo škodovala, ki so bili oplojeni vsaj 3 dni pred mrazom. Natančnejši pregled bo pri vseh kulturah (saj je tudi sklašeno žito in povrtnina trpela) mogoč šele čez 3—4 tedne.

stralni koncert — 23.00: Koncert eiganskega or-kestra — Frankfurt: 20.10: Beethovnova opera »Fidelio« — Hamburg: 20.00: Legenda o materi (zvočna igra) — Lipsko: 20.00: Valčkovo raja-nje — 21.15: Vojaška godba — Luxemburg: 20.00: Pesta in plesna glasba — Milan — Trst: 20.45: »Kožuh« (zvočna igra) — Mona-kovo: 20.00: Vojaški večer — 22.30: Plesna glasba — Paris Poste Parisien: 20.25: »Zapest-nica« (komedija) — 22.00: Plesna glasba — Praga: 19.00: Opera »Libuša« (ob 100 letnici smrti skladatelja Smetane) — Rim: 20.45: Gan-nejeva opereta »Glumači« — Strasbourg: 20.30: »Jeanne d'Arc« (zvočna igra) — Stuttgart: 20.00: Vojaški večer — 24.00: Nočni koncert — Var-šava: 20.00: Planiska glasba — 21.00: Prenos iz dvorane — Dunaj: 19.45: »Me — žene« (pre-nos iz koncerte dvorane)

Ponedeljek, 13. maja.
Ljubljana: 12.00: Izpod Tatire (slovaške narod-ne na ploščah) — 12.45: Poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.20: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza, spored — 18.00: Šramel na plo-ščah — 18.20: Zdravniška ura (dr. Bogomir Ma-gajna) — 18.40: Čas, poročila, spored, obvestila — 19.00: Prenos otvoritve razstave Mihe Maleša — 19.15: Plošče — 19.30: Nacionalna ura — 20.00: Prenos koncerta Glasbene Matice (Chopinov večer) — 21.00: Prenos opere iz Beograda. V prvem odmoru govori o občinstvu in likovni umetnosti Fr. Tominec, v drugem: čas, poročila, spored — Beograd: 20.00: Prenos opere — Zagreb: 20.00: Prenos opere iz Beo-grada — Berlin: 20.10: Koncert radijskega or-kestra — 23.10: »Junak Nerudine« (zvočna igra) — Beromünster: 20.10: Wiegandova tragedija »Corbone« — Bratislava: 19.30: Živali v glasi — Breslava: 20.30: »Kmet poslušaj!« (zvočne slike) — Brno: 21.30: Ruska glasba — Budim-pešta: 16.00: Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« — 23.15: Koncert jazz orkestra — Frankfurt: 20.15: »Ljubavna pomač« (zvočne in glasbene slike) — Hamburg: 20.10: Schubert in Brahms — Lipsko: 10.15: »Pomlad in ljube-zen« — 22.20: Radijski orkester — Luxemburg: 21.05: Koncertni večer (pianistke Magde Taglia-etro) — Milan — Trst: 20.50: Glasba po željah — 22.00: Komorni orkester — Monakovo: 20.30: »Življenje so sanje« — 22.30: »O otroku in za-konu« — Paris Poste Parisien: 21.07: Ameriška glasba — Praga: 20.45: Simfonični koncert če-ške filharmonije — 22.15: Koncert sodobne glasbe — Rim: 20.50: Glasba po željah — 22.00: Koncert jazz orkestra — Strasbourg: 20.30: Ko-mična opera »Potovanje po Kitajskem« — Stutt-gart: 20.15: Ljubavna pomač — 24.00: Klavir-ski koncert — Varšava: 20.00: Slovaške narod-ne pesmi in plesi — 22.15: Koncert lahke in plesne glasbe — Dunaj: 20.15: Koncert dunaj-skih simfonikov, vmes vokalni soli — 21.10: Za-bavni koncert — 22.10: Orgelski koncert — Nacionalna ura ob 19.30 za vse tri jugoslo-vanske oddajne postaje. V nedeljo, 12. maja: »Kulturni mesečni pregled«. Prenos iz Beogra-da. V ponedeljek, 13. maja: Slike iz naše lite-rarne zgodovine »Vlada Lazarevič«. Predava g. Siniša Kordić. Prenos iz Beograda.

NAPISI — TABLE
TRANSPARENTI — ČRKE
PRISTOU, LJUBLJANA
TELEFON 29-08 — RESLJEVA CESTA 4

Narodno gledališče v Ljubljani
DRAMA.
Začetek ob 20.
11. maja, sobota: Bunbury. Red C.
12. maja, nedelja: Malomeščani. Izven.
Globoko znižane cene od 14 Din navzdol.
13. maja, ponedeljek: Zaprtlo.
OPERA.
Začetek ob 20.
11. maja, sobota: Hovanščina. Izven. Zni-žane cene od 20 Din navzdol.
12. maja, nedelja: Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.
13. maja, ponedeljek: Zaprtlo.

DRAMA.
Kreftovo komedijo »Malomeščani« igrajo v nedeljo 12. t. m. kot predstavo izven abonmaja po globoko znižanih cenah cd 14 Din navzdol. Delo je doseglo pri ljub-ljanski in celjski publiki velik uspeh in glasno odobravanje na odprti sceni. Snov je zajeta iz leta 1914, ko so se v prvih me-secih svetovne vojne trla prepričanja ju-goslovanskih revolucionarjev in avstrijske-mu režimu zaslužjenih malomeščanov. Re-žiser: g. B. Kreft.

OPERA
Po dolgem premoru pojejo v operi v so-boto 11. t. m. Musorgskega opera »Hovan-ščina« po znižanih cenah od 20 Din na-vzdol. Ta muzikalna drama v petih de-ja-njih (6 slikah) opisuje rusko zgodovino v letu 1682, razkolništvo in upore strelcev. V glavnih partijah dame: Golobova, Ribiče-va, ter gg. M. Rus, Gostič, Marčec, Janko, Betetto, Francel, Petrovič, Banovec. Dir-igent: ravnatelj Polič, režiser: C. Debevec, koreograf: P. Golovin.

Prihodnja premiera v operi bo De Fal-lova opera »Vita breve« (Kratko življenje) z gostom G. Broliho v glavni partiji. Na-dalje sodelujejo dame: Golobova, Španov-ter gg. Marčec, M. Rus, Janko in Petrovič. Poleg te opere izvajajo balet »Petruska Godbo je zložil znameniti ruski komponi-Stravinski, ki se poslužuje v tem primeru izredno težkih in efektnih ritmov. Balet »Petruska« so vprižarjali najznamenitejši ruski koreografi ter gostovali z njim po vsej Evropi in Ameriki. V baletu nastopi ves ženski in moški baletni zbor, pomno-žen z gojenci konservatorija. Koreograf: P. Golovin, dirigent: ravnatelj Polič.

Šentjacobsko gledališče
Začetek ob 20.15.
11. maja, sobota: Lepa pustolovščina.
12. maja, nedelja: Lepa pustolovščina.

Mariborsko gledališče
Začetek ob 20.
12. maja, nedelja: Veseli kmetič. Znižane cene. Nepreklicno zadnjič v sezoni.

Radio

Nedelja, 12. maja.

Ljubljana: 7.30: Tolmačenje uredbe o preva-žanju čebel na pašo (prof. Verbič Josip) — 8.00: Zdaj pa po domače (Kmečki trio) — vmes ob 8.30: Čas, poročila — 9.00: Versko predavanje (p. dr. Roman Tominec) — 9.15: Prenos iz trnovske cerkve — 10.00: S Šmarne gore na Kongresni trg (reportaža odkritja spo-minske plošče župniku Aljažu na Šmarni gori in slovesne posvetitve ter izročitve 35 zastav Pomačadka JS ljublj. sol na Kongresnem trgu) — 11.50: Obvestila — 12.00: Program po željah (Radijski orkester) — 15.00: Program po že-ljah (plošče) — 16.00: Mati za tebe! Proslava materinskega dneva. Sodelujejo otroški pevski in igralški zbori, recitatorke (čl. ljublj. drame Mila Saričeva in Cirila Medvedova), pevke (čl.

ljubl. opere Mila Kogejeva in Jelka Igličeva). Radijski orkester in plošče. Vmes predavanje urednice Pavle Hočevarjeve »Naša mamica in mati na deželi«. Priredba: Maša Slavčeva — 19.30: Nac. ura — 20.00: Čas, poročila, spored, obvestila — 20.30: Naša beseda (Od Trubarja do Zupančiča). Nastopijo gojenci drž. klasične gimnazije pod vodstvom režiserja Fr. Lipaha in v priredbi L. Kramolea. Med posameznimi točkoma govori prof. dr. Mirko Rupel — 21.30: Čas, poročila, spored — 22.00: Naša pesem (Ra-dijski orkester in plošče) — Beograd: 20.00: Srbski večer — 22.20: Prenos iz rastavracije — Zagreb: 20.15: Violinski koncert — 22.15: Na-rodne pesmi — Berlin: 20.00: Vojaška godba — 22.30 — Plesne melodije — 24.00: Zabavna glasba — Beromünster: 20.00: »Janez Starke« (zvočna igra) — 21.10: Zborovske kompozicije — Breslava: 20.00: Vojaška godba — 22.15: Narodne pesmi — Budimpešta: 20.15: Orke-

PUCH

novi lahki model z zavoro na prednjo os

na ugodna mesečna odplačila pri
IGN. VOK
LJUBLJANA, Tavčarjeva št. 7
Podružnice: Kranj, Novo mesto
Celje: Miklošičeva 2

PFAFF

šivalni stroj že preko 75 let la kakovost

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Dva bivša častnika avstrijske armade živita, po prevratu v Pra-gi. Oba se bojita po nedolžnem prelite krvi, da bo priklicala maščevanje. Major Letz pobegne na Dunaj, bivši kadet, pravnik Bernard Astenburg pa odide po opravih na Slovaško in v spominu obuja svoj staršni greh. Med vojno je bil dal brez sodbe postreliti nedolžno družino.

Mali vojak je ležal z obrazom v potoku, ki je bil tako plitev, da se mu v vodi ni zmocila niti cela glava. Neznatno deroča voda se je zaganjala v nje-govo lobanjo in se ji ogibala nad mravlja oviri na cesti, naglo in enakomerno. Nad vsem je bila ne-popisna tišina, nekoliko slavnostna in nekoliko muč-na, kakor povsod, kjer je mrlič. Astenburg je obstal pri mrtvem, ga pogledal in se potem ozrl po Zaričiču, kakor bi pri njem iskal pojasnilo. Zaričič je stal ne-koliko dalje ter si z zarumenelimi krivimi prsti sukal cigareto. Zdelo se je, da misli samo na to, očitno pa je bilo, da pozna mrtvega in je zato odredil, da ga ne smejo premakniti do Astenburgovega prihoda. Menda ga ni hotel pripraviti ob »radost«, da bi prvi uzrl mrtvečev stekleni pogled.

Strah, ki je prej prešinil Bernarda kot slaboten žarek prvega jutranjega svita, je razširil razpoko v njegovi utrujenosti in vnuknil vanjo nekoliko močnej-je. Najrajši bi bil odšel, a uvidel je, da ga je Zaričič pripeljal semkaj z nekim namenom in da ne bi mogel uiti. Odtrgal je pogled od molčedečega Zaričiča ter ukazal vojakom, naj mrtveca dvignejo.

Pokazale so se steklene, izbuljene in kakor pri ribi motne oči. Ko so ga obračali, mu je priteklo iz ust

nekoliko vode, rožaste vode. S službeno puško se je bil namreč ustrelil v usta. Ležala je nekoliko vstran in eden izmed vojakov jo je radovedno ogledoval, ka-kor da je še iz turških vojev.

Zaričič je zasledoval ves postopek. Ko je mali vojak že ležal vznak, zroč proti nebu z očmi, ki niso nič več videle, se je obrnil k Astenburgu: »Je to vaš vojak?«

Astenburg je molče pritrdil. Bil je tisti mali češki poddesetnik. Astenburg je v strahu čakal, s čim ga bo Zaričič še mučil. Bosanec si je pogladil z zakaje-nimi prsti majhne črne brčice. »Pojdite malo z me-noj,« je pozval Astenburga. Vojaki so se jima umak-nili in častnika sta odšla med skupino brez.

»Zakaj, mislite, da si je to storil?« je vprašal Zaričič.

Astenburg je zmignil z rameni. »Ne vem,« je za-momljal.

»Prav nič ne veste? Niti ne slutite?«

»Bil je z menoj samo en dan,« je odgovoril Asten-burg trdno.

»Uprav ta dan se je nekaj zgodilo,« je nadaljeval Zaričič. »Slišal sem, da ste mu ukazali, naj z milost-nim udarcem konča življenje neki ženi, ki se je še borila s smrtjo.«

Astenburg ga je prestrašeno pogledal. Govoril je resnico. Včeraj se je že zdelo, da je vse mrtvo. Že so odhajali, ko zakliče neki vojak: »Tale stara še drže-ta.« Astenburg se je obrnil in dal povelje enemu iz-med vojakov, naj ji zadá še »milostni udarec«. Slu-čajno je bil to tale mali češki poddesetnik. Slučajno, zakaj Astenburg si ga ni izbiral. Bil je pač prvi, ki mu je prišel na oko. Bil je tudi edini šarž med vojaki. Potem je šel dalje in se ni prav nič menil zato, kaj pravi k temu vojak. Kakor pa se je zdelo, je nekaj vendar rekel navzlic temu, da je izvršil njegovo po-velje. Najpoglavitejše je pustil seveda za konec — in zdaj je to tu: rožaste kaplje, tekoče iz njegovih

mali, še otroških ust, to so črke njegove poslednje misli.

To je bila že druga kritika. Najprej Zaričič, zd-tale mladenič. Dokler je bil s svojo kritiko osamel, n-preveč upošteval Zaričiča. Toda zdaj je bilo to važ-nejše. Zaričič je stal pred njim, si zvižal novo ciga-reto iz tako finega tobaka, kakor da je spreden iz svilenih vlakenc, in čakal na odgovor. Ker ga ni mogel dočakati, je strupeno pripomnil: »Prav za prav bi ga vi morali ovditi. To je subordinacija. Tale mali je prav za prav kritiziral na nedopusten način vaše povelje. Morali bi ga kaznovati. Kaj — ko bi mu odrekil pogreb z vojaškimi častmi? Nazadnje je to edino, kar mu še lahko storite. Ali pa bi mu morda ne bili smeli dati tistega povelja?«

Vse do teh besed se je Bernard čutil majhnega, ponižanega in krivega. To je bil čuden, zamotan ob-čutek, ker se doslej res ni zavedal najmanjše krivde. Toda na neizpremenjeno bistvo njegovega dejanja sta začela ta dva metati novo luč in zdelo se je, da se je bistvo v tej luči izpreminjalo. Neprikrito strupeni zaključek Zaričičeve opazke ga je spet postavil na trdna tla. Zmignil je z rameni in rekel izzivalno: »Ne razumem smisla vaših besed, Zaričič. Morda ste hoteli reči, da nisem smel kaznovati veleizdajalcev?«

Zdaj je Zaričič zmignil z rameni. Vedel je seveda, zakaj je tako vprašal. S tem vprašanjem je govoril za človeštvo. Toda človeštvo je bilo v manjšini proti temu drznemu, krvoločnemu in barbarskemu kadetu, ki ga je menda obsedel tevtonski furor. Ako bi ga pri-jelo, bi bil morda zmožen iztrebiti vse človeštvo, kaj šele tri ljudi! »Naravno,« je odgovoril s pridrušeno jezo, »to je vaša stvar. Stvar vaše vesti!« Še preden je odšel, se je spomnil, da je bil ta desetik prav za prav njegov podložnik. Obrnil se je spet k Astenburgu: »Odredite, kar je treba, in potem mi poročajte. Brez dvoma bodo pri njem ali pa v njegovi prtljagi kaks-pisma. Izročite mi jih!«

Materinski dan

Vsako leto v maju praznujemo materinski dan. En dan v letu naj bo posvečen materi — priznanju njenih težav in skrbi, njenega dela in trpljenja za novi rod. To je prav lepa navada. Vendar se človeku pri vsakoletnem skoraj istem progr. materinskih proslav vsiljuje tudi nekaj kritičnih misli. Na primer ta, da ima otrok vendar poleg matere tudi očeta, ki zanj dela in skrbi, ki ima do njega določene pravice in dolžnosti. Zakaj se pri otrocih tako pogosto spominjamo matere, tako redko očeta? Res je mati vsaj z majhnim otrokom veliko tesneje povezana, kakor pa oče. Ona ga devet mesecev nosi v sebi, ga v svoji krvi rodi, mu daje iz sebe njegovo prvo hrano. Ona je v pravem pomenu besede »nositeljica novega življenja«, in te njene naloge ne bi smela pozabiti niti ona — niti drugi. Toda čim bolj otrok odraste, tem bolj se osamosvoji od matere, najprej telesno, potem tudi duševno, in začne iskati lastna pota po svetu. In tu mu je prav potreben poleg matere tudi oče. O marsičem bo posebno sina oče lažje poučil, kakor mati. A če ni oče ves čas obdržal telesnega stika s svojim otrokom, bo pozneje težko našel pri njem ono zaupanje in ljubezen, ki sta neobhodno potrebna, ako se naj da mladi človek učiti in voditi starejšemu. Zato bi bilo prav važno, da bi začeli malo bolj poudarjati tudi očetovstvo. Saj na kmetih, kjer družina skupno opravlja skupno delo, živi tudi oče z otroki v tesnem stiku. V mestu pa, kjer je oče pogosto ves dan zdoma, je dostikrat otrokom tuj in se ga nekako boje, oni pa so njemu bolj v nadlego, kakor v veselje. Tudi za pravo pojmovanje očetovstva je treba prave vzgoje naših fantov in tudi ne bi škodilo, ako bi s kakšnim »očetovskim dnem« žele odraslim moškim spravili njihove rodbinske dolžnosti bolj k zavesti.

Toda vrnimo se k materi. Rekli smo, da njene naloge kot nositeljice novega življenja ne bi smeli pozabiti niti ona sama niti drugi. Kar se tiče mater samih, je pač le prav malo žen, ki bi pozabile na svojo najvažnejšo in najlepšo nalogo. Sicer se prav pogosto piše in govori, da tako imenovana »moderna« žena pozablja na »materinstvo«, da ga žrtvuje svojemu delu ali svoji zabavi. In toliko tega pisanja in govorjenja je popolnoma neosnovanega. Saj so res tudi ženske, ki jim je samo za zabavo, a tako malo jih je, da se res ne splača toliko pisariti o njih, kakor to del našega časopisja rad dela. Kar se tiče drugega očitka gre pa na popolnoma napačen naslov, ako se očita »materim«.

Pravdsem je zanimivo to, da se ta očitek — da zaradi dela zanemarijo otroka — pojavlja predvsem proti mestni ženi, zlasti delavki in intelektualki — ženi v razmeroma ovirah poklicnih. Kmetica je vedno delala in dela skupno z možem na polju in v hiši, tudi prav težka dela, ki škodujejo njenemu nosečemu ali od poroda še izčrpanemu telesu in pogosto zaradi dela ne more dajati svojim otrokom smotrne nege. Saj je umrljivost dojenčkov na vasi večja kakor pa v mestih. A nihče tega ne očita kmetici-materi kot njeno napako. Saj bi bil tak očitki tudi res skrajno krivični. Toda prav tako krivičen je ta očitki tudi nasproti drugim materam, katerih delo ni tako tradicionalno žensko, kakor delo kmetice ali gosposinje. Tudi obrtnice in trgovke smo že nekam vajeni. Toda prav delavke, z druge strani intelektualke in žene v svobodnih poklicih morajo še vedno pogosto slišati očitke: naj bi bila rajši doma in varovala otroke! Ali je treba res še vedno ponavljati, da je delavka in tudi žena srednjih slojev prav tako primorana pomagati možu pri golem vzdrževanju družine, kakor kmetica, trgovka, obrtnica? Da tega ne dela v zabavo, čeprav včasih z veseljem, temveč iz potrebe? Sicer pa je samostojno delo v korist ne le ženi, temveč tudi njenim otrokom in vsej družbi — saj je žena, ki si mora sama služiti kruh, navadno bolj izobražena in izkušena, vajena samostojno misliti in prevzeti odgovornost zase in, če treba, tudi za rodbino. Ako pa je tako — da se žena nobenega sloja ne more niti ne sme več odreči poklicnega dela — ali je zato otrok obojen na slabo nego in osamljenost? V sedanjem položaju pogosto je. A to ni krivda mater. Mati ne pozabi svojega otroka in mu daje, kar more. Krivda je navadno dru je — pri njenih soljudih.

Žena je nositeljica novega življenja. Tega ne sme pozabiti njen mož, posebno ne pri skupnem delu. Nosečo in doječo ženo mora varovati in ji streči, odvzeti ji mora težko delo, skrbeti za njen počitek. Tega ne smejo pozabiti tudi ljudje, ki pridejo slučajno z njo v stik. Noseči ženi, ženi z otrokom, bi se moral vsak umakniti in ji pomagati. Skrbnost materinstva ne sme biti samo fraza, ki jo premlevamo ob raznih slavnostnih prilikah in materinskih dneh, temveč nam mora preiti v meso in kri, dokler se ne bo nevljudnost nasproti noseči ženi smatrala za vsaj tako sramotno, kakor nasproti starim ljudem. Predvsem pa ne sme tega pozabiti država kot skupnost vseh državljanov, ki jo materinsko delo žene neposredno zanima in ji koristi. Najsi država nastopa kot delodajalec ali samo kot zakon-

Tone Kralj: Materina sreča (litografija)

Žene zahtevajo volilno pravico!

»Ženski pokret«, edina naša ženska organizacija, ki se bori za politično enakopravnost žene, je ob priliki sedanjih volitev začela akcijo za volilno pravico jugoslovanske žene. Pridobila si je pri tem podporo naše največje ženske organizacije, »Jugoslovanske ženske zveze«, katere članica je. Razposlala je vsem poslanskim kandidatom anketo z vprašanji:

1. Ali hočete predlagati kot bodoči narodni poslanec, da se postavi na dnevni red bodoče skupščine izprava volilnega zakona v prilog ženi? (Opiramo se na čl. 55. naše ustave z dne 3. IX. 1931, ki določa, da bo poseben zakon uredil žensko volilno pravico.) Ali soglašate s tem, da dobi žena splošno, enako in tajno volilno pravico, na podlagi katere naj pride v občinske in banovinske svete, v narodno skupščino ter v vse gospodarske in socialne ustanove?

2. Ali priznavate, da ima žena pravico do enake izobrazbe, kakor moški?

3. Ali ste za to, da se ženam odpre dostop do vseh poklicev?

4. Ali ste za dosledno izvajanje zaščite matere in otroka?

5. Ali priznavate, da je treba plačevati delo po vrednosti, neglede na spol in starost delavke, po načelu: za enako delo enako plačilo?

6. Ali zavračate vojno kot popolnoma neprilumno sredstvo za reševanje mednarodnih sporov?

Žene so tu povedale vse svoje glavne zahteve. Ne samo po politični, temveč tudi po dejanski, predvsem gospodarski enakopravnosti, brez katere ostane vse drugo le na papirju. Zavzemajo se tudi za svojo temeljno pravico, da jih država štiti kot matere bodočega pokolenja, onega »upa naroda«, o katerem se toliko govori, in ki je vendar le prepogosto z materjo vred izročen bedi in lakoti. Opozarjajo končno na naš najbolj pereči problem, na strah pred vojno, ki davi v sedanjem času vse matere, da se žene že sprašujejo, ali sploh imajo pravico

nodajni ureditelj, odnosno med privatnim uslužbencem in njegovim delodajalcem, skrbeti mora za žene tudi kot nositeljice nove generacije.

Za zaščito matere in otroka imamo pri nas prav moderne zakone, a ne izvajajo se. Mnogi delodajalci se jim izmikajo, in žene pogosto niti ne poznajo svojih pravic ali pa se jih boje zahtevati, ker se boje za službo. Tudi v državni službi ni pogosto niti obnašanje predstojnikov niti kolegov — žal niti kolegic — vedno primerno neprestanemu govorjenju o »svetosti materinstva«. Ob noseči kolegici ali uslužbenki, ob mladi materi malega otroka, vsak le prerad pozabi to svetost in mu je le še v nadlego, ker zahteva od njega vsaj nekoliko ubziranosti. Saj se kljub vsemu poudarjanju socialne važnosti materinsk. dela žene, kljub zatirjanju, da je mladina naš up in naša bodočnost — navadno smatra vsaka noseč-

roditelj otroke, ako jih nemara rode samo za pline in bombe. Saj si ne moremo predstaviti mirnega življenja niti posameznikov niti držav, ne gospodarskega pomirjenja in procvita, dokler se to naše najvažnejše vprašanje ne uredi in narodi ne najdejo načina, da se voja nevarnost odstrani. Za to je treba dobre volje vsakogar, in narod ima pravico, zahtevati od svojih zastopnikov, da store vse, kar je v njihovi moči, da

Ludvik Richter: Mati

nost za privatno zabavo matere. Materinstvo je socialna funkcija in žena mora pri njej imeti vso pomoč in obzirnost, ki ji gre od strani javnih organov in privatnikov. To velja za vse žene, revne in bogate, kmetice in meščanke, zakonske in nezakonske. Sramota je, ako se noseča žena in mati z novorojenčkom nima kam zateči in prosjači od hiše do hiše. Sramota je, da se vedno roje žene na slami brez pomoči zdravniške ali celo brez babice. Sramota je, ako dela žena do zadnjega hipa pred porodom in nato spet, kakor hitro le more stopiti na noge. Sramota je, da zaradi težkega dela ali slabe prehrane splavi ali pa rodi življenja nezmogljive otroke. Sramota je, da se materinstvo loči v sveto in sramotno, ko tem, ali je mati poročena ali ni, da eno nosečo ženo slavi (čeprav le z besedami), drugo pa blatijo. Še najbolj sramotno pa je, da mora ta madež nositi tudi otrok. Mati je

preprečijo novo klanje in pomagajo urediti to vprašanje.

Či nas se mnogi še boje političnih pravic žene, češ da žene niso dovolj izobražene, da niso »zrele« zanje, da razen tega nimajo pojma o politiki in bodo vedno pod vplivom kaknega moškega. Toda kar se izot razbe tiče moramo ugotoviti, da politične pravice tudi pri moških niso vezane na »zrelo« izobrazbo, da ima nasprotno tak nepismen moški politične pravice, akademsko izobražena žena jih pa nima. Za izobrazbo torej ne gre. Kar se zrelosti tiče, si jo človek pridobi glavno z izkušnjo. Čor obljubi neki skupini ljudi politične pravice tedaj, ko bo »zrela« zanje, stori isto, kakor tisti, ki obljubi otroku čitanko, kakor hitro se bo naučil čitati. Razen tega je pač precej težko določiti, kdaj je katera »skup« a ljudi »zrela« za politične pravice. Po kakih kriterijih in kdo bo sodil? — Vsekakor ni človek rekel, da kdor je zmožen vseh, tudi najtežjih poklicev, najbrže zmora tudi politiko — tisto panogo javnega udejstvovanja, za katero se, žal, ne zahteva nikaka izobrazba. Kar se političnega razumevanja tiče, ga more dati le smotrna politična izobrazba, ki je pri nas, za moške prav tako kakor za ženske, še v povojih.

Končno pa veliko političnega dela, večina celo, ne sestoji iz visoke, mednarodne politike in mednarodnega gospodarstva, temveč iz upravljanja velikih ali manjših edinic, predvsem občine, potem srezov in b. ovin, ter r. nih gospodarskih in socialnih ustanov. In v vsem tem delu lodo pač žene, ki itak upravljajo večino privatnega n rodnega premoženja — saj one vodijo gospodinjstva — vsaj tako dobre, kakor moški. Žene na deželj so vedno delale skupno s svojimi možmi, zdaj delajo ob strani moških tudi v mestu, s. trgovke, obrtnice, delavke, uradnice, učiteljice — opravljajo v vsem isto delo, kakor moški, zakaj bi ravno tega, političnega dela ne zmogle? Žene imajo več praktičnega smisla, so pogosto bolj točne, varčne in vestne, kakor moški. Za socialno delo, ki je v sedanjem času tako važno, in v vsem mladinskem skrbstvu, ki je žal še tako zanemarljeno, bodo na žene boljše, kakor moški — saj spada skrb za otroke, za bolne in obnemogle od nekd. v njihovo področje.

Ženska volilna pravica la' to škodi? Ako stranko, ki se doslej ni dosti brigala za ženske, državi kot celoti bo samo koristila. Končno pa je tudi le pravično, ako žena soodloča pri sklepanju zakonov, katerih se bo morala tudi ona pokoriti, ako soodloča v državi, ki je tudi njena država in država njenih otrok.

mati, bodisi revna ali bogata, poročena ali neporočena. Ona je nositeljica novega življenja.

In vse to sramotno oglašje bednih, zanemarenih, obnemoglih, zasramovanih mater je nepotrebno. Naša znanost, naša civilizacija je dosti visoka, da bi mogla in morala vsaka žena roditi varno, na zdravem kr. in b. primerni negi; da bi se mogla dobro spočiti predno začne znova delati, in da l' mogla 'ati primerno nego svojemu otroku. Za mnogo je treba le dobre volje in razumevanja. Za drugo je treba smotr. »za« očajnega in gospo. 'rskega dela. To naj bo predvsem delo žen, ki so najbolj »izad«. A tudi moški ne morejo biti ravnodušni do usode in bodočnosti svojih otrok. Klor želi svojemu narodu dobro, se mora pošteno in resno boriti za temeljito in popolno zaščito matere in otroka in za njeno dejansko izvajanje.

Glas slovenskih otrok

Slovenski otrok

Slovenski otroci! Z današnjim dnem odpiramo vrata tudi za vas; na tem prostoru bomo z vami kramljali, pogovarjali se bomo med sabo in si povedali vse, kar nam leži na srcu. Ker je ta prostor čisto vaš, boste imeli tudi vi v njem svojo besedo, povedali boste, kaj imate radi, pripovedovali boste, kako živite, po čem hrepenite in kaj bi še radi na svetu dosegli. Tako se bomo pogovarjali vsako nedeljo med seboj, se spoznali in — če bo treba — se tudi učili. Vi pa pridno berite svoj listek, zanimajte se zanj in ga pokažite tudi drugim otrokom, da bodo zanj zvedeli. Vsak teden pa nam pišite, da bomo vedeli, kako ste zadovoljni. Vaš kotiček pri nas bo vodil gospod Janez, ki je s kmetov doma in ima otroke rad. On vam bo odgovarjal in nanj se obračajte, kadar pišete. Je to dober in častitljiv gospod, zatega srca, ki nič ne zameri, če se na vse pove po pravici. Zato mu p povečujte vedno le čisto resnico, pa boste prijatelji. Torej, otroci, na delo!

Materinski dan

Ali veste, kaj je materinski dan? Vidite vsako leto se po vsej širni zemlji na en in isti dan vsi ljudje spominjajo svojih mater. Mati je tista, ki skrbi za otroke, mati jim daje jesti, jih uči, zanje moli in se zanje bori, pa tudi zanje trpi in je žalostna, kadar jo jezijo. Dobri otroci imajo radi svoje matere. Hvaležni so jim in jih ubogajo. Na materinski dan otroci obdarujejo svoje matere. Toda, največ je otrok na svetu, ki ne morejo dati svojim materam dragocenega darila. Zato dobri otroci obdarujejo matere s svojo hvaležnostjo. Na materinski dan se pokesajo za vsa dejanja, s katerimi so matere razjezili, in jim obljubijo, da bodo odslej dobri, da bodo ubogali njene želje in si v srce zapisali njene nauke. Tega darila je vsaka mati najbolj vesela. Matere imajo namreč rade svoje otroke in so najbolj srečne, če jih imajo tudi otroci radi. Otroci pa to ljubezen pokažejo s pridnostjo in ubogljivostjo. Zato sklenimo na materinski dan, da ne bomo svojim materam odslej napravili nobene težke ure več.

Marijana Željeznova-Kokalj:

Hlaček in oblaček

(Iz zbirke HLAČEK.)

Riše, riše Hlaček
ladjico-oblaček,
se premakne, so že grablje,
brž nato pa štiri sablje.
Hlaček se jezi,
risati hiti
a oblak je le hitrejši
in v oblikah je smelejši.

Venomer se izpreminja,
se gubi, izginja...
Zdaj je komaj še pahljača —
vetriču igrača,
ker pred njim beži,
pa ga že več ni!

Otroci!

Pišite nam še ta teden, kako ste razveselili svoje matere. Pišite vse po resnici in pravici, lepo sestavljena pisma bo gospod Janez objavil. Naslov: Glas naroda, slovenski otrok, Ljubljana.

E. P.

Basen o dveh konjih

Na cesti sta se srečala dva konja. Prvi je bil lepo rejen in negovan, da se je svetil ko sonce, drugi pa je bil mršav, da so se mu videla rebra. Pa pravi prvi drugemu: »Ti si s kmetov, na prvi pogled se ti vidi. Kaj imaš od življenja? Od zore do mraka delaš, slamo ješ in spiš na trdih tleh. Pogled mene. Ves dan se sprehajam po parkih in prelepo gospodično nosim na svojem hrbtu. Brezdelno živim in dobro se mi godi.« Kmetijski konj pa je modro molčal in ni nič odgovoril. Ko pa so se ob letu

vse živali sešle in je njih poglavar lev sodel pravico, je tudi kmetijski konj povedal, ki mu je govoril mestni konj. In poglavar lev je razsodil: »Vsi se trudimo za svoj nakdanji kruh, ta tako, da drugače, delavnost je lastnost nas živali. Zato ne spadajo med nas bitja, ki ne delajo.« In ukazal je, kar je bilo izvršeno, napodili so mestnega konja stran in ga črtali iz živalskega carstva. Od takrat mestni konji, ki so samo za zabavo, ne spadajo med živali in so bljbe vse, kar leze in gre.

J. S. M. ...

Jzpreobrnitev razbojnika Robarja

V naših notranjskih hribih je pred dvajsetimi leti živel razbojnik Robar. Bil je to širokopleč mož z rjavo, štetinasto brado in svetlimi, ostrimi očmi, ki je sovražil ta svet, se skrival po votlinah in napadal potnike, ki so hodili po cestah skozi gozdove. Bil je strah vse dežele in ni bilo človeka, ki ne bi vztrepetal, ko je slišal to razbojniško ime. Gospodinja ga je neprestano zasledovala, pošiljala za njim vojake in orožnike, toda ni mu bilo moč priti do živoga, vse skrivne kraje je poznal in če so ga lovili na tej, je on ropal čisto na drugi strani. Ljudje pa so se ga bali in nihče se ga ni upal izdati, ker je bil v strahu, da ga bo ubil in mu zažgal hišo. Strah pred njim je naraščal iz dneva v dan in bogve, kaj bi še bilo, da se ni zgodilo nekaj, kar je popolnoma izpremenilo življenje razbojnika Robarja.

Na Notranjskem leži majhna, prijazna vasica, proti soncu je obrnjena in na hribočku ima majhno cerkvico, kakor je vas — Sabočevce se imenuje — majhna in drobna. V tej vasici je živela Marija, šivilja je bila in je stanovala z edinim svojim otrokom, Marjetico, v koči za vasjo. Revna je bila in je živela od dela svojih rok. Marjetica je bila še čisto majhna, toliko, toliko, da je šodila, a že je čebljala in klicala mater, ki je skrbela za njo. Moj Bog, si je včasih mislila Marija, moža si mi vzel in otroku očeta, a pustil si mi veselje, Marjetico, hvaležna sem ti za to, ker je tako dober otrok. In Marjetica je rasla pod materinim varstvom kakor rožica na polju. Zgodilo pa se je nekega dne, da je mati Marija imela na večer polne roke dela pa je poklicala Marjetico in ji rekla: »Pojdi, Marjetica, doli na vas v štacuno, tale listek boš dala in soli boš prinesla, da bova skuhali močnik!« Marjetica je brž razumela, za kaj gre, stisnila listek in stekla proti vasi. Tedaj pa se je zgodilo. Ko je šla mimo gozdička ob cerkvi, se je nenadoma razmaknilo grmovje in pred njo je skočil razbojnik Robar. Zagodrnjal je nekaj v svojo brado, zagrabil Marjetico, ki je od strahu kar onemela, in jo odnesel skozi gozd v svojo jamo, tam jo je vrzel na slamo in zavpil: »Da mi ne vpiješ! Lepa si in tako čedno oblečena, tvoja mati je prav gotovo bogata, dosti denarja bo odšla, da te dobi nazaj!« Nato ji je zvezal noge in odšel, da bo počakal mater, ki bo iskala otroka.

Mati Marija je šivala in šivala, oči so jo peklo, ker je plamen na sveči vedno poskakoval, nenadoma pa se je zdrznila in se prestrašila. Bila je že pozna noč, a Marjetice še ni bilo od nikoder. Brž se je ogrnila s pledom in stekla na vas, pritekla v štacuno, štacunar Gregoriček, majhen, droben mož pa je povedal, da Marjetice ni niti bilo. Kako se je prestrašila mati Marija! Hitela je na vas, klicala in vzdihovala, toda nihče je ni potolažil, zaprta so bila okna in vrata. Vsa obupana se je Marija obrnila k cerkvi, da bi šla vanjo in tam poprosila za svojo majhno Marjetico, že je zavila po peščenici cestici navzgor, ko je stopil pred njo razbojnik Robar. »Stoj!« je zavpil, »in ne kriči, če hočeš dobro svojemu otroku. Jaz sem ga vzel in ga skrila, da ga živ krst ne najde.

Vrnem ti pa ga samo, če plačaš.« Marija je vsa vztrepetala in hlastno je vprašala: »Se ji je kaj zgodilo?« Robar se je hripavo zasmel: »Nič se ji še ni zgodilo; zdaj spi. Če jo hočeš imeti, mi moraš dati sto tolarjev.« Sto tolarjev je bilo strašno veliko denarja. Kje naj bi ga vzela Marija, ki je imela komaj za sol in močnik. Zajokala je: »Bodi, kar hočeš, kakor je Bog v nebesih, te prosim, vrni mi otroka! Nimam denarja, revna sem in le za silo živim.« Razbojnik pa se je smejal: »Če je tako, potem ga ne vidiš več!« in se je obrnil, da bi odšel. Toda Marija ga je prišla za roke. »Lepo te prosim, saj nimaš kamna mesto srca, usmili se matere, Marjetica je edino, kar imam. Saj ti dam, kar hočeš in kar zmorem! Pogled tista koča je moja, kočo ti dam...« Razbojnik pa se je na kratko odrezal: »Premalo!« Marija je prosila še bolj: »Obleko imam in nekaj krompirja, tudi to ti dam, vzemi, le otroka mi daj nazaj!« Razbojnik pa je bil trdega srca, škodoželjnost in sovražstvo je imel v svojem srcu, zato je zamahnil svojo močno roko in zarežal: »Ne. To je vse premalo...« Marija je pokleknila predenj in ga zaprosila vsa obupana s sklenjenimi rokami: »Vzemi, kar hočeš, le otroka mi ne umori. Kaj naj jaz počnem na svetu brez njega. Kaj mi je življenje brez njega?« Kratak molk je nastal. Klečečo Marijo je obsijala mesečina in neka mrka tihoča je napolnila vso naravo. Hoje in smreke so dvigale svoje krone, listje po vrtilih je blešče podrhtevalo, v daljavi je pel slavec. Toda razbojnika ni prevzela vsa ta lepota. Stopil je korak nazaj in kratko povedal: »Daj mi svoje oči — pa je otrok tvoj!« Marijine oči so se svetile, solze v njih so mahoma ugasnile, vstala je in se ozrla proti nebu, nato pa je dejala: »Dam ti oči. Ne bom več videla svoje Marjetice, a božala jo bom in grela s svojo krvjo!« Smeje jo je potegnil razbojnik Robar za roko in jo vlekel skozi puščavo do jame. Tam je prižgal leščerbo, posvetil v Marjetični obrazek, ki se je v sanjah smejal, in rekel: »Daj mi oči in odnesi jo!« Marija je planila k otroku, ga objela, nato pa vstala, segla na steno, kjer je visel nož, snela ga je in hotela zasedati konico v oko. Tedaj pa je planil razbojnik Robar k njej, zgrabil jo je za roko in ves je trepetal. Prevzelo ga je nekaj, česar ni razumel, padel je pred Marijo na kolena in besede so se mu trgale od srca, ko je govoril: »Mati, mati... Tudi jaz sem imel mater, umrla so mi zgodaj in prav gotovo so me imeli prav tako radi... Odpusti mi... Vzemi otroka...« in je jokal in poljubljaj Marijine roke. Marija pa je šla, vzela Marjetico, jo stisnila v svoje naročje in zbežala v noč...

Dan potem je pri belem dnevu prišel v vas razbojnik Robar, s sklonjeno glavo je šel po vsej vasi naravnost do cerkve, pokleknil je na cerkveni prag in se trkal na prsa, nato pa je vstal in šel naravnost v mesto h gosposki, prijavil se je in pokesal in ko ga je doletela kazen, je umiral s smehljajočim obrazom in šepetal: »Odpusti mi, mati!« In lep dan je bil takrat, sonce je sijalo in vse drevje je bilo v cvetju. Narava sama se je veselila.

Ivan Albrecht

Gorni mož prepeva

Ko vse cvete in zeleni,
še meni dobro se godi:
Ujet sem bil,
pa nisem več,
grem, kamor me je volja:
Bom žalik žene spet podil
čez gore in čez polja,
lomastil sem, lomastil tja,
v mahovje hodil leč —
Saj niti palčki ne vedo,
kako tu v gozdu je lepo —
Ho, ho, ho, ho,
jaz pa sladkó
medico sem polokal:
čeprav sem revež brez žené,
ne bom zato se jokal!
Zavriskam rajši ju hu hu,
prijatelji, pomlad je tu!

Večno materinstvo

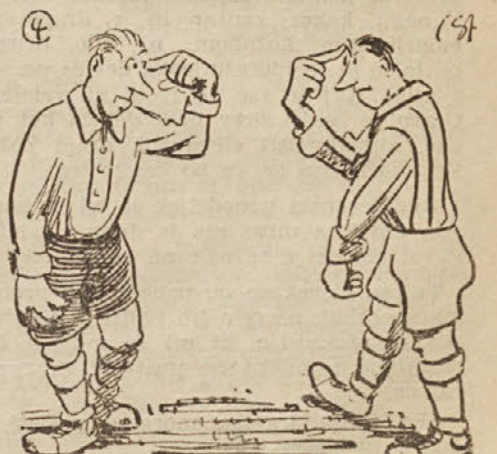
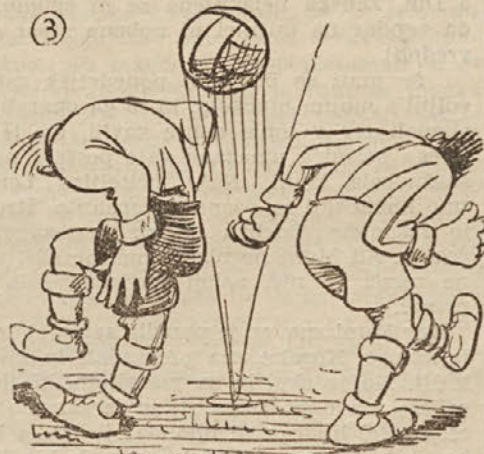
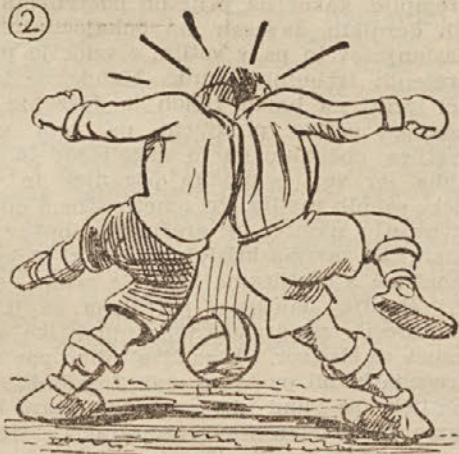
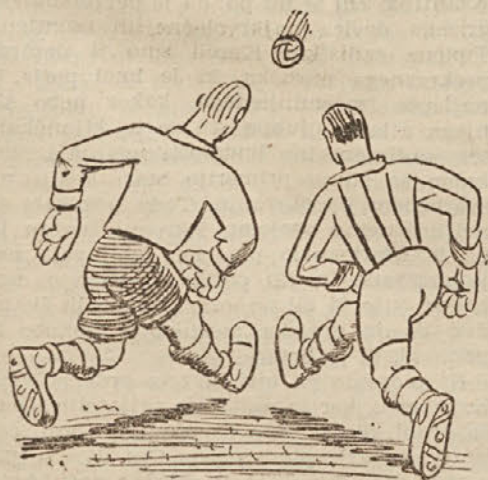

Solnce z vrh neba se smeje,
mater, dete, cvetke greje,
svet je kakor rožni grad,
ko objame ga pomlad.

Sv. Peter in kmetska žena

Ko sveti Peter še ni poznal Jezusa, je bil ribič. Po vse popoldneve je sedeval ob potoku, metal trnek v vodo in lovil ribe, kar pa jih je ujel, jih je zmetal v bico in jih nosil po hišah. Zgodilo pa se je, da je nekega večera prišel v kmetsko vas, ves trudjen je bil in upehan. Potrkal je na prva vrata in prosil za prenočišče. Odprla mu je kmetska žena, ga spustila v hišo mu vrgla otep slame na peč, mu dala večerjo, nato pa je rekla: Tu leži in se naspaj, jutri mi boš pa našagal nekaj drv, jesti boš tudi še č bil in, če ti bo prav, lahko ostaneš tu, dokler te bo volja. Peter je ves zadovoljen pokimal, tegel je in zaspal kot ubit. Zjutraj je vstal, si pomel oči in se ogledal. Ko ni videl žene nikjer, si je mislil: »Kaj bom žagal drva! Zenske ni, najboljšje je, da grem, od koder sem prišel.« In potuhnil se je, po pustih stopil po hodniku na dvorišče in jo hotel ubrati na cesto. Ze je bil pri vrtnih vratih, ko je prihitela žena, ga prije za vrat in mu zaklicala: »Oj ti nesramni človek, tako si se potajil? Ni zadosti, da nas vleče za nos gospoda in nas izžema, zdaj se bomo celo mi, delavni ljudje, goljufali med seboj. Nočem te videti več, toda povem ti: kadar ti bo najbolj hudo, se boš mene spomnil in sram te bo!« In ga je nagnala. Ko je nekaj let potem prišlo Jezusovo trpljenje in je Peter Kristusa zatajil, se je spomnil te kmetske žene in se je bridko razjokal.

E. P.

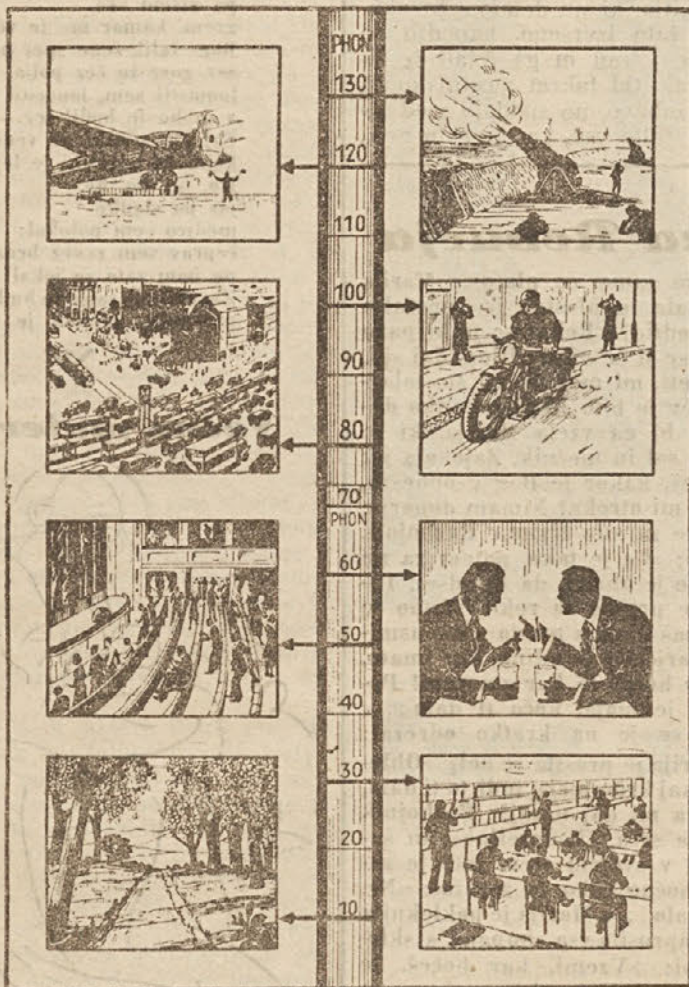

Kaj je videl naš Marček na tekmi

Silentium

V Italiji in v Nemčiji so iznajdljivi ljudje. Pa tudi bogati ali vsaj nobel morajo biti. Pravijo, da ima srednje veliko mesto v Mussolinijani, ozir. na Hitlerjevskem toliko avtomobilov kakor jih je pri nas v vsej državi. Vsaka klobasa ima pa dva konec, in tudi v tej avtomobilski klobasi je spina trda in koničasta. Avtomobilov je preveč, ali boljše hrupa in kravala, pa najbrže tudi smrada ni premalo. No za smrad v teh deželah ni skrb in preglavice. Malo več ali manj... Pač pa kraval, ta je nevaren, posebno diktature ga sovražijo. Pravijo celo nekateri, da v teh deželah ljudje

devo odpravili s strogi policijskimi predpisi, so na severu segli po učinkovitejši mašineriji, ki z vso preciznostjo beleži jakost hrupov in kravalov, vseh oseb in stvari, ki nemškemu državljanu pretresajo živčni sistem. Zvokomer ali fonometer, to je moderni nagobčnik tretjega carstva. Na zunaj je to približno taka ropotija, kakor ona znamenita v Zvezdi, ki ima dnevno toliko zvestih obiskovalcev in občudovalcev. Razlika je samo v tem, da — naša — v Zvezdi meri zračni tlak in toploto ali mrz, zvokomer pa je občutljiv za hrup in kraval. Izgleda pa takele:

z nagobčniki na ustih drzno ventilirajo svoja zadušena neugodja z avtomobilskimi trombami in hreščenjem avtomobilov. Mogoče bo res, človeška žlobudravost je brezmejna.

Ali gospodje na krmilu tudi niso od muh. Zdravje naroda, to je prva zapoved. Nervozni ljudje običajno niso preveč disciplinirani, zato nagobčnike avtomobilom, vozem, aeroplanom in sploh vsemu, kar skuša motiti idilo zadovoljnih in molčečih državljanov.

Romani so bolj iznajdljivi od Germanov, zato pa so Germani bolj dosledni. Tako so Italijani prvi potuhli, da je v njih deželi preveč hrupa in kravala. Hitro so našli rešitev. Odredili so teden molčnosti (settimana di silenzio). Malo težko je šlo. Strahoviči samozatajevanje je moral doprinesiti Italijanski narod, vendar 15letni oklep črne stajice je tudi to žrtve srečno prerinil na oltar domovine. In res, sveto mesto danes ni samo večno, pač pa tudi tiho. Avtomobili šumijo brezglasno po ulicah, državljani se ne kregajo več z enega pločnika čez na drugi. Le v najsvečanejših trenutkih so dovoljeni ali zapovedani vzkliki, ki jih dovoljujejo meščanom, da od časa do časa dajo duška svojim tradicionalnim navadam izza utmanane di silenzio.

Kakor pa so naši zapadni sosedi to za-

Od 16. marca dalje so Nemci zopet bolj bojevit in samo zato so zvočnemu maksimumu določili jakost izstrelka največjega možnarja, kar jih pozna vojaška tehnika. Temu kravalu so dali zvočno stopinjo 130 fonov. Za minimum pa so vzeli najrahlejši šum, ki ga še občuti naše uho. Med maksimumom so vrinili celo vrsto stopinj. Tako n. pr. za gozdno tišino 10 fonov, za knjižnico 30, za teater pred predstavo 50, za živahno gostilniško kramljanje 60, za nemirno ulico 80, za divje ropotanje motociklista 100, za aeroplan 120, za težko artiljerijo pa 130.

Kaj bi bilo če bi to epohalno iznajdbo prenesli na naša kranjska tla, recimo v našo Ljubljano. Nastal bi kaos, ki bi na mah preobrnili vse naše dosedanje mirno življenje. Nič čudnega, aparatúra je ja samo za diktature. Vendar samo nekaj bežnih slik, ki naj nas resno opozorijo na preteče nevarnosti zvokometra:

Malotrpko bi ti bilo pri srcu, če bi ti marljivi čuvar nočnega miru pomolil pred tvoja preglasna usta pripravno škrinjico, ki bi točno zabeležila za koliko fonov je bila tvoja povesna debata preglasna. Na žalost bi bili potem tudi vsi izgovori naslednjega dne — brez upa zmage. Se bolj nerodno bi bilo, če bi jih pričeli nameščati v svojih domovih zakonski možje. Sicer bi pa dolgo

itak ne viseli na steni, ker bi se verjetno že po prvih dneh preselili na vrt, četudi skozi zaprto okno. In to ne samo v Nemčiji in Italiji, pač pa tudi pri nas, če bi jih imeli. K sreči, da industrializacija naše dežele še ni tako daleč.

Z uspehom pa bi jih uporabljale naše vzgojevalnice, da bi z njimi med pavzami krotile vik in krik, ki pretresata možgane ljubljanskim meščanom. Tudi na našem najvišjem učnem zavodu bi se tak aparat gotovo obnesel ob danih prilikah. Seveda pa bo pravični aparat beležil tudi jakost pomirjevalnih »šepetov« naših čuvarjev reda in mira. Kako prijetno bi se n. pr. čitalo v listih med posebnimi vestmi, da je slovenska univerza po prejemu srbohrvatskega dopisa dne tega in tega, ob tej uri dosegla rekord 120 fonov ali pa: v Nebotičniku so v nedeljo zjutraj ob 3.25 končno potolkli svetovni rekord 130 fonov.

Da, tudi naše dame bi prišle na svoj račun. Njihov gromki smeh po ljubljanskih kavarnah, ne bi šel več tako neopaženo mimo dolgočasnih ušes trmoglavih devičnikov, saj bi plačilni vsake pol ure lahko z zvoknikom napovedal, katero cenjeno omizje se je najbolj krohotalo v zadnjih 30 min.

Emile Zola:

Kovač

Bil je velik in močan, gotovo največji mož na vasi. Obraz in roke je imel porčene od dima, mogočno glavo poraščeno z gostimi, zmršenimi lasmi. Njegove kovinskomodre in jasne oči pa so zrlle do brodušno in prijazno v svet ko dve otroški zvezdici. Kadar se je smejal, je bilo, ko da grmi tam daleč nekje za gorami, dihal pa je glasno in hropeče kot njegov meh. Stel je šestdeset let ali silnejši je bil od slehernega fanta od fare in svoje veliko, pideset funtov težko kladivo, »gospodično« nazivano, je vihtel in nabijal z njim po nakovalu, da so iskre v snopih lile izpod njega, dočim vsa vas ni premogla junaka, ki bi »gospodično« te dvignil.

Leto dni sem stanoval pri njem in popolnoma sem ozdravel.

Na srcu bolan, zamračene duše, sprt s seboj in s svetom sem bil pobegnil iz mesta, da si poiščem kje skrit kotiček, kjer bi zopet našel sam sebe.

Nekega večera sem priromal po cesti. Skozi vas grede sem nenadoma zagledal sredi polja, prav ob križpotju, živi žar ognja iz njegove kovačnice. Vse križpotje je zalivala rdeča luč in celo topoli onkraj ceste za potokom so kipeli pod nebo kakor mogočne plamenice. Iz daleka pa je zvenelo umerjeno potrkanje kladiva v tihi večer.

Obstal sem pred odprtimi vrati kovačnice. Kakor nevihta je vršalo in hrumelo okrog mene in ob pogledu na naporeno delo človeških rok, ki so ravnale, krivile in oblikovale rdeče razžarjeno železo, mi je sladko in blaženo zaplalo v prsih.

Tistega jesenskega večera sem kovača videl prvkrat. Izdelaval je plug. V široko odpeti srajci nad kosmatimi prsmi je dvigal kladivo in ga v velikih lokih spuščal na nakovalu in obenem so se dvigala in padala njegova kakor jeklene vzmeti prožna rebra. Nenehoma, nemirno je pelo kladivo, risalo silne loke, zvenelo podhrtevalo za trenutek, po nakovalu pa raztepalo stotine jarkih isker okrog sebe. Bila je »gospodična«, ki je plesala v kovačevih rokah, dočim je sin, dvajsetletni fant, obračal s kleščami žareče železo in jo ubiral po njem z manjšim kladivom. No hrumeča pesem »gospodične« je daleko preglašala svojega manjšega tovariša in zdelo se mi

In med našimi sportniki, tudi ne bi bilo več tako težko uganiti, katere stran je bolj navijala. Tako bi bili vsi izgovori po končanem porazu brezplodni.

In na volišču. Čisto točno bi razbral s kako visoko napetostjo svojega glasu je volil gospod upokojeni cesarski svetnik — Mačka. In tudi s kakšno jakostjo je patentirani nacionalist blatil lastne ljudi in lastno državo.

Koliko nešteti možnosti nam odpira ta epohalna iznajdba. Vendar je zaenkrat le dobro, da ostane še med Italijani in Nemci, da z njo merijo patriotizem svojih pristašev, kajti stare mere privrženosti so tako v Rimu, kakor v Berlinu že povsem odrekle. Koliko dela bo prihranjenega in koliko krivic popravljenih, Generalni tajnik ali Gauleiter bosta enostavno pogledala na zvokometer, in kdor ni v teku izvestne dobe dosegel 100 nacionalnih fonov, ga bodo brenili.

Pri nas hvala bogu še nismo tako daleč, čeravno so si nekateri pred volitvami menda take aparate že naročili v Berlinu. K sreči imamo stroge devizne odredbe, s katerimi naročila lahko sedaj tudi prekličemo.

je, da ga vzpodbuja, naj v svojem pritrkavanju ne omaga.

Krvavordeča svetloba je oblivala postavi obeh delavcev in risala njuni ogromni senci na zadnjo steno kovačnice.

Počasi je zamiral ogenj na ognjišču in kovač je odložil kladivo ter se zravnal. S čela so mu curkoma polzele potne kaplje, pa jih ni obrisal. Delo še ni bilo končano in sin je pričel z nogo poganjati meh.

Kovač se mi je priljubil na prvi pogled in zaželel sem ostati pri njem. V hiši nad kovačnico je bila slučajno prazna soba. Najel sem jo in se takoj vselil.

Ze ob petih zjutraj so me vzbudili prvi udarci gospodarjevega kladiva. Bobnelo in grmelo je, da je drhtela vsa hiša, ko da se krohoti orjak v neskončnem, nezadržnem smehu.

Kladiva pod menoj so pela in zdelo se mi je, da »gospodična« prav divje trka ob strop kovačnice, me zmerja z lenuhom in gonil iz postelje. Vsa soba s svojo bomo opravo, z veliko omaro, mizo iz smrekovega lesa in slamnatimi stoli je ječala in škripala, kot bi me priganjala, naj se požurim.

Moral sem ubogati in vstati.

Spodaj sem našel že vse pri živem delu. Železo je žarelo, meh je stokal in iz žerjave na ognjišču so se dvigali nalik samim božjim zvezdicam modrikasti in rožnoderči plamenčki. Kovač se je pripravljaj na svoj dnevni posel, ogledoval pluge in kolese in znašel iz vseh kotov železo na kup. Ko me je zagledal, se je na ves glas zasmel. Gódlilo mu je, da je bledikasti mestni gošpod moral tako rano iz postelje, in prešinila me je misel, da je s svojim orjaškim kladivom razsajal tako peklensko samo zato, da pozdravi novorojeno jutro in skljuje s prvim svitlom vso hišo na noge.

Položil mi je roko na rame, se sklonil k meni ko k otroku in dejal:

»Da, da, tu med železom človek mora okrevati.«

Po cele dneve sem prebil pri njem v kovačnici, zlasti pozimi in ob pomladnem deževju. Njegovo delo me je zanimalo. Bil je to večni boj človeka z železom in zmagal je vedno človek in oblikoval po svoji volji. Dojnilo me je to globlje kakor najganjlivejša drama v gledališču.

Zavzel sem z očmi sledil kovini z og-

Storija o pridni muci

Naša Muni je muca plemenite krvi in rada čokolado jé. Oče je Perzijec, mati iz Angore, rojena je pa na Koroškem pri nemških ljudeh.

Belo njeno mater, redko lepoto z enim rdečim in enim sinjim očesom, je na velesejmu pod evetočimi tivolskimi kostanji prevzela pomlad. Razen velikana Perzijca, z očmi kakor zantar in z dragocenim modrikastim kožuhom, ni bilo drugega fanta in se je rdečesinjeoka devica poročila z njim. Kaj se vse ne zgodi na velejemu. Glavo je ženin sicer imel debelo kot mrkač, ampak tisti elegantni, dragi kožuhi! Priporočil sem se, če bo kaj iz tega.

Hud jesenski ponedeljek je bil in komaj sem sedel za mizo, me je dregnil telefon: »Tvoj maček je tukajle na carini...«

Posten človek pa ob ponedeljkih prenaša mačka člobo, pa sem jih nadrl z lejbljarsko nesramnostjo, ki mi še mojega trdo zaslužnega mačka ne pusti brez daca in carine.

»Po živinozdravika moramo poslati, če maček ni kužen...«

Na carinski pošti se je po pisalni mizi

kotalil kosmič vate, ampak, kako umazane vate. Take pač, kakršna je vsaka vata, ki se dva dni in dve noči valja po poštah in vagonih, po ambulancah in carinarnicah. Pa je bil črnosivi kosmič le moja poskočna muca, ki so ji gospodične in gospodje stregli s hrenovkami in piškoti, mlekcem in pristno užitko klevačo. Kar za malo se ji je zdelo, ko jo je Manda odnesla, in prav tako meni, ko je na mitnici rekla, da je mačka vredna 100 Din. In sem ji moral vrniti za ničvrednega mačorja plačanih 5 Din. Ženska neizkušena se ni spomnila, da vendar na mitnici ni nobena stvar nič vredna!

Se mati so bili tisti ponedeljek zadovoljni z mojim muckom, ki so ga ogarali in okopali ter v tople cunje zavili, da je iz živega kosmiča umazane vate postala naša snežnobela Muni. Našo učiteljico Lenko smo imenovali za njeno guvernant, stroga in resnobna Barbka je pa nadzorovala vzgojo. Ali Muni ne uboga nič, ne sliši nič, ne nauči se nič, sploh moderna šola je za nič.

Kar Muni zna, se je naučila sama. A tega je mnogo. Kozolce zna prevračati in muhe loviti. Ko je skočila za metuljem, ki ji je priletel na okno nagajat, jo je zaneslo na cesto. Nič hudega ni bilo, saj je lahka kakor puh v svojih širokih svilenih hlačkah in ohlapnem plašču s široko boč. Skratka,

lahka, mehka in topla je kakor dolgodlak muf, ki nad njim vihra dolg in za malo ped širok rep, enak najbohotnejšemu nojevemu peresu. Kar splavala je po zraku na trotoar, toda od tedaj jo ne spraviš več na cesto. Kar takoj iz svojih žametnih šapic zasadi ostre trnje v tvojo obleko ali kožo, če jo samo poskusiš prijeti pri vratih na stopnicah — drugače pa krempjev ne pokaže nikoli. Pač, kdor pusti v predsobl čisto soliden dežnik, gotovo odpre na ulici čipkast solčnik. Kje naj si pa Muni brusi kremplje, kakor na prijetno požvenketajočih dežnikih, zavesah, na pokajočih nitih naslanjačev in pa v votlih, z vzmetjo prepreženih trebuhih žimnic. Menda se tam uči igrati na harfo. Sploh je dovezetna za estetske užitke, predvsem pa radi goji cvetlice, občuduje barvo nageljčkov in jih duha ter večinoma pincira poganjke in vršičke sobnih rastlin. Pri umetnostnem udejstvanju, namreč pri araziranih šopkov, je energično zavrgla kristalno vazo, ki ni harmonirala s cveticami. Muni je ostala cela. Pri študiju žlahtnega porcelana se ji je ponesrečila najdragocenejša dunajska posodica za sladkor. Uboga žival nima pameti, drugače bi bil pa takoj ubil. Za ribniškega konjička se Muni niti ne zmeni, stare kozarce in porcelan sem pa shranil v skrinjo, razen rimske stekleničice z bajnim irisom in nekaj drugih malenkosti, ki jih je po-

bila Muni. Tako zatrjuje vedno nedolžna Milka, ki je z vinorodne Rake prišla naravnost k nam. Kakopak, vsega je kriva Muni, moja Muni, zato, ker je moja! Je pa revica le tedaj moja, kadar se ji kaj primeri. Sicer pa tudi vi poznate zakonski stan in veljavo očeta treh hčera. S kanarčkom sva edina možka v hiši in še papagajček je babica. Grozno!

Pa pustimo to skeleče vprašanje in ostavimo pri papagaju, ki je babica. Majčkena in nedolžna beja je ta stara papagajska Ksantipa. Zdi se mi pa, da je perverzna zagrizena devica najkrevolejših nagnjenj. Tipična sadistka! Kupili smo ji namreč prekrasnega možička, ki je imel perje iz najlepše izpreminjastega, kakor nebo sinjega atlasa. Ljubila sta se in kljunčkala ter sentimentalne budalosti uganjala, kakršne se edino primerijo stari kokli na svatbenem popotovanju. Toda pokazala je neizkušenemu svojemu iskrenu ženinu in ga je kratkomalo umorila. Izključala mu je možgane in jih požrla... Krasno, nebeško — to bi bil honorar! Škoda in škandal, da je deviška morilka iz pohote le papagaj, ki je babica.

Ne moremo pa biti brez te grde pošasti. Ne smemo, ker je najboljša prijateljica naše Muni. Te zverine se Muni ne boji, čeprav se skriva pred miško. Oni dan so pri sosedu ujeli miš in so jo prinesli naši Muni.

njiša na nakovalo in vedno iznova sem se čudil, kako se je pod zmagovitimi udarci starega mojstra udajala in šibila, pa postajala mehka in voljna kot vosek.

In ko je bila pljučja gotova, sem jo ogledoval in otipaval in se vnovič čudil, moj kovač pa se mi je zdel nepremagljiv orjak, ki kroji in oblikuje neokretni kos železa kakor mu drago. Često sem se smehljaje spomnil svoje nekdanje sosede v Parizu, ki je presedala cele dneve in tedne ob oknu hiše na nasprotni strani ulice in z drobnimi prstki izdelovala umetne cvetlice.

Kovač se nikoli ni utrudil in nikoli ga nisem videl slabe volje. Po štirinajsturnem dnevnem delu se je smejal in moževal po svoji dobrodušni navadi. Često sva potem spila čašo domačega kmetiškega vina. Njegove moči niso nikdar omagale. Ako bi se pričela rušiti hiša nad njegovo glavo, mislim, da bi jo prestregel s pleči in jo obdržal pokonci sredi razsula.

In rad je imel svojo kovačnico. Pozimi je pripovedoval, da ga ni prijetnejšega kraja kot je njegova delavnica, poleti pa je odpiral njena vrata na stežaj, da je svobodno vel vanjo s sosednjih travnikov vonj po senu.

Po končanem delu je poleti rad posedal na pragu kovačnice in počival, jaz pa sem mu drugoval ob takih prilikah.

Vsa širna in prostrana se je razpenjala dolina pred nama in radoval se je kakor otrok nad skrbno obdelanimi polji, široko razgrnjenimi in izgubljenimi se v nedogled v večernem sončku.

Smehljaje je pripovedoval, da so vse te njive njegove, čez da izdeluje njegova kovačnica že nad dvesto let pluge za vso okolico. Nobena bilka da ne zraste na njih, nobena žetev ne dozori brez njegovega truda. In njemu da poje ravna slavo in hvalo na pomlad, ko se odeva v zelenje, in na poletje, ko se ogrinja v zlatorumene halje.

Žetev je bila gojenec in otrok njegovih misli, dan za dnem se je oziral po vremenu in grozil s pestjo črnim oblakom, ki nosijo točo in neurje.

V času, ko so orali po njivah in so plugi rezali globoke brazde v mastno zemljo, je starec čisto zapustil lastno delo, stopil na kraj ceste, si zasenčil oči s široko dlanjo in se razvedlaval tja ven po svojih »otročih«, ki jih je mrgolelo vse

polno po planjavi. V dolgih vrstah so se vpreženi plugi gibali in blesteli v čisti srebrnini sredi sonca, podobni krepkemu jeklenemu polku na pohodu.

Kovač mi je mahnil z roko in me klical, naj pridem in si vendar ogledam, kako vražje lep kos dela opravljajo njegovi »otroci«.

Bivanje v kovačnici sredi večnega deia in hrumenja mi je dobro delo. Osvežilo in okrepilo me je bolj kot vsa zdravila mestnih učencakov. Vsemu temu sem se tako privadil, da mi je postalo nujna potreba za življenje. V sobici sem se ob godbi kladiva zopet znašel. Enakomerni bum, bum-bum, je bil zame ura in merilo, ki je urejevalo in spremljalo vse moje nehanje. Kadar je pod menoj najbolj živo hrumelo in je kovač kakor obseden nabijal po belo razžarjenem železu, sem čutil v sebi moč velikana, da bi z eno samo potezo peresa pometel ves svet.

Kakor hitro je umolknila kovačnica, je utihnilo in se poleglo tudi v mojih prsih. Odsel sem dol in obstal osramočen pred še kadečimi se železnimi izdelki: kako ničev, kako malenkostno je bilo moje delo v primeri z njimi!

No kovač je bil s svojim zadovoljen in to povsem upravičeno.

Moj gospodar je bil v vsakem pogledu vrl človek.

Ob vročih poletnih dneh se je kretal po kovačnici razgaljen do pasu in strmел sem nad njegovimi razvitimi, kot strune napetimi mišicami, kakor jih vidimo na znamenitih podbah Michelangelovih.

Na svojem kovaču sem našel, kar trdoma iščejo umetniki na mrtvih kipih starih Grkov: moderne, skulpturalne linije. Bil je junak dela, neumorni sin našega časa, ki z ognjem in železom oblikuje prihodnost človeštva.

Njemu delo ni bilo le dolžnost. Bilo mu je obenem veselje, tolažba in vzpodbuda in kadar si je prav iz vsega srca zaželel zabave, je zavilitel svojo »gospodično« in jo z gromovitim treskom spustil na nakovalo. Vmes je škripal meh, ogenj se je vzpenjal z rožnatimi jeziki visoko pod sajasli strop, po kovačnici je grmelo in odjekalo — bilo mi je, ko da prisluškujem hropčemu sopenju vsega neštevilnega delavnega naroda.

In tam v tisti kovačnici sem za vselej okrevaj od svoje črnogleda pobitosti.

nudi celotna filmska produkcija zelo malenkostnega značaja. Zakaj v tistih sladkobnih »100% zvočnih« nemških operetah, pri katerih več že vnaprej za ves potek in seveda oblatni happy-end, in v tistih naivnih »monumentalnih velefimih«, prikrojjenih pa okusu ameriške povprečnosti, nikakor ne moremo zaslediti nobenega resnejšega stremeljenja in višjega hotenja. Sladkobnost, naivnost, plitkost in brezidejnost, to so karakteristike današnjega filma, ki utegnejo postati v doglednem času v svojih posledicah naravnost usodne. In pa tisto zvezdnost! Koliko pravih umetnikov je v resnici med njimi, pa naj bodo že »karakterni igralci« ali pa »heldtenorji«, ki nam razen svojega, potem najrazličnejše aparature prepariranega glasu ali pa »dražestne pojave« ne morejo nuditi prav ničesar?

Vse to se kajpada dogaja na račun čim večjega dobička svetovnih filmskih družb, ki spekulirajo zaradi tega z instinkti ljudskih mas. Kajti drugače si ni mogoče razlagati presenetljivega dejstva, da je današnji, tehnično toliko popolnejši zvočni film kvalitativno slabši od prejšnjega nemega. Kaj vse se da z današnjimi tehničnimi sredstvi v filmu doseči, so nam prav dobro prikazali nekateri ruski filmi, ki smo jih v zadnjem času videli tudi v Ljubljani. Mislimo, da so prav ti filmi sami najboljši ovrgli tezo, češ da je v filmu, ki naj bo v njem poudarjena zlasti glasbena stran, nemogoče zadostiti tudi vsem ostalim umetnostnim zahtevam. Videli smo, da se lahko tudi opereta nahaja na dokaj visoki umetnostni stopnji. Seveda je treba postaviti na temelj višje ideje, in je potem uspeh odvisen samo od neposredne fantazije, žive invencioznosti in zrele umetniške tvornosti libre-

lista, režiserja in igralcev. Tak film ne more zgrešiti svojega namena, da namreč oplodi ljudsko psiho, bodisi z dobrim semenom ideje, ki jo propagira, bodisi z elementarno silo svoje lastne notranje umetniške vrednosti.

In v dosego tega cilja bi po našem mnenju morala nastopiti država, ki je gotovo najbolj zainteresirana na zdravni duhovni rasti vsega naroda. Ukrep v obveznem predvajanju kulturnih filmov kot dopolnila programa — v kolikor se danes sploh striktno izvaja — v tem pogledu nikakor ne zadostuje. Prepovedati bi bilo treba sploh vsak uvoz take vrste filmskega kiča, ki se je že tako silno razbohotil v naših kinematografih. Seveda bi potem čakala država tudi dolžnost organiziranja nove lastne, domače filmske proizvodnje. Priznavamo, da bi se taka velikopotezna akcija v današnjih časih, ko še vsi prav živo čutimo posledice gospodarske krize in finančne stagnacije, ne dala izvesti baš z največjo lahkoto, vendar pa smo mnenja, da bi se v ta namen obrnjen denar bogato rentiral, če že vsaj v začetku ne toliko v materialnem, pa gotovo v moralnem oziru. Pa tudi finančna stran preslabega konzuma bi se najbrž dala povoljno urediti s sklenitvijo medsebojne konvencije slovanskih držav — nekaj se je o tem že govorilo — ki naj bi dajale odločilno prednost uvozu medsebojnih filmskih produktov, da bi se na ta način preprečila konkurenca svetovnih filmskih družb. Za izdelavo teh filmov bi bilo seveda postaviti enotne smernice v smislu idejne orientacije in smotne regulacije vse proizvodnje. Ko bi na ta način dobila država odločilno ingerenco na filmsko produkcijo, bi seveda mogel naš film izpolniti mnoge vrzeli v sklopu narodne prosvete.

Vstajenje mladine

Iz leta v leto obhajamo vstajenje — vstajamo! Kakor nerazvit brst, ki čaka toplote, da se razvije v dišeč cvet — čakamo — korak je še nesiguren. Pa vendar brstje smo, ki vsebuje silno zdravje, moč in energijo, le toplote še manjka, da se ta mladina razcvete v vsej svoji veličini, v vsej lepoti.

Silne težave je prebrodilo človeštvo v preteklosti za svoj obstanek. Danes je borba še težavnejša. Čas hiti z ogromnimi koraki naprej in brezobzirno pušča za seboj vse, kar noče z njim.

Takšen zaostal ptič smo tudi mi kmetjska mladina. Naenkrat je nastal pred nami prepad, čas je odhitel in mi smo ostali; naša največja naloga je, da hitimo za njim in ga prehitimo.

Naša sreča je v tem, ker je v nas ohranjeno tisto največje bogastvo, ki ga samo zemlja daje. Naše zdravje, naravna lepota, energija, nepokvarjenost in inteligenca, so naši najzvestejši prijatelji in vodniki. Treba je le, da sami sebe spoznamo, da sami sebe ne podcenjujemo, predvsem pa spoznamo lepo in veličino svojega stanu, spoštujemo svoj slani in samega sebe; pa nas bodo tudi drugi spoštovali.

Živimo v času, ko stara generacija svojo vlogo doigrava. Vse tiste zapadnejše ideje so zastarele in spadajo v minuloost zlatih časov, ko se je lahko ob kozarcu prepiralo za prazne, tuje ideale. Mi pa moramo naprej! Naša vas, naše podeželje, kakor tudi mesto, kliče po mladini — takšni mladini — ki bo kos popolno obnoviti vso narodno dihanje in življenje. Nihče še ni prodril v bistvo naše vasi in spoznal kako ljudstvo instinktivno išče... išče nekaj novega, kar bi moglo zanesljivo in trajno obnoviti našega kmetjskega človeka in vse javno življenje naroda.

Najbolj zanimiv, obenem pa najbolj žalosten pojav pa je oni globok prepad med kmeti in visokošolsko mladino. Na eni strani orje podeželje v svojih mladinskih

organizacijah nove brazde za očiščenje stare navlake, starih preperelih, tujih in naši zemlji škodljivih nazorov, na drugi strani pa grize visokošolska mladina naprej smrdljive kosti liberalizma klerikalizma in marksizma. Vse to so stvari, ki so bile mogoče svojčas sodobne, na naših tleh pa so rodile samo golo sovraštvo in hinavščino. Izumiranje te miselnosti priča, kako klavna je bila vloga tistih, ki so ta plevel sečali po naši grudi.

Toda, to je bilo in mineva. Danes vstaja kmetjska mladina samostojno, neodvisno od kogarkoli in pripravlja novo dobo narodnega življenja, dobo ustvarjanja. Oblikuje kmetstvo, ki je podlaga, edini trdni temelj vsakega naroda in vsake državne skupnosti. Tista trdna, s trpljenjem okovana povezanost kmetstva z zemljo, z njegovo grudo: njegova plemenita tekma v pridobivanju in nujni kruha brez zavisti vsemu človeštvu, to je moč, to je skala, ki je ne zruši nobena sila teva sveta.

To so one nove sadike, ki jih danes goji in obdeluje mladi kmetiski naraščaj, da bo poznim rodovom pokazal veličino kmetstva in njegovega poslanstva.

Pretežni del visokošolske mladine pa tava po starih poteh krivih idej in s: na mrtve in žive sile bori za tuje ideale, tuje ideje, ki niso bile nikdar in nikdar ne b. Je last našega naroda. Narod jih ni ustvaril in jih tudi vase sprejeti ne more. Vse kar je bilo, je bil bežen postanek radovednosti in tudi zapeljivosti. Ilastno prepričanje pa je ostalo v dnu duše nedotaknjeno.

Danes kmetjska mladina ustvarja novo narodno miselnost; plod naše zemlje in našega duha. Okrog 14.000 članov organizirane kmetjske mladine v Zvezi kmet. fantov in deklet vabi ob vstajenju narave zlasti vas, visokošolska mladina, pridite in spoznavajte nas, če hočete dobro sami in narodu, ker vas bo drugače narod sam izločil iz svoje sredine. Ivan Nemeč.

O sodobnem filmu

V zadnjih letih je bilo o vlogi, ki jo igra in ki naj bi jo igral film v celotnem kompleksu človeške kulture sploh in v posameznih njenih panogah posebej, v našem dnevnem časopisju že opetovano nekaj govora. Vendar pa se nam zdi, da ni bil ta problem še povsem pravilno prikazan in da mu tudi zaradi tega ni bilo odmerjeno tisto mesto, ki mu po vrednosti in pomembnosti v današnjem življenju vsekakor gre. Nesmiselno bi namreč bilo, odrekati sodobnim tehničnim pridobitvam, kakor je kino ali radio in v bližnji bodočnosti najbrž tudi televizija, izredno važnost za napredek in povzdigo človeške kulture in bi se najbrž danes ta dan do takih, povsem negativnih sodb noben trezno misleč človek ne mogel več povzpeti. Ob vsem tem zveni sicer kar nekam paradokso in originalno odklonilno stališče starega samotarja Duhamela, ki pa pomeni kvečjemu odmaknjenost posameznika od resničnega sveta in njegovo nerazumevanje za potrebe sodobnega življenja.

Kakor je torej postal na pr. radio v tako kratkem času svojega razvoja že naravnost nenadomestljiva potreba kulturnega izživljanja vsega človeštva, tako je na drugi strani tudi pomen kina ogromen, zlasti še sedaj, ko je uspešno rešen problem zvočnega in morda

v najkrajšem času tudi plastičnega filma. Saj imamo danes pri nas kinodvorane že skoro v vseh večjih krajih po deželi, tako da lahko postavimo vsaj za nas Slovence v isti vrsti z zapadnimi narodi trditve, da smo že prevzeli in priznavamo film za neobhodno potreben element kulture, kar je vsekakor ena izmed pozitivnih strani.

Drugo vprašanje je program današnje filmske produkcije. Z rešitvijo tega vprašanja v taki obliki, kakor nam jo diktirajo nekatere vsegomočne svetovne filmske družbe, pa nikakor ne moremo in ne smemo biti zadovoljni. Produkcija sodobnih filmov, če naj bodo le-ti res sredstvo kulture za povzdigo narodne prosvete, mora temeljiti na povsem drugačni podlagi, kakor dosedaj. Regulirati jo je treba iz povsem drugačnih, višjih vidikov in zrelših in mislimo, da je to vprašanje tolikšne važnosti, da bi ga — ker se še drugače ne da — morala rešiti država od zgoraj s svojo avtoriteto in zakonodajno močjo. Zakaj kakor je lahko dober film odlično prosvetno kakor vzgojno sredstvo — saj so se celo na Češkem in drugod zelo dobro obnesli poskusi šolskega filma! — tako povzroča slab film še toliko večjo moralno škodo. In to moramo danes žal pribiti, da so dobrine, ki nam jih

Flaho je prilezla k mišnici, poduhala, namrdnila se in prvič kihnila v svojem življenju. Dostojanstveno se je obrnila in visoko privzdignila rep ter prezirljivo odkorakala. Ko so ji drugi prinesli pet srčanih mladih mišk in misonov, se jih je pa bala, da smo jo šele zvečer našli v omari za obleko. In tej nežni ter tako plahi živalci je najljubši prostor na kletki, kjer vrišči krvoločna mala papigica. Tako rada bi se Muni poigrala s hinavskim ptičem, pa jo vrag cuka za dolgo dlako in ščiplje v šape, da Muni ni moč obstati in malo poležati na kletki. H kanarčku, k mojemu malemu umetniku se gre tolažit ter žalostno pri-tisne svoj rožnati gobček na žice. Takoj ji ptiček da poljubček na nos in usmiljeno počebija z njo, da bi ga Muni najraje po-božala in objela. Rahlo boža s svileni tačko po kletki, nagajivi kanarček se pa smeje in s poredno pesmico skaklja po kajbici — če pa njegov kljun vseka po drhtečem gobčku, pa zaradi zavržene ljubezni premilo zdihuje: Muni mora k svoji Lenki v naročje.

Muni pa tudi vse preganja, zakaj njena najboljša Lenka ima že tisti grdi glavnik v roki. Ta tava neusmiljeno cuka, da Muni mora res malo pogodrnjati, čeprav drugače nikdar ne da glasu od sebe, Lenka jo pa trdno tišči med kolena in drži za tački, jo češe in frizira od noska do zadnje dlačice na repu. Noh! Uje se z njo in ji še celo piha

v gobček, da se Muni zvija in včasih poskuši celo pihniti. No, zadnjič se je pa storila drugače obrnila. Kakor zavesa v jeruzalemskem templju je bil pretrgan Lenkin nos!

Naša Muni je bila že stara čez leto dni in zbudil so se ji sprni občutki. Sicer jo je že tudi prej opominjala ljubezen, dasi njene oči niso videle še nikdar niti muce niti muca. Razen sebe, seveda, prav pogosto v ogledalu, ko se pred njim zvija in obrača kot prava gizdava devojka. To pot je bilo pa hudo in Milki, oni z Rake, se je v dno srca smilila. Prav za prav se je Muni smilila vsem in pričeli smo poizvedovati. Niti enega Perzijanca ni menda v Ljubljani niti v banovini. Pa smo slišali za Angorca, ki ima žlahtno ime Pušelje. Ni menda popolnoma neomadeževane preteklosti in tudi ne prav lep, saj je že v najboljših letih. Tudi lenuh je in za nič. Je pa iz dobre hiše. Skratka ter tako in tako, Pušelje je prav dobra partija. Še vesel bodimo, če našo Muni, ki nič nima, sploh mara.

Zato pa Muni zna tudi najrazličnejše umetnije. Vrata namreč zna odpirati. Kar zaleti se na kljuko ter obvisi na njej, a ko kljuka odjenja, potisne šapico v špranjo priprtih vrat in že je v drugi sobi. Vrat ne zapira, kakor nobena ženska — zato pa vedno molči, česar ne zna nobena ženska,

Tako tudi ne praska in ne krade ter žepov ne preobrača, kakor vse ženske. Samo rado-vedna je od sile in rada se igra, kakor pač ženske.

Najljubša igrača so ji materini naočniki, ali nikdar jih ni nikjer. Tako je Muni nekoč iskala naočnike v košarici za šivanje, ki jo vedno praiskuje, ter se igrala z nitjo in jo žvečila. Iz blazinice je pa z nitjo potegnula tudi iglo. Davila se je in davila, končno so pa žensente konstatirale, da je iglo požrla. Pajzento ko smo nesli k živinozdravniku, ali nikdo ni mogel pomagati in še prijatelj Janko Kač, ki je tudi za mačka izkušen zdravnik, je obupal. Celo na Röntgen jo je nesel in dokazal, da ima Muni iglo pod čeljustjo. Le pomagati ni mogel in hudo se je mučila živalca. Lenka jo je pitala z mlekcem in sočutno materinsko srce jo je že obsodilo na smrt. Vsi smo čakali čudeža. Res se je čez mesec dni pokazala igla pod kožo na drugi strani glave za ušesom. Zdravniki pravijo, da igle popotujejo, gotovo pa romanje igle skozi vrat ni popotovanje za zabavo. Sreča, da smo iglo začutili. Ko je pa Lenka prinesla na pol mrtvo Muni k zdravniku, je bila muca takoj kakor zdrava, čeprav živinozdravnik ni zobozdravnik. Štirideset dni je trpela ubožica.

Nekega večera me je pa Muni, kakor ved-

no v svojih zdravih dneh, spet čakala pri vratih z vihrajočo svojo belo zastavo. Ni me peljala v šrambo, temveč k mizi, kjer so na zidu visele klešče, zlomljena pinceta v stekleničici špirita je pa slonela nesrečna vsa rjasta igla. Na velikem, z rdečim svinčnikom napisanem plakatu sem čital krute zgodovino operacije. Na nasprotni strani glave je igla pogledala iz kože. Muni se držali mati in hči in fant, ki hodi v hišo seveda, kar tako. Drl je iglo mlad junak Francelj. Trdovratna je bila igla, da so morali počivati. Edino pacientka je potrežljivo mirno čakala nadaljevanja muk. Neumna žival kakopak nima pameti in ne ve če ji kdo hoče pomagati... V curkih je tekel znoj po Francelju in dve uri so se vsi potili, dokler Muni ni bila rešena groznih bolečin. Zahrbnih niti se odslej ogiblje.

Takoj nato se je zmislija na ohcet. Angorske mačke so namreč tako inteligentne da jim take stvari prihajajo večkrat na misel. Bog varuj, da bi namigavali! Privadila se je svatovanju in Pušelje je ob že desetih njenih sinov in hčera. Vendar ne v isti seriji! Najmočnejši sin je že samostojen tam v Velenju in pri dobrem kruhu v odlični poziciji. Tehta 7 kil. Muce vseh barv iz okolice so mu ponudile solo-kandidaturo. Saj Angorke volijo vsak čas!

A. G.

Kronske insignije angleškega kralja

Najstarejše kronske insignije (krona, žezlo, itd.), ki so bile izdelane v 9. stoletju, so se okoli leta 1649. pod vladjo Oliverja Cromwella izgubile. Ko pa je bila monarhija v Angliji l. 1662. obnovljena, je kralj Karel II. naročil nove insignije, ki so ohranjene še sedaj. Angleška krona (Crown of England) je tista, s katero kralja res kronajo; ta krona pa je tako težka — tehta 3 kg — da jo takoj po kronanju zamenjajo z drugo, ki se menuje »Imperial-Stote-Crown«. Na fotografijah se vidi, da so loki na angleški kroni precej vdrti navzdol, loki na nadomestni kroni pa so vzbočeni na lahko navzgor.

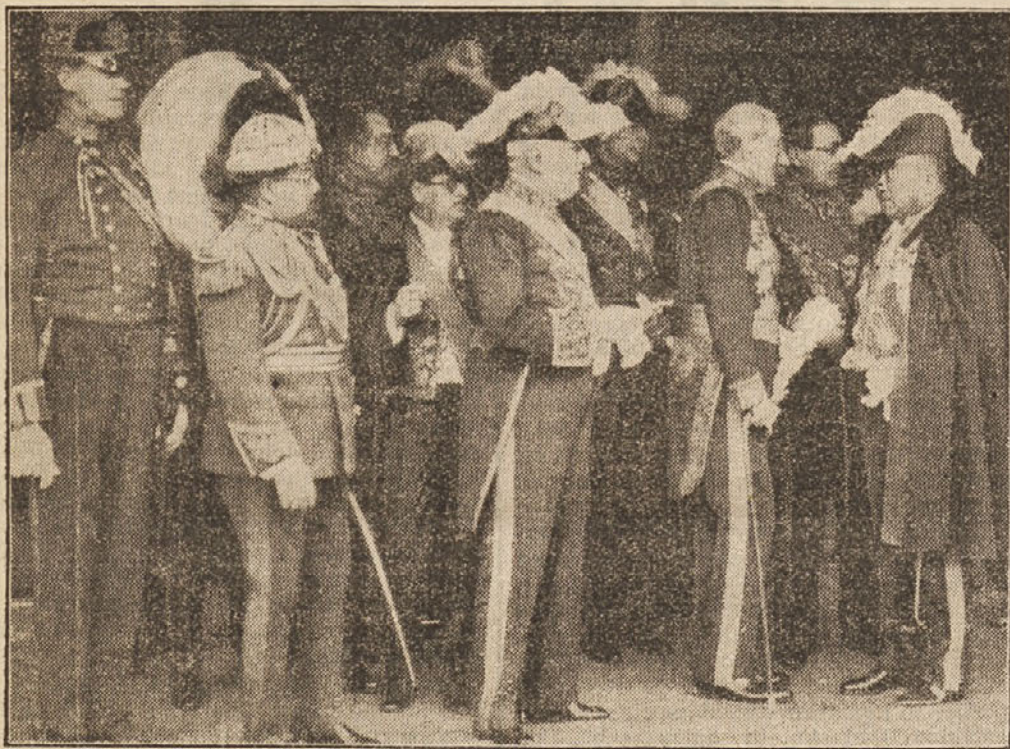
Krono »Imperial-Stote-Crown« so izdelali l. 1838. za kraljico Viktorijo. Za vsakega prihodnjega vladarja pa so jo razložili in so kamne na novo vdela. Ta krona je menda najbolj dragocena izmed vseh kron na svetu. Krona ima 2783 diamanov, 227 biserov, 17 safirjev, 11 smaragdov in 5 rubinov. Spredaj na kroni je vdela velik rubin v obliki »spinela«; ta kamen je nosil angleški kralj udela v čelado v bitki pri Agincourtu (l. 1415.). Cenijo ga na 100.000 funtov.

Pod tem kamnom zdolaj se nahaja druga »zvezda Afrike«; ta kamen so izbrusili iz enega dela »velikega Cullinana«. Tehta 309 karatov in je drugi največji brušeni diaman na svetu. Zadaj je vdela »Striant-safir«. Drug safir pa je vdela sredi

križa, ki se blešči nad krono. To krono nosi angleški kralj vsako leto ob otvoritvi parlamenta.

L. 1911. se je odločil kralj Jurij V., da obišče Indijo, da se da kronati za indijskega cesarja. Po neki stari postavi pa ne sme angleška krona biti prenešana v tujino in zato so dali narediti novo krono, ki je veljala 70.000 funtov. V tej kroni je vdela 6170 diamanov. Spredaj se leskeče navadno lep smaragd, ki tehta 34 karatov. Ta krona je znana pod imenom »indijska cesarska krona« (Imperial Crown of India). Ko pa se je dala kronati kraljica Mary, si je dala narediti posebno krono, ki je okrašena z dragulji iz kraljevske zasebne zakladnice. V tej kroni je spredaj vdela sloviti diaman »Kohinur«, ki tehta 106 karatov. Neka indijska legenda pripoveduje, da ostanje gospodar Indije, kdor je lastnik tega diamanta; nositi pa ga sme samo žena. Pod »Kohinur«-jem pa je vdela več »afriških zvezd«; to so po 62 in 92 karatov težki kamni, brušeni iz drobcev »Cullinana«. To krono nosi kraljica ob otvoritvi parlamenta, a brez lokov, ki se dajo sneti.

Žezlo pa so napravili za kralja Karla II. Njegov največji kras je velik, okrogel ametist, ki so ga nekdanj visoko cenili, a je danes, ko je ametistom cena padla, vreden le nekaj funtov.

Jubilejna svečanost na Angleškem
Diplomatski zbor čestita suverenu

Biti ali ne biti?

Pod tem naslovom so izdali ameriški psihologi te dni knjigo, ki obsega obširno statistiko samomorov in raziskavanja o njihovih vzrokih na podlagi statistike. Ameriškim učenjakom je bilo njihovo delo znatno olajšano s tem, kar si v Zedinjenih državah na leto vzame življenje povprečno po 22.000 oseb.

Zanimiva je ugotovitev, da si vzame življenje mnogo več moških kakor žensk. Na 34 samomorilcev pride le 1 samomorka. Tudi starostne dobe, v katerih pride do največ samomorov, so močno različne. Pri moških raste število samomorov sorazmerno z višjo starostjo — kolikor starejši so moški, toliko več samomorilcev pride na starejšo dobo. Pri ženskah pa doseže število samomorov svojo najvišjo točko okoli dvajsetega leta, potem pa ostane v raznih starostnih dobah enako.

Učenjaki so proučevali tudi razne vrste samomorov in so dognali, da imajo tudi samori svojo »modo«: časi, ko se ljudje največ streljajo, potem se zopet obešajo ali pa zastrupljajo. Takoj po vojni so ljudje najbolj segali po revolverju, l. 1927. so se v Angliji in v Nemčiji najbolj obešali, Japonci pa so se zastrupljali.

Tudi v raznih poklicih je število samomorov različno. Zanimivo je, da je število samomorov zlasti med zdravniki in odvet-

niki prav visoko. Redki pa so samomorilci razmeroma med vojniki, železničarji in brodarji, torej med poklici, ki zahtevajo od človeka, da žrtvuje v nevarnosti svoje življenje za druge.

O grškem modrijanu Sokratu pravijo, da je rekel: »Dobro je biti oženjen, še boljše pa je biti sam.« Statistika samomorov pa tega izreka ne potrjuje, ker je med samomorilci precej več samcev kakor oženjenih, največ pa ločencev.

Vzroki samomorov so prav različni. Na Dunaju imajo navado, da vsakega samomorilca, ki še ostane živ, pripeljejo v bolnišnico na oddelek za duševne bolezni, v domnevi, da je vsak poskus samomora znak kašne prikrte duševne bolezni. In res se nahaja med samomorilci 20—30 odstotkov duševno bolnih ljudi, v nekaterih deželah pa tudi do 70 odstotkov. Najpogostejši vzrok samomorov je duševna potrlost in pobitost ali pa duševna osamljenost. Gospodarska stiska in nesrečna ljubezen pa stojita med vzroki skoro nazadnje.

OTROŠKE VOZIČKE

in vse druge otroške stvari dobite najceneje pri
S. REBOLJ & DRUG,
Ljubljana, Gospodarska cesta 13 (Kolizej)

Jurjevanje v Sofiji

Kralj Boris s svojo hčerko Marijo Luiso na balkonu svojega gradiča prisostvuje vojaški paradi v proslavo Jurjevega dne. Kralj Boris je pri tej priliki prvič javno pokazal bolgarskemu narodu svojo dve leti staro hčerko.

Naimaniša zvezda

Na zvezdarni v Pasadeni so opazovali te dni neko doslej neznano zvezdo, ki jo smatrajo za najmanjšo zvezdo v vsej vesolju. Zvezda je takozvan »planetoid«, ki meri v premeru okrog 500 milj. Doslej poznajo že nekaj tisoč planetoidov, a kolikor boljše daljnogledne izdelujejo, toliko več planetoidov upajo še odkriti.

Kraljevski avtomobil naprodaj

V neki veliki garaži v Londonu čaka razkošen avtomobil na kupca. Avtomobil je naprodaj za 200.000 Din in je last bivšega siamskega kralja, ki ga sedaj ne more več rabiti. Avtomobil je veljal nov vsaj petkrat toliko. Opremljen je z vsem razkošjem, tako da presega v tem oziru celo avtomobile indijskih maharadžev.

Dama naših dni

»Torej, Luci,« vpraša soprog, »kaj pa si danes vse delala?«

Gospa snema klobuk z glave, je utrujena za ves dan.

»Ah,« pravi, »imela sem ves dan polno dela. Zjutraj ob devetih sem šla na tenis, igrali smo skoraj eno uro; mislim, da se bom lahko udeležila tekme za damsko prvenstvo, trener je ves navdušen. Potem sem bila v bazenu. Učim se waterpolo, divje rada bi bila uvrščena v narodno moštvo.«

»No, to bi ti privoščil, Luci,« je rekel priznavajoče soprog.

»Ob enajstih sem že sedela za volanom. Ah, Fredi, to je garanje, če hoče žena popolnoma obvladati stroj, da jo pustijo potem na dirkalni avto.«

»Krasno!«

»Potem sem malo jedla. Hočem biti vitka. In komaj sem pojedla predžujnik, sem že spet letela. Veš, da sem članica odbora Šolskega društva modernih deklet. Fredi, to je bilo imenitno. Povabili so me, da bi se pobahali s plesom, ki ga študirajo — vidim, da me smatrajo za strokovnjakinjo. Tam sem preživela prav prijetno popoldne, Fredi, zares. Potem sem se odpeljala v kavarno, imela sem važen sestanek z Mimi Kristofovo, gre za Moderni klub — za zabavni večerček, toda daj se presenetiti!«

»In potem?«

»In potem, Fredi, potem sem se peljala domov in sem doživela blazno krasno pustolovščino!«

»No, vidiš!«

»Pomisli! in ravno pred našo vilo. Stopim iz avta in zagledam tako majhno, prekrasno deklico. Angelček, ti pravim. In k meni je šla, ne vem, za kaj. Bila sem ganjena, prišla sem deklico in jo poljubila. Vso sem poljubila. In zdaj sem tu. Škoda, da ne vem, čigav je ta otrok!«

»Ni imela zlatih lasek?«

»Je. In lepe modre oči!«

»In takšno veliko petljo, rdečo?«

»Da, da, da! Ti morda veš, čigava je ta punčka?«

»I seveda, Luci! Naša!«

Naročajte in čitajte
"Glas naroda"!

Poslušajte!

Vzorci popolnoma novega spomladanskega in letnega blaga za moške in ženske obleke in razne druge manufakture so pravkar izgotovljeni. Pišite še danes trgovskemu domu Sternecki, nakar jih takoj brezplačno prejmete na ogled. Cene vsemu blagu močno znižane, izbira pa je ogromna.

TRGOVSKI DOM
Sternecki
TOVARNA • PERILA • ITI • OBLEK

Celje št. 25

„Slavija“

Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani

Gospodarska ulica 12, telefon št. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split